

371.425

พ 417 น

๗.3

ผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น ไบรด์ทิส ที่มีต่อผู้ฝึกหัดทางอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

พัชรา แยมสำราญ

21 ก.ค. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

สิงหาคม 2535

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

184954

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้นับตั้งแต่วันที่
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้นับตั้งแต่วันที่ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่...๑๕...เดือน...สิงหาคม...พ.ศ. 2535

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือ ความห่วงใย จากท่านอาจารย์ผู้มีพระคุณ และผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย ซึ่งให้ความกรุณาช่วยเหลือ เอาใจใส่และห่วงใย ตลอดระยะเวลาของการท้าวิจัย จนกระทั่งปริญญานิพนธ์สำเร็จลงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา หาลิตะพันธุ์ อาจารย์พรณิศา วาณิชยการ และคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ที่ให้ความกรุณา ให้ความแนะนำ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการและคณาจารย์โรงเรียนบางสะพานวิทยา ซึ่งให้ความกรุณาช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท จิตวิทยาการแนะแนว สำหรับความห่วงใย ตลอดจนกำลังใจที่ผู้วิจัยได้รับ และขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ในที่สุดขอกราบระลึกถึงพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้กำลังใจสนับสนุน กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน และขอขอบคุณผู้ซึ่งมิได้กล่าวนามในที่นี้อีกหลายท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

พัชรา แยมสำราญ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	5
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	9
	ความหมายและลักษณะของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	9
	ความสำคัญของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	10
	จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	12
	หลักในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	13
	ลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพ	18
	การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	18
	งานวิจัยต่างประเทศ	18
	งานวิจัยในประเทศ	20
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ	20
	ลักษณะของวิชากิจกรรมแนะแนว	20

ประเภทของข้อมูลทางอาชีพที่ใช้ในการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ	21
การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษา	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางอาชีพ	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางอาชีพ	22
ความหมายของบุคลิกภาพทางอาชีพ	22
พัฒนาการทางอาชีพ	23
กระบวนการพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์	24
ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์	27
โครงสร้างของบุคลิกภาพทางอาชีพ	31
ลักษณะของบุคลิกภาพทางอาชีพ	34
มิติของบุคลิกภาพทางอาชีพของวัยรุ่น	35
หลักในการวัดบุคลิกภาพทางอาชีพ	36
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางอาชีพ	37
งานวิจัยต่างประเทศ	37
งานวิจัยในประเทศ	39
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และบุคลิกภาพทางอาชีพ ..	40
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	43
โปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพ	43
โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ	44
แบบสำรวจบุคลิกภาพทางอาชีพ	46

การดำเนินการทดลอง	47
แบบแผนการทดลอง	47
วิธีดำเนินการทดลอง	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	49
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 52
 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 56
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	56
ประชากร	56
กลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การดำเนินการทดลอง	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
อภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้	62
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	62
 บรรณานุกรม	 63
ภาคผนวก	72
ประวัติย่อของผู้วิจัย	181

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางอาชีพและการกิจทางอาชีพ	36
2	แสดงแบบแผนการทดลอง	48
3	แสดงความเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการให้ คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น ไอ์ ครอทส์	53
4	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอน กิจกรรมแนะแนวอาชีพ	54
5	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	55
6	แสดงคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	73
7	แสดงการเทียบเปอร์เซ็นต์ไทล์ของแบบสำรวจพฤติกรรมทางอาชีพของ จอห์น ไอ์ ครอทส์ ตามเกณฑ์ของพรณราย ทรัพย์ะประภา	74
8	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสำรวจพฤติกรรมทางอาชีพ	180

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน มุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นสำคัญโดยมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รู้จักทำงาน และลักษณะนิสัยในการทำงาน หลักสูตรทุกระดับการศึกษาจึงได้บรรจุวิชาการงาน และพื้นฐานอาชีพตลอดจนวิชาอาชีพไว้ โดยไม่มีข้อยกเว้น เนื่องจากการพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2527 : 29 - 30) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลโดยการให้การศึกษา เป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างให้เกิดความตระหนักในสภาพ และปัญหาของชุมชน สามารถใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ทางสังคมและอาชีพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

จากจุดเน้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2522 - 2529) ที่กล่าวว่า การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะต้องสร้างให้เยาวชนมีเจตคติที่ดี และมีความพร้อมในการเตรียมอาชีพและการมีอาชีพ โดยจัดดำเนินการให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป โรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันจึงถือว่าวิชาชีพเป็นวิชาเลือกในแผนการเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ แต่ในความเป็นจริงโรงเรียนมัธยมศึกษาประสบปัญหาในการเปิดแผนการเรียนวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ไม่มีนักเรียนเลือกเรียนเท่าที่ควร ทำให้เกิดการสูญเสียในการลงทุนทางการศึกษา จากการศึกษาวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ใจวัตรกุล (2528 : 64 - 66) เกี่ยวกับการเลือกและไม่เลือกแผนการเรียนวิชาชีพของนักเรียน พบว่า ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนเหตุผลส่วนตัว เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ลักษณะงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ รายได้ และโอกาสในการศึกษาต่อเป็นสาเหตุในการเลือกแผนการเรียนวิชาชีพ ซึ่งก่อนหน้านั้นผลการศึกษาวิจัยของ ประสงค์ บุญทรงศรี (2524 : 84 - 85)

พบว่า องค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนมากที่สุดคือ เกียรติยศ และชื่อเสียง ส่วนองค์ประกอบด้านลักษณะของงานและความก้าวหน้า ความถนัด ความสนใจและ เหตุผลส่วนตัว ความจำเป็นและรายได้ มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับ แต่ สุวิมล ดีสัน (2526 : 91 - 92) พบว่า ลักษณะของงานที่มีความก้าวหน้ารวดเร็วเป็นสิ่งสนใจสำคัญในการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ วันทนา สิริรัตน์ (2523 : 79) สาลี ทองอิ้ว (2530 : 19 - 20) และเป็รื่อง จันดา (2529 : 96) ที่พบว่า เหตุผลส่วนตัวและแรงจูงใจสำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ ความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพ จึงอาจกล่าวได้ว่าองค์ประกอบด้านส่วนตัว เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้นักเรียนเลือกหรือไม่เลือกแผนการเรียนวิชาชีพ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก แผนการเรียนด้วยตนเองมากที่สุด (กฤษฎา จันทรวิภาค. 2524 : 31)

นอกจากปัญหาการไม่เลือกเรียนแผนการเรียนวิชาชีพแล้ว ยังมีปัญหาการใช้หลักสูตร วิชาพื้นฐานวิชาชีพ ดังตัวอย่างเช่น การศึกษาวิจัยของ วินิช บุญยั (2529 - 83) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนวิชานี้ และไม่สามารถนำความรู้ด้านอาชีพ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากขาดความเข้าใจในวิชา และขาดความคิดริเริ่ม ในการประกอบอาชีพ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2527 โดยสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนค่านิยมในการเรียนวิชาพื้นฐานวิชาชีพของ นักเรียนเรียนในกรุงเทพมหานคร และเขตการศึกษาต่าง ๆ อยู่ในระดับควรปรับปรุงเมื่อ เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

จึงอาจกล่าวได้ว่า บทบาทของการศึกษาคือการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจที่ผ่านมายัง ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คือ ยังไม่สามารถพัฒนาคนให้เป็นกำลังของระบบเศรษฐกิจที่มี ประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการศึกษาได้เน้นพัฒนาคนเฉพาะด้านความรู้ แต่ขาดการเน้น ด้านทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ จึงทำให้คนที่เป็นผลผลิตของการศึกษานั้น ทำงานไม่เป็น ริเริ่มงานไม่เป็น และมีค่านิยมที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพ ทั้งในลักษณะเป็น ลูกจ้างแรงงาน และการประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนี้อาจจะเนื่องจากการละเลยต่อวัฒนธรรม

ในการทำงานของคนไทยซึ่งนับว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศ ดังการศึกษาของ ไทศาล ไกรสิทธิ์ (2530 : 19 - 21) พบว่า คนไทยมีแนวคิดและความเชื่อในการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาหลายประการ เช่น เชื่อว่าการทำงานเพียงอย่างเดียวไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจะต้องขึ้นกับปัจจัยด้านบุญกรรม โชคชะตาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงนิยมทำงานซึ่งไม่ต้องใช้ความพยายาม ความรับผิดชอบ ความผูกพันบังคับ และการเสี่ยง ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการว่างงานเนื่องจากการเลือกงาน การขาดวินัยในการทำงาน ตลอดจนปัญหาด้านการปรับตัวในการทำงาน

ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพดังกล่าวนี้ โรบินสัน (John. 1973 ; citing Robinson. 1963) ได้จัดเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัญหาด้านการขาดทักษะและปัญหาด้านการขาดคุณลักษณะทางอาชีพ ซึ่งเบอร์ชิน (John. 1969 ; citing Berezin. 1957) ได้สรุปสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยความขัดแย้งภายในตนเอง ความขัดแย้งระหว่างแรงจูงใจภายในตนเองกับบุคคลอื่น ความขัดแย้งระหว่างตัวบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สังคมหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ การขาดประสบการณ์ ทักษะ ข้อมูล และความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยในประเทศดังกล่าวข้างต้น เกี่ยวกับอิทธิพลขององค์ประกอบส่วนบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนและอาชีพ

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาและข้อจำกัดสำคัญ ๆ ประกอบกับโอกาสของการพัฒนาที่คาดว่าประเทศไทยจะได้รับในอนาคต แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 จึงได้กำหนดแผนงานหลักต่าง ๆ ขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพคน โดยการให้การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และความสามารถในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพโดยวิธีการต่าง ๆ และการพัฒนาระบบแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษาก็เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะช่วยคลี่คลายปัญหาทางอาชีพต่าง ๆ ดังที่ คมเพชร จิตรสกุล (2521 : 20) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพจะทำให้ผู้เรียนได้สำรวจ ค้นพบ เข้าใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ ความสนใจของตนเอง ตลอดจนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อความพร้อมในการตัดสินใจเลือกแนวทางศึกษาและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

ปัจจุบันการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีจัดในลักษณะการให้ข้อมูลทางอาชีพ โดยการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในชั้นเรียนที่มีนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ (อรุณี ชาติด้วยกิจ. 2529 : 1) และการสอนแบบบรรยาย (ปทุมมาศ พูนเกษม. 2529 : 3) สำหรับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการแนะแนวทุกด้าน โดยเฉพาะปัญหาทางอาชีพที่มีสาเหตุจากการขาดศรัทธาทางอาชีพนั้นนับเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษา และการส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถภาพในการเลือกเรียนและประกอบอาชีพ ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จในอนาคตโดยส่วนบุคคลและการพัฒนาประเทศโดยรวมต่อไป

✓ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ที่มีต่อพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากจุดประสงค์อย่างหนึ่งของการให้คำปรึกษาทางอาชีพคือ การช่วยให้บุคคลมีพัฒนาทางอาชีพที่เหมาะสมกับอายุ และนักเรียนระดับนี้อยู่ในชั้นเจริญเติบโตตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ ซึ่งเป็นช่วงที่มีความสนใจอาชีพหลายแต่ยังไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ (Super. 1960 : 157) ทั้งยังเป็นช่วงที่นักเรียนต้องวางแผนการศึกษาและอาชีพ ซึ่งจากการสำรวจปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยประสาธ อิศรปริศา (2523 : 165) ได้ปรากฏผลที่สอดคล้องว่าปัญหาที่นักเรียนประสบปัญหาหนึ่งได้แก่ ปัญหาการตัดสินใจและการวางแผนทางอาชีพ โดยเฉพาะปัญหาการเลือกอาชีพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร 63.75 % ไม่ทราบว่าจะเลือกอาชีพอะไร และเมื่อพิจารณาการเลือกอาชีพ ปรากฏว่า นักเรียนเลือกอาชีพไม่สอดคล้องกับแผนการเรียนต่อ นอกจากนั้นอีก 75 % ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพ ปัญหาสำคัญ ได้แก่ นักเรียนไม่ทราบว่าตนมีความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพใด (สวัสดี เรืองฉาย. 2519 : 83) จากปัญหาดังกล่าวจึงเห็นสมควรที่จะสร้างความพร้อมในการเลือกและตัดสินใจทางอาชีพให้แก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไครท์ส (John O. Crites) เนื่องจากเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจความถนัด ความสามารถ ความสนใจในอาชีพ ตลอดจนพัฒนางานตามขั้นพัฒนาการทางอาชีพ (Task) ให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งจะมีผลต่อสมรรถภาพในการเลือกและการตัดสินใจทางอาชีพของนักเรียนในอนาคต

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลัง การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลัง การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการ ให้ความปรึกษาทางอาชีพกับนักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมทางอาชีพสูงขึ้น หลังจากได้รับความปรึกษาทางอาชีพ
2. นักเรียนมีพฤติกรรมทางอาชีพสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาทางอาชีพ มีพฤติกรรมทางอาชีพ แตกต่างจากนักเรียน ที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาวิจัยจะเป็นแนวทางแก่ครูแนะแนว ผู้ให้ความปรึกษาในโรงเรียน ในการที่จะหาวิธีการให้ความปรึกษาทางอาชีพไปช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีพัฒนาการทางอาชีพเหมาะสมกับวัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2534 จำนวนทั้งหมด 289 คน ในจำนวนนี้ผู้วิจัยได้ใช้นักเรียน จำนวน 100 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ และคัดเลือกนักเรียนจากจำนวน 189 คน ได้ผู้มีพฤติกรรมทางอาชีพต่ำจำนวน 51 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2534 ที่มีภาวะทางอาชีพรำ จำนวน 16 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร และสมัครใจที่จะเข้ารับการทดลอง จากนั้นสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาภาวะทางอาชีพ แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

3.1.1 การให้คำปรึกษาทางอาชีพ

3.1.2 การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะทางอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การให้คำปรึกษาทางอาชีพ หมายถึง กระบวนการช่วยให้นักเรียนในกลุ่มทดลอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจ ยอมรับตนเอง สามารถวางแผนทางอาชีพและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอาชีพได้ด้วยตนเอง โดยวิธีการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไครท์ส (John O. Crites) ซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาแบบบูรณาการจาก 5 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Client-Center Theory) ทฤษฎีพลวัตแห่งจิต (Psychodynamic Theory) ทฤษฎีพัฒนาการ (Developmental Theory) และทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral theory) โดยมีขั้นตอนการให้คำปรึกษา 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นวินิจฉัย (Diagnosis) เป็นการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ และสามารถเอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ช่วยเหลือตนเองและแก้ไขได้ถูกต้อง แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1.1 การวินิจฉัยความแตกต่าง (Differential Diagnosis)

เป็นการจําแนกประเภทของปัญหาออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้แก่ ผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ผู้ที่ต้องการข้อเสนอแนะทางอาชีพและผู้ตัดสินใจเลือกอาชีพไม่เหมาะสมกับความเป็นจริง

1.1.2 การวินิจฉัยสาเหตุของปัญหา (Dynamic Diagnosis)

เป็นการค้นหาสาเหตุของปัญหา โดยส่วนใหญ่จะใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบพลวัตแห่งจิต ในการค้นหาสาเหตุ

1.1.3 การวินิจฉัยเพื่อการตัดสินใจ (Decision Diagnosis) เป็น

การตัดสินใจของผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของผู้รับคำปรึกษา และทำการช่วยเหลือให้ถูกต้อง

1.2 ขั้นตอนกระบวนการ (Pjrocess) เป็นการรวบรวมข้อมูล และหาแนวทางใน

การแก้ปัญหาประกอบด้วย การเก็บข้อมูลอันเป็นภูมิหลังของปัญหา การให้คำจำกัดความของปัญหา และหาวิธีการแก้ปัญหา สิ่งสำคัญในการปฏิบัติการของผู้ให้คำปรึกษา ได้แก่ การสื่อสาร (Communication) และการสร้างสัมพันธภาพ (Relationship) เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา และทดลองหาวิธีการที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากปัญหาทางอาชีพ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับผิดชอบตนเองทั้งในด้านอาชีพและด้านอื่น ๆ

1.3 ขั้นตอนผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลสืบเนื่องจากการให้คำปรึกษาในขั้นต้น

และการประเมินผลการให้คำปรึกษา ผลลัพธ์จึงเป็นไปได้หลายรูปแบบตามการวินิจฉัยในขั้นต้น เช่น สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ทราบข้อสังเกตทางอาชีพและเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความ เป็นจริง

วิธีการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

วิธีการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่ใช้ในขั้นตอนทั้งสามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น

ประกอบด้วยวิธีการ 3 ประการ ดังนี้

1) การสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งจะอยู่ในกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน

โดยตอนต้นของกระบวนการเป็นการสัมภาษณ์ตามแบบทฤษฎีบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อสำรวจ ปัญหาในช่วงเริ่มต้น ในช่วงกลางของกระบวนการเป็นการสัมภาษณ์เพื่อทำให้เกิดความกระจ่าง ต่อองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ซึ่งวิธีการส่วนใหญ่เป็นเทคนิคการสัมภาษณ์ตามทฤษฎี

พลวัตแห่งจิต ในช่วงสุดท้ายของกระบวนการเป็นการสัมภาษณ์เพื่อทบทวนและการให้การเสริมแรง (Reinforcement) ตามวิธีการของทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบร่วมกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

2) การแปลผลการสอบ (Test Interpretation) โดยจะใช้การทดสอบเมื่อผู้รับคำปรึกษาต้องการ หรือเมื่อผู้ให้คำปรึกษาพิจารณาว่าแบบทดสอบนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับคำปรึกษา ในการแปลความหมายผลการสอบจะไม่ยึดตัวเลขและสถิติเป็นหลัก และในการแปลผลของแบบทดสอบจะเป็นการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ให้ และผู้รับคำปรึกษา โดยนำผลจากการทำแบบทดสอบมาพิจารณาพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากด้านอื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดมากขึ้น และสามารถทำได้ในระหว่างการสัมภาษณ์

3) การใช้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ โดยผู้ให้คำปรึกษาในกระบวนการสัมภาษณ์ และโดยการค้นคว้าของผู้รับคำปรึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ

2. การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยทำให้นักเรียนในกลุ่มควบคุมเกิดการเรียนรู้ในเรื่องอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะทางอาชีพโดยใช้วิธีการบรรยาย การใช้กิจกรรมกลุ่ม และการอภิปรายในชั้นเรียน

3. วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง ความรู้สึกและท่าทีซึ่งเป็นสภาวะแห่งความพร้อมทางด้านจิตใจ ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนในการเลือกแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพ โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ และค่านิยมของตนเป็นส่วนประกอบ ซึ่งแสดงออก 5 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสำรวจข้อมูลของตนเอง และข้อมูลทางอาชีพ

3.2 สามารถบอกประโยชน์ของการทำงานได้

3.3 สามารถนำข้อมูลส่วนตัว และข้อมูลทางอาชีพ มาพิจารณาร่วมกันในการเลือกอาชีพที่ตนพอใจได้

3.4 สามารถเลือกแผนการเรียน และกิจกรรมได้ด้วยตนเอง

3.5 มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการเลือกอาชีพอย่างถูกต้อง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ เรียงตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางอาชีพ
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางอาชีพ
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางอาชีพ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพและบุคลิกภาพทางอาชีพ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

ความหมายและลักษณะของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

ซูเปอร์ (Super, 1951 : 191 - 197) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้พัฒนาการยอมรับ และผสมผสานส่วนที่เป็นบุคลิกลักษณะของตนเองกับบทบาทในโลกของงานอาชีพ และทดสอบภาพพจน์ของตนกับสภาพความเป็นจริงของสิ่งแวดล้อมภายนอก เพื่อนำมาซึ่งความพึงพอใจแก่ตนเองและสังคม เช่นเดียวกับ นวลละออ สุภาผล (2521 : 76) และวัชรีย์ ทรัพย์มี (2523 : 89) ซึ่งได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่าการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้พัฒนาความเข้าใจตนเอง และองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองอย่างถ่องแท้ ช่วยให้เข้าใจโลกของงาน ตลอดจนสามารถผสมผสานสองสิ่งนี้เข้าด้วยกันจนกระทั่งบุคคลสามารถแก้ปัญหาทางอาชีพ ตัดสินใจ และ

ดำเนินการตามโครงการประกอบอาชีพที่วางไว้จนประสบความสำเร็จก้าวหน้า ลักษณะของกระบวนการช่วยเหลือดังกล่าวนี้ ไครท์ส (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 82 ; อ้างอิงมาจาก Crites. 1981) กล่าวว่า เป็นการเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคลสองคน คือ ผู้ให้คำปรึกษาและ ผู้รับคำปรึกษา ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจอย่างมีความหมาย สอดคล้องกับเฮอร์ และแครเมอร์ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2529 : 83 ; อ้างอิงมาจาก Herr and Cramer. 1984) ซึ่งกล่าวว่าการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล 2 คน โดยผ่านกระบวนการปะทะสัมพันธ์ที่มีความหมายตลอดเวลา เช่นเดียวกับ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527 : 85) ที่ได้กล่าวว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพจะต้องเป็นการสื่อสารที่มีความหมายระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาในบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่อบอุ่นเป็นกันเอง ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญของตน ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น และสามารถรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง เข้าใจโลกของงานและเลือกอาชีพที่ตรงกับความต้องการ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ตนเองและสังคม

จากความหมายและลักษณะของการให้คำปรึกษาทางอาชีพดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าการให้คำปรึกษาทางอาชีพ หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เรียนรู้ที่จะเข้าใจยอมรับตนเองและสิ่งแวดล้อมของตน ตลอดจนได้รับการพัฒนาทักษะ ความสามารถในการสร้างจุดมุ่งหมายทางอาชีพให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ทั้งนี้ โดยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบุคคลสองคน ได้แก่ผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา

ความสำคัญของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นบริการหนึ่งของบริการให้คำปรึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของโครงการแนะแนวอาชีพ ซึ่ง คมเพชร จิตรสกุล (2521 : 35) กล่าวว่า โครงการแนะแนวอาชีพที่ดีและสมบูรณ์ต้องประกอบด้วยการให้คำปรึกษาทางอาชีพด้วยเสมอ เช่นเดียวกับไครท์ส (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 82 ; อ้างอิงมาจาก Crites. 1981) ที่ได้กล่าวว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพมีความสำคัญเท่ากับบริการด้านอื่น ๆ เพราะปัญหาทุกประเภทมีความเกี่ยวข้องผูกพันซึ่งกันและกันทั้งสิ้น ดังนั้น การให้คำปรึกษาทาง

อาชีพจึงมิใช่เพียงระบบการให้ข้อมูลหรือจับคู่ระหว่างความถนัด ความสามารถ และความสนใจของบุคคลกับลักษณะต่าง ๆ ของอาชีพ (วัชร ทรัพย์มี, 2522 : 125) ทั้งนี้ เพราะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนทั้งภายในและภายนอก เช่น การศึกษาปัญหาในการเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่ทราบว่าตนเองมีความสามารถ ความถนัด ความสนใจและบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพใด ไม่รู้รายละเอียด ข้อมูลทางอาชีพ (สวัสดี เรืองฉาย, 2519 : 165) และพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจและวางแผนทางอาชีพ (ประสาธ อิศรบริดา, 2523 : 165) นอกจากนี้องค์ประกอบและสภาพสังคมก็มีผลต่อการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล ถึงแม้บุคคลจะมีเสรีภาพในการเลือกอาชีพก็ตาม (วัชร ทรัพย์มี, 2522 : 118) เช่น การศึกษาของ สมพงษ์ มั่นระวัง (2513 : 156) ได้สำรวจแนวโน้มของการเลือกเรียนต่อสายสามัญ และสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย พบว่า ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน และการศึกษาของ ชูศิริพันธ์ วัชรจรัสกุล (2523 : 182) ซึ่งศึกษาค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี ก็พบเช่นเดียวกันว่าค่านิยมทางอาชีพในสังคมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

นอกจากนี้ปัญหาในการเลือกอาชีพของผู้รับคำปรึกษาอาจเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ โดยอาจมีความขัดแย้งระหว่างแรงผลักดันภายในตัวบุคคล เช่น ต้องการประกอบอาชีพที่ตนไม่มีความถนัดหรือความสามารถขัดแย้งระหว่างแรงผลักดันอื่นเนื่องมาจากตัวบุคคลกับแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม เช่น ต้องการประกอบอาชีพที่ผู้ปกครองไม่เห็นด้วย ความขัดแย้งระหว่างแรงผลักดันภายในตัวบุคคลกับข้อจำกัดอื่นเนื่องจากสิ่งแวดล้อม เช่น ต้องการประกอบอาชีพซึ่งต้องใช้เวลาฝึกฝนนาน โดยที่เศรษฐกิจไม่อำนวยให้ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้ว จึงสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนไม่ใช่เป็นเพียงการจับคู่ระหว่างความถนัด ความสามารถ และความสนใจของบุคคลกับลักษณะหรือองค์ประกอบของอาชีพเท่านั้น ดังนั้น การให้คำปรึกษาทางอาชีพจึงควรพิจารณาบุคคลทุกด้าน เนื่องจากพัฒนาการทางอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการในชีวิตของบุคคล และการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการประกอบอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความสำเร็จหรือล้มเหลวในด้านอื่น ๆ ของบุคคลอีกด้วย

จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

โครทส์ และ ซูเปอร์ (Crites and Super. 1968 : 1) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาทางอาชีพมี 2 ประการ คือ ช่วยให้ผู้สามารถปรับตัวอาชีพได้ดีและเอื้ออำนวยให้ผู้สามารถใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ซึ่ง วัชร ทรัพย์มี (2523 : 89) ก็ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาตระหนักถึงอิทธิพลของความตึงเครียด และค่านิยมของตนที่มีต่อจุดมุ่งหมาย เช่น การพิจารณาขั้นตอนในการเลือกอาชีพนั้นจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527 : 28 - 33) ได้กล่าวเพิ่มเติมโดยแยกแยะให้เห็นชัดเจนว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพสามารถช่วยบุคคลในด้านอาชีพได้ดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้รู้จักความสามารถ ความสนใจ และจุดเด่นของตน ทำให้บุคคลมีความเข้าใจตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
2. ช่วยพัฒนาทักษะการตัดสินใจให้แก่บุคคล นับตั้งแต่การตัดสินใจเลือกแผนการเรียน หรือวิชาเรียน เพื่อนำไปสู่การเลือกอาชีพที่ต้องการ การเข้าสู่อาชีพจนกระทั่งการเปลี่ยนอาชีพ
3. ช่วยเพิ่มพูนวุฒิภาวะทางอาชีพให้แก่บุคคล โดยช่วยให้บุคคลสามารถผ่านงานตามขั้นตอนพัฒนาการทางอาชีพเฉพาะอย่าง (Tasks) ได้สำเร็จและมีวุฒิภาวะทางอาชีพเหมาะสมกับช่วงวัยของบุคคลนั้น ๆ
4. ช่วยเพิ่ม และเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบที่ใช้ในการเลือกอาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ช่วยเพิ่มพูนและปรับปรุงทักษะในการสมัครงาน
6. ช่วยเพิ่มพูนความพึงพอใจในงานอาชีพ

จึงพอสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ได้แก่ การช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง ด้านความสามารถ ค่านิยมในอาชีพ ช่วยพัฒนาทักษะในการวางแผน การตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพ ช่วยเพิ่มพูนวุฒิภาวะทางอาชีพ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจทางอาชีพอย่างเหมาะสมได้ด้วยตนเอง

หลักในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 91 - 94) กล่าวถึงหลักในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ หอสรุปได้ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา การให้คำปรึกษาทางอาชีพจะมีประสิทธิภาพเมื่อผู้ให้คำปรึกษามีความเข้าใจเรื่องการปรับตัวของบุคคลเป็นอย่างดี และจะสามารถช่วยให้บุคคลปรับตัวในชีวิตได้ เพราะถ้าบุคคลสามารถแก้ปัญหาด้านอาชีพได้แล้วก็จะทำให้มีการปรับตัวได้ดีขึ้น (Super. 1960 : 197)
2. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพต้องเข้าใจพัฒนาการทางอาชีพ โดยจะต้องตระหนักว่าการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ ซึ่งจะไม่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันหลายขั้นตอนของชีวิตตั้งแต่วัยเด็ก และกระบวนการพัฒนาการทางอาชีพก็เช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ โดยมีแบบเฉพาะของแต่ละบุคคลและพัฒนาในอัตราที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ จึงควรเป็นการติดตามพัฒนาการทางอาชีพมากกว่าจะเร่งเร้าให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจง
3. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพควรตระหนักว่า ผู้รับคำปรึกษาบางคนมีความประสงค์จะประกอบอาชีพที่ไม่ตรงกับความถนัด ความสามารถของตน ซึ่งเป็นความประสงค์ที่ห่างไกลจากที่จะเป็นได้จริง ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพจึงต้องพยายามช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ
4. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพควรตระหนักว่า การพยายามหาอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละคนอย่างสมบูรณ์แบบนั้นเป็นเรื่องยากมาก แม้จะมีบางอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละคน และบางอาชีพไม่เหมาะสมก็ตาม จึงควรช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้พิจารณาอาชีพต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง
5. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพควรตระหนักว่า การพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนเป็นเรื่องที่ซับซ้อน จึงควรชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจลักษณะของการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่ถูกต้องว่า ต้องใช้เวลา และความร่วมมืออย่างมาก
6. ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้รับคำปรึกษา และให้การช่วยเหลือแตกต่างกันไป

7. ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ จะต้องให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้และผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะมีสัมพันธภาพที่ดีเมื่อผู้ให้คำปรึกษามีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับคำปรึกษา เข้าใจความรู้สึก มีความจริงใจ สามารถสื่อความหมายระหว่างกันและกันได้เป็นอย่างดี ผู้รับคำปรึกษามีความไว้วางใจและศรัทธาผู้ให้คำปรึกษา

8. ผู้ให้คำปรึกษาควรสนใจองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองของผู้รับคำปรึกษาและสิ่งแวดล้อม ที่อาจมีอิทธิพลต่อปัญหาทางอาชีพของผู้รับคำปรึกษา ดังนี้ คือ

8.1 องค์ประกอบที่เป็นข้อจำกัดอันเนื่องมาจากตัวบุคคล ได้แก่
ความสามารถ ความพยายาม ความรับผิดชอบ และทักษะ เป็นต้น

8.2 องค์ประกอบที่เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคล ได้แก่ ค่านิยม ความสนใจ ทัศนคติที่มีต่ออาชีพ และจุดมุ่งหมายในชีวิต

8.3 องค์ประกอบที่เป็นข้อจำกัดอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่
โอกาสในการศึกษา และประกอบอาชีพ ข้อกำหนดหรือลักษณะของอาชีพ

8.4 องค์ประกอบที่เป็นแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน หรือบุคคลแวดล้อมอื่น ๆ

หลักการให้คำปรึกษาทางอาชีพดังกล่าวสอดคล้องกับ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2526 : 92 - 95) ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพ จะไม่เป็นผู้ตัดสินใจหรือแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับคำปรึกษา แต่ใช้วิธีการทำงานร่วมกัน
2. ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่กระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาหาความสิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาเห็นว่าควรทำ
3. ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องร่วมกันค้นหาค่านิยมในด้านต่าง ๆ ของผู้รับคำปรึกษา
4. ผู้ให้คำปรึกษาควรนำทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ หรือทฤษฎีการเลือกอาชีพ มาใช้
5. ผู้ให้คำปรึกษาควรพิจารณาเลือกวิธีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมมาใช้ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

6. การให้คำปรึกษาทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว
ดังนั้นขณะที่ให้คำปรึกษาทางอาชีพ ถ้าผู้รับคำปรึกษามีปัญหาส่วนตัวก็ควรพิจารณาให้คำปรึกษาด้วย
7. การให้คำปรึกษาทางอาชีพจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์
ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา
8. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพ ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้รับคำปรึกษา
9. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพ ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
อันได้แก่ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ เป็นต้น

จากหลักการดังกล่าว ไครท์ส (David. 1981 : 20 - 25 ; citing Crites. 1981 : 67 - 87) ได้เสนอรูปแบบของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ โดยการนำเสนอ การให้คำปรึกษาจาก 5 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบ (Trait - and - Factor Theory) ทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Client Center Theory) และทฤษฎีพลวัตแห่งจิต (Psychodynamic Theory) ทฤษฎีพัฒนาการ (Developmental Theory) และทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theory) ดังกล่าวข้างต้น ไครท์ส ได้สรุปหลักการในการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 ขั้นวินิจฉัย (Diagnosis)
 - 1.2 ขั้นกระบวนการ (Process)
 - 1.3 ขั้นผลลัพธ์ (Outcomes)
2. ส่วนที่เป็นเทคนิคหรือวิธีการในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 การสัมภาษณ์ (Interview Techniques)
 - 2.2 การแปลผลแบบทดสอบ (Test Interpretation)
 - 2.3 การใช้ข้อมูลทางอาชีพ (Use of Occupational Information)

ตามหลักการให้คำปรึกษาของไครท์สนี้จะเห็นว่าเป็นการบูรณาการหลักการจาก ทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การให้คำปรึกษาทางอาชีพดำเนินไปโดยครอบคลุม หลักการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ จำเป็นต้องนำเทคนิคพื้นฐานในการให้คำปรึกษามาใช้

ประกอบกันด้วยตามความเหมาะสม สำนัคมเนแนแห่งประเทศไทย (2527 : 27 - 34)

ได้สรุปเทคนิคการให้คำปรึกษาที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. การนำเข้าสู่การสนทนา

1.1 การเริ่มต้นให้คำปรึกษา จำเป็นต้องใช้ทักษะในการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง

1.2 การนำเข้าสู่การสนทนา โดยการกระตุ้นให้การสนทนาดำเนินต่อไป และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ขยายความเรื่องที่กำลังสนทนาให้ชัดเจนขึ้น

1.3 การนำการสนทนาให้เข้าประเด็น เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบประเด็นที่กำลังกล่าวถึงอย่างชัดเจน และพิจารณาประเด็นนั้นอย่างลึกซึ้ง

1.4 การตั้งคำถาม เพื่อรวบรวมและทราบข้อมูลเพิ่มเติม

2. การฟัง

2.1 การแสดงความเอาใจใส่ต่อผู้รับคำปรึกษา โดยการสบตา การพยักหน้า และลักษณะท่าทางการนั่ง

2.2 การเงียบ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาพิจารณาไตร่ตรองเพื่อตอบปัญหา หรือทบทวนข้อมูลต่าง ๆ

2.3 การทบทวนประโยค เป็นการพูดซ้ำประโยคที่ผู้รับคำปรึกษาพูด แต่ใช้ถ้อยคำที่น้อยลงขณะเดียวกันก็ยังคงความหมายเดิมอยู่ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่า ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจเรื่องราวและยังติดตามรับฟังอยู่

2.4 การทำความเข้าใจชัด เป็นการพูดถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดโดยไม่เปลี่ยนแปลงเนื้อหาของคำพูดนั้น เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษามีโอกาสเห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจเขาและทำให้เกิดความรู้สึกแจ่มแจ้งในเรื่องที่กำลังพูด

2.5 การสอบซัก ใช้ในกรณีที่ผู้รับคำปรึกษาพยายามหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงจุดสำคัญของปัญหา โดยการใช้คำถามที่เจาะจง

3. การให้ข้อมูล

3.1 การแนะนำ เป็นการเสนอความคิดหรือแก้ไขปัญหาแบบอ้อม ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาคิดแก้ไขปัญหา

3.2 การให้ข้อมูล เป็นการให้ข้อมูลให้ผู้รับคำปรึกษาต้องการตามความเป็นจริงและเชื่อถือได้

4. การสะท้อนความรู้สึก โดยการนำข้อความและคำพูดของผู้รับคำปรึกษา มาตีความหมาย และพูดออกมาในเชิงความรู้สึกที่แฝงอยู่ในเนื้อหา

5. การตีความ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้นในสิ่งที่กล่าวถึง

6. การสรุป เป็นการรวบรวมสิ่งที่พูดกันระหว่างให้คำปรึกษาให้เป็นประโยคที่ครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ

7. การเผชิญหน้า เป็นการสื่อสารกับผู้รับคำปรึกษาโดยตรงไปตรงมาถึงความเข้าใจ ความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้ให้คำปรึกษาที่มีต่อผู้รับคำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมของตนเองอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น

8. การสนับสนุนให้กำลังใจ

8.1 การแสดงความเห็นชอบ โดยให้คำพูดหรือกิริยาท่าทางที่แสดงให้ผู้รับคำปรึกษารู้ว่าผู้ให้คำปรึกษาเห็นชอบด้วย ซึ่งเป็นการให้กำลังใจ

8.2 การให้ความมั่นใจ เมื่อผู้รับคำปรึกษาแสดงท้อแท้หรือโครงการที่ถูกต้องเหมาะสม

9. การตกลงใจร่วมกันและการยืนยันในข้อตกลงถึงแผนการและรูปแบบที่จะปฏิบัติร่วมกัน เพื่อการรับผิดชอบในข้อตกลงนั้น

10. การท้าทาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาใช้ความพยายามมากขึ้นในการแก้ปัญหาซึ่งจะใช้ในบางกรณี

11. การไม่ยอมรับ เมื่อผู้รับคำปรึกษาแสดงความคิดเห็นที่ผิดจากความเป็นจริง หรือเพื่อผัดผ่อนเกินไป เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดใหม่ให้เหมาะสม

นอกจากนี้ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องใช้เทคนิคการสังเกต เพื่อรวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ และเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาให้ดำเนินไปด้วยดีตลอดระยะเวลาการให้คำปรึกษา (มานิดา ทองทวี. 2526 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Strang. 1964)

ลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพ

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 110) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพ พอสรุปได้ว่า

1. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาอาชีพ (Vocational Psychology)
2. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าศรัทธาต่อนักศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน
3. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรอบรู้ด้านข้อมูลเกี่ยวกับงานอาชีพ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม
4. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีทักษะในการใช้แบบทดสอบ แบบสำรวจ และเครื่องมืออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
5. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีทักษะในการให้ข้อมูลทางอาชีพ

กล่าวโดยสรุป การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางอาชีพให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับคุณลักษณะประจำตัวที่มีอยู่ เพื่อพิจารณาตั้งเป้าหมายการประกอบอาชีพที่เป็นไปได้ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาวางแผนดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ซึ่งโดยทั่วไปจะ ไปจะ ไม่สามารถแยกปฏิบัติเป็นขั้นตอนให้เด่นชัดได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาและผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องพิจารณาเลือกหลักการ หรือแบบแผนในการให้คำปรึกษา โดยพิจารณาตามเหตุผลเหมาะสม ตลอดจนความจำเป็นในสถานการณ์ต่าง ๆ ระหว่างดำเนินการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

2. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

งานวิจัยต่างประเทศ

แฮนเซน และแซนเดอร์ส (พรตพิศ วาณิชการ. 2528 : 357 ;

อ้างอิงมาจาก Hansen and Sandus. 1973) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษา

ทางอาชีพแบบรายบุคคลกับแบบกลุ่มที่มีต่อนักเรียนเกรด 11 และ 12 ผลปรากฏว่านักเรียนที่เลือกอาชีพสูงเกินความเป็นจริงที่ได้รับการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มและนักเรียนที่เลือกอาชีพต่ำเกินไปที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล ได้พัฒนาการเลือกอาชีพที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น ซึ่งต่อมา แซมเซล (Samsel. 1976 : 3428-A) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่มีต่อภูมิกะของทัศนคติในการเลือกอาชีพของนักเรียนเกรด 7, 8, 9, 10, 11 และ 12 พบว่า นักเรียนเกรด 8, 11 และ 12 มีภูมิกะของทัศนคติในการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น และในปีเดียวกัน ซัลลิแวน (Sullivan. 1976 : 3430-A) ได้ศึกษาผลการตัดสินใจของกลุ่มนิสิตปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเคนตักกี จำนวน 128 คน พบว่า กลุ่มนิสิตที่ได้รับการฝึกการตัดสินใจในกลุ่มให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคล มีคะแนนภูมิกะของทัศนคติในการเลือกอาชีพสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกการตัดสินใจ ผลการศึกษาของแซมเซลและซัลลิแวน สอดคล้องกับไพล์ (Pyle. 1977 : 4143-A - 4144-A) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนภูมิกะของทัศนคติในการเลือกอาชีพกับการเข้ารับคำปรึกษาทางอาชีพเป็นกลุ่ม และพบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับ มอนเตมูโร (Montemurro. 1979 : 4414-A) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาภูมิกะทางอาชีพของวัยรุ่นที่ออกจากโรงเรียนกลางคันจำนวน 30 คน โดยการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่ม และการให้ข้อเสนอแนะทางอาชีพ ผลการศึกษาพบว่าวิธีการทั้งสองสามารถพัฒนาภูมิกะทางอาชีพของกลุ่มดังกล่าวได้

นอกจากนี้ ไฮเฟิร์ต (Seifert. 1985 : 55 - 74) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาและการแนะแนวอาชีพ สำหรับนักเรียนเกรด 8 และ 9 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนอาชีวศึกษา ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนควรจัดบริการให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีระดับภูมิกะทางอาชีพต่ำ และมีความตึงเครียดเนื่องจากปัญหาทางอาชีพ และในปีเดียวกันนี้ ไอลีนิน (Ilenin. 1985 : 642 - 653) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการศึกษาระยะยาว ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพมีความสนใจในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพ ซึ่งในปีต่อมา พิคเคอริง (Pickering. 1986 : 102 - 112) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพ การให้คำปรึกษาโดย

กลุ่มเพื่อนและการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี พบว่า วิธีการทั้งสามสามารถทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางอาชีพและพฤติกรรมทางอาชีพเพิ่มขึ้นได้

ซูเปอร์ (Super. 1988 : 351 - 357) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการปรับตัวทางอาชีพกับอัตมโนทัศน์ของบุคคล ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพโดยการให้ข้อมูลและการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบรายบุคคล สามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถเพิ่มทุนความเข้าใจ ยอมรับ และผสมผสานอัตมโนทัศน์ของตนกับโลกของงานได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีการปรับตัวทางอาชีพได้เป็นอย่างดี

จากการวิจัยต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพมีผลทางบวกต่อตัวแปรที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางอาชีพ เช่น การเลือกอาชีพ ทักษะในการเลือกอาชีพ การตัดสินใจทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ การปรับตัวในอาชีพ ตลอดจนพฤติกรรมทางอาชีพ

งานวิจัยในประเทศ

เกษมย์ สีมหาศาล (2530 : 80 - 83) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแบบรายบุคคล ที่มีต่อทัศนคติในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัตวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพแบบรายบุคคลมีคะแนนทัศนคติในการเลือกอาชีพสูงขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่าการให้คำปรึกษาทางอาชีพมีความสำคัญและมีความจำเป็น ซึ่งควรที่จะจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการแนะแนวอาชีพ โดยจัดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้โครงการแนะแนวอาชีพดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ลักษณะของวิชากิจกรรมแนะแนว

การสอนวิชากิจกรรมแนะแนวเป็นงานที่มี 2 ลักษณะร่วมกัน คือ

1. เป็นงานที่ขึ้นอยู่กับบริการแนะแนวของโรงเรียน

2. เป็นการสอนคล้ายการสอนวิชาสามัญทั่วไป (สมพร นาคนาคินทร์.

2525 7)

ประเภทของข้อมูลทางอาชีพที่ใช้ในการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

พิไล แยมงามเหลือ (2521 : 4) ได้กล่าวว่ากิจกรรมแนะแนวอาชีพมีเนื้อหาส่วนหนึ่งที่เกี่ยวกับอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ วิเศษกิจ (2524 : 1) ที่กล่าวว่าข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นในกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 ด้านหนึ่งได้แก่ ข้อมูลด้านอาชีพที่เน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวิชาสามัญและวิชาเลือกที่มีต่อการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น ลักษณะของงานในแต่ละอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ การศึกษาที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ รายได้และความก้าวหน้าในอาชีพ แนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานต่ออาชีพ และความมั่นคงของอาชีพนั้น ๆ

การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษา

การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีหลายวิธี และสามารถจัดได้หลายแบบตามความเหมาะสม ความพร้อมและความสามารถของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงเวลา งบประมาณ ผู้ดำเนินงานและตัวนักเรียน กิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ควรจัดในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ การจัดอภิปรายเกี่ยวกับอาชีพที่สอดคล้องกับวิชาเรียน การจัดฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง สไลด์หรือวีดีโอเทปเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ การบรรยายโดยวิทยากรการสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพ การใช้แบบทดสอบและแบบสำรวจต่าง ๆ เป็นต้น (ขรัวแนะแนว. 2529 : 16 - 17)

จึงพอสรุปได้ว่า การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เป็นบริการแนะแนวอาชีพที่จัดขึ้นในลักษณะการสอนเพื่อให้ข้อสนเทศทางอาชีพ โดยสามารถจัดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบ ดังกล่าวข้างต้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพ

ความหมายของวุฒิภาวะทางอาชีพ

ซูเปอร์ (Super. 1960 : 15) ให้ความหมายของวุฒิภาวะทางอาชีพว่า "เป็นสิ่งที่ใช้แทนระดับของการพัฒนาการที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นอยู่ในระดับใดของกระบวนการที่ต่อเนื่องกันในช่วงพัฒนาการทางอาชีพ จากจุดเริ่มต้นค้นหาหรือสำรวจไปจนถึงขั้นเสื่อมถอย โดยวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคลแต่ละระดับอายุจะแตกต่างกัน" เช่นเดียวกับที่ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2530 : 67 - 68) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพหมายถึง ความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลกลุ่มอายุต่าง ๆ แต่ไครท์ส (Crites. 1978 : 4) ได้ให้ความหมายของวุฒิภาวะทางอาชีพว่า หมายถึง เจตคติและความสามารถในการเลือกอาชีพของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง และมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง ระดับพัฒนาการทางอาชีพ และความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลในระดับวัยต่าง ๆ ซึ่งความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพของบุคคลจะสัมพันธ์กับระดับอายุของบุคคลและมีผลให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

แนวความคิดเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอาชีพมีความสำคัญและสามารถนำไปใช้ทางการศึกษาได้ กล่าวคือระบบโรงเรียนโดยทั่วไปควรจัดให้มีการแนะแนวอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือตอนเริ่มต้นของมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งโดยปกตินักเรียนแต่ละคนจะตัดสินใจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแผนการเรียนและองค์ประกอบส่วนบุคคล การตัดสินใจเหล่านี้จะมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในอาชีพของนักเรียนต่อไป ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือนักเรียนในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญโดยคำนึงถึงความพร้อมที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพในช่วงนั้น ๆ และความเหมาะสมของวุฒิภาวะกับสิ่งที่เขาได้เผชิญในขณะนั้น ซึ่งจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางอาชีพในลักษณะต่าง ๆ เช่น การสำรวจตนเอง การสำรวจอาชีพ การวางแผนการศึกษาและอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางอาชีพเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือส่งเสริมนักเรียน ตลอดจนช่วยให้นักการศึกษา ได้ประเมินความเหมาะสมของระบบการศึกษาที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน

พัฒนาการทางอาชีพ (Career Development)

วัชร ทรัพย์มี (2523 : 27 - 31) กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ ซูเปอร์ (Donald E. Super) พอสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากความสนใจในอาชีพ ความสามารถของบุคคล สภาพการณ์ที่บุคคลดำรงชีวิตและทำงาน ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและประสบการณ์ ดังนั้น การเลือกและการปรับตัวในอาชีพจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
2. คุณสมบัติของแต่ละบุคคลเหมาะกับอาชีพได้หลายอย่าง เช่น ผู้ที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น อาจประกอบอาชีพพยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ หรือผู้ที่ถนัดการคิดคำนวณอาจประกอบอาชีพวิศวกร หรือนักเคมี ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อาจประกอบอาชีพนักแสดงหรือสถาปนิก เป็นต้น
3. บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ ทำให้บุคคลเหมาะสมกับอาชีพต่างกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บุคคลทุกคนมีคุณสมบัติที่จะทำงานในอาชีพใดอาชีพหนึ่งเสมอ เช่น บุคคลที่มีนิสัยชอบพูดอาจเหมาะสมกับอาชีพค้าขาย และบุคคลที่มีนิสัยพูดน้อยอาจเหมาะสมกับอาชีพควบคุมเครื่องจักร เป็นต้น
4. ลักษณะของแบบฉบับอาชีพ ระดับอาชีพ เช่น อาชีพระดับวิชาชีพ อาชีพทักษะหรือกึ่งทักษะ และความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความสามารถ สติปัญญา บุคลิกภาพ การปรับตัวในอาชีพ ตลอดจนโอกาสที่บุคคลได้รับ
5. การส่งเสริมพัฒนาการทางอาชีพ ทำได้โดยการส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่ และให้ได้รับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะของตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้มีความเข้าใจตนเองอย่างดั่งแท้
6. กระบวนการพัฒนาทางอาชีพมีความเกี่ยวพันกับการพิจารณาตนเองของบุคคล โดยบุคคลได้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และประเมินการกระทำของตนเองว่ามีสิ่งใดเด่นหรือค่อย

7. การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการทำงานและชีวิตขึ้นอยู่กับการทำงานที่ตรงกับความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพและค่านิยมของเขา

8. การพิจารณาตนเองจะก่อตั้งขึ้นในระยะก่อนวัยรุ่น และชัดเจนขึ้นในระยะวัยรุ่น ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณาอาชีพของบุคคล

9. ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมากขึ้นเมื่อบุคคลมีอายุเพิ่มขึ้น

10. การเลือกอาชีพและระดับอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความต้องการ ความสนใจ ค่านิยม ทักษะเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ระดับการศึกษาและความต้องการของตลาดแรงงาน

11. การประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเป็นการเพิ่มพูนความรู้สึกรับผิดชอบที่มีต่อตนเองในทางที่ดี

12. ความพอใจในงานและชีวิตขึ้นอยู่กับการทำงานที่บุคคลประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ของตน

กระบวนการพัฒนาการทางอาชีพของ ชูเปอร์

सानาว์ ขจรศิลป์ (2526 : 35 - 37) และจาเนียร์ ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป. : 85 - 87) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาการทางอาชีพของ ชูเปอร์ไว้ ดังนี้

1. ระยะการเจริญเติบโต (Growth Stage) หมายถึงระยะตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 14 ปี เป็นระยะของการพัฒนาการทางความคิดเกี่ยวกับตนเอง พัฒนาความสามารถ เจตคติ ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ระยะการเจริญเติบโตนี้สามารถแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1.1 ระยะที่ยังไม่มีความสนใจในอาชีพ (Prevocational Substage) เป็นระยะตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี เด็กจะยังไม่มีความคิดเกี่ยวกับอาชีพ

1.2 ระยะจินตนาการเกี่ยวกับอาชีพ (Fantasy Substage) อยู่ในช่วงอายุ 4 ถึง 10 ปี เด็กเริ่มมีจินตนาการหรือความนึกคิดเกี่ยวกับอาชีพ เป็นความเพ้อฝันเกี่ยวกับอาชีพ และเลือกอาชีพตามความคิดฝันของตน

1.3 ระยะสนใจในอาชีพ (Interest Substage) อยู่ในช่วงอายุ 11 ถึง 12 ปี เด็กจะมีความสนใจในอาชีพโดยคำนึงถึงความชอบและความไม่ชอบในอาชีพต่าง ๆ

1.4 ระยะพิจารณาความสามารถ (Capacity Substage) อยู่ในช่วงอายุ 13 ถึง 14 ปี ในการพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพของเด็กในขณะนี้ จะคำนึงถึงความสามารถของตนเป็นพื้นฐานว่าตนเหมาะสมกับอาชีพใด

2. ระยะการสำรวจ (Exploration Stage) อยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 24 ปี บุคคลจะสำรวจตนเอง และงานอาชีพ เพื่อแสวงหาข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานจากการร่วมกิจกรรมในโรงเรียน และการทำงานพิเศษ ระยะสำรวจนี้สามารถแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Substage) อยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 17 ปี บุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณา ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ โอกาสและค่านิยม แต่ยังไม่ใช้การตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2.2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการทางอาชีพ (Transition Substage) อยู่ในช่วงอายุ 18 ถึง 21 ปี บุคคลจะพิจารณาเลือกอาชีพจากปัจจัยต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง เช่น โอกาสทางการศึกษา และโอกาสที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ เป็นพื้นฐานสำหรับความคิดและการกระทำเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น

2.3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน (Uncommitted Trial Substage) อยู่ในช่วงอายุ 22 ถึง 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลตัดสินใจทดลองปฏิบัติงาน เป็นการทำงานครั้งแรก

3. ระยะเริ่มต้นประกอบอาชีพ (Establishment Stage) อยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 40 ปี บุคคลจะแสวงหาอาชีพที่มั่นคง เริ่มทำงานอย่างถาวรเมื่อได้พบงานที่เหมาะสมและพึงพอใจ แต่ถ้ายังไม่พบงานที่เหมาะสมและพอใจ ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานในระยะต้น ๆ ระยะเริ่มต้นประกอบอาชีพนี้ สามารถแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

3.1 ระยะเริ่มปฏิบัติงาน (Committed Trait Substage) อยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 30 ปี บุคคลจะตัดสินใจประกอบอาชีพใด อาชีพหนึ่ง ถ้ายังไม่เป็นที่พอใจหรือเหมาะสมก็อาจเปลี่ยนอาชีพใหม่ได้

3.2 ระยะอาชีพถาวร (Stabilization Substage) อยู่ในช่วงอายุ 31 ถึง 44 ปี บุคคลจะพบอาชีพที่เหมาะสมและพึงพอใจ จะเริ่มต้นทำงานสร้างความมั่นคงในหน้าที่การงาน และแสวงหาโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน

4. ระยะรักษาความมั่นคงในอาชีพ (Maintenance Stage) อยู่ในช่วงอายุ 45-65 ปี บุคคลจะยึดมั่นในอาชีพไม่ค่อยมีการเปลี่ยนงาน จะประกอบอาชีพเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในงานของตน

5. ระยะการเสื่อมถอย (Decline Stage) อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปจนกระทั่งตายเป็นระยะสุดท้ายของการทำงาน ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลจะลดลงเนื่องจากความเสื่อมถอยทางร่างกาย บุคคลจะเลิกประกอบอาชีพไปในที่สุด

กระบวนการพัฒนาการทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับการกิจทางอาชีพ ดังที่ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2530 : 68 - 69) ได้อธิบายไว้โดยสรุปดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางอาชีพและการกิจทางอาชีพ

ลักษณะพัฒนาการทางอาชีพ	อายุ	ภารกิจทางอาชีพ
ช่วงก่อตัว (Crystalization)	14-18 ปี	บุคคลเกิดความสนใจในการวางแผนเพื่อประกอบอาชีพ ความสนใจ และค่านิยมของตนเองเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา
ช่วงเจาะจง (Specification)	18-21 ปี	บุคคลเจาะจงเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งอย่างจริงจัง
ช่วงดำเนินการตามแผนที่วางไว้ (Implementation)	21-24 ปี	บุคคลมีความต้องการจะดำเนินการตามแผนทางอาชีพที่ได้เลือกแล้ว โดยมีความต้องการและวางแผนเพื่อเข้าสู่อาชีพนั้น ๆ
ช่วงสร้างความมั่นคงถาวรของอาชีพที่เลือก (Stabilization)	24-35 ปี	บุคคลใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อสร้างความมั่นคงในการทำงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะพัฒนาการทางอาชีพ	อายุ	ภารกิจทางอาชีพ
ช่วงสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ (Consolidation)	35ปีขึ้นไป	บุคคลจะวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อ ความก้าวหน้าและสู่เป้าหมายที่กำหนด

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

ฮอลแลนด์ (Holland. 1966 : 2 - 4) กล่าวว่า "บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ" และ "บุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน" นอกจากนี้ "บุคลิกภาพเฉพาะอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง" และบุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ" โดยบุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ได้มากที่สุดและใช้ความสามารถ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ได้แสดงทัศนคติหรือเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา ตลอดทั้งมีโอกาสแก้ปัญหาที่ประสบได้สมบทบาท และหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง

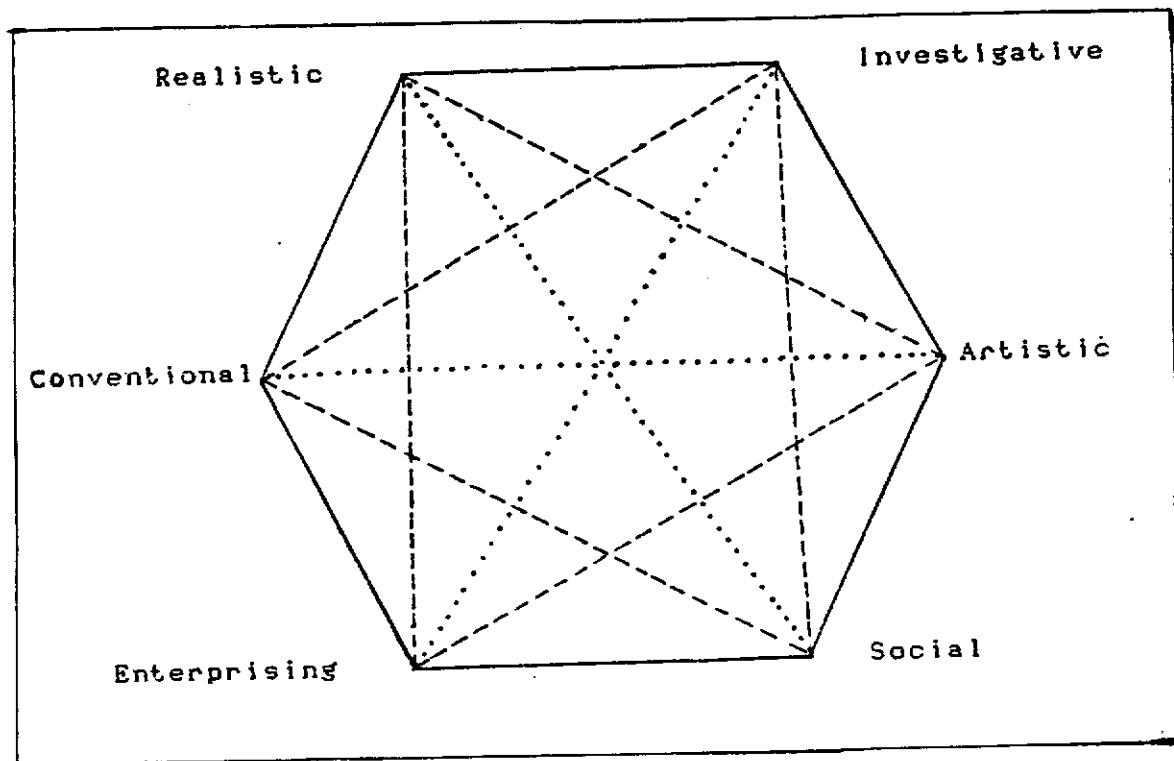
จากแนวคิดดังกล่าว ฮอลแลนด์ ได้ตั้งทฤษฎีเลือกอาชีพโดยมีแนวคิดพื้นฐาน

4 ประการ (มองพรรณ เกศพิทักษ์. 2529 : 77 ; อ้างอิงมาจาก Holland. 1973)

1. อาชีพเป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพ การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยยอมแสดงว่าบุคลิกภาพของเขาจะปรากฏออกมาในทิศทางนั้นด้วย
2. บุคลิกภาพของบุคคล มีความสัมพันธ์กับชนิดของสิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลนั้น ดังนั้น บุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหางานหรืออาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน
3. บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ได้มากที่สุด ใช้ความสามารถ เปิดโอกาสให้ได้แสดงเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของตน

4. บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เมื่อสามารถทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคล ก็จะทำให้ทราบผลที่จะติดตามมาของบุคคลนั้นด้วย เช่น การเลือกอาชีพ ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งทางการศึกษา อาชีพ และสังคม

ฮอลแลนด์เชื่อว่าความสนใจในอาชีพและความชอบในอาชีพของบุคคลมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ดังนั้น การเลือกอาชีพจึงเป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพของบุคคล นอกจากนี้ ความพอใจในอาชีพ ความมั่นคงในอาชีพ และสัมฤทธิ์ผลในอาชีพยังขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ และสิ่งแวดล้อมของงานแต่ละชนิด ซึ่งบุคลิกภาพแต่ละประเภทและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่าง ไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง ดังนั้น เมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งก็ทำให้สามารถคาดคะเน บุคลิกภาพลักษณะอื่นด้วย ดังภาพ

ภาพประกอบ ภาพหกเหลี่ยมแสดงการแทนลักษณะของบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคลและ
แสดงความคล้ายคลึงของบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม

————	กลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดกัน	มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด
	กลุ่มที่อยู่ตรงกันข้ามกัน	มีความคล้ายคลึงกันน้อยที่สุด
-----	กลุ่มซึ่งมีกลุ่มอื่นคั่นกลาง	มีบางอย่างที่ไม่คล้ายคลึงกัน

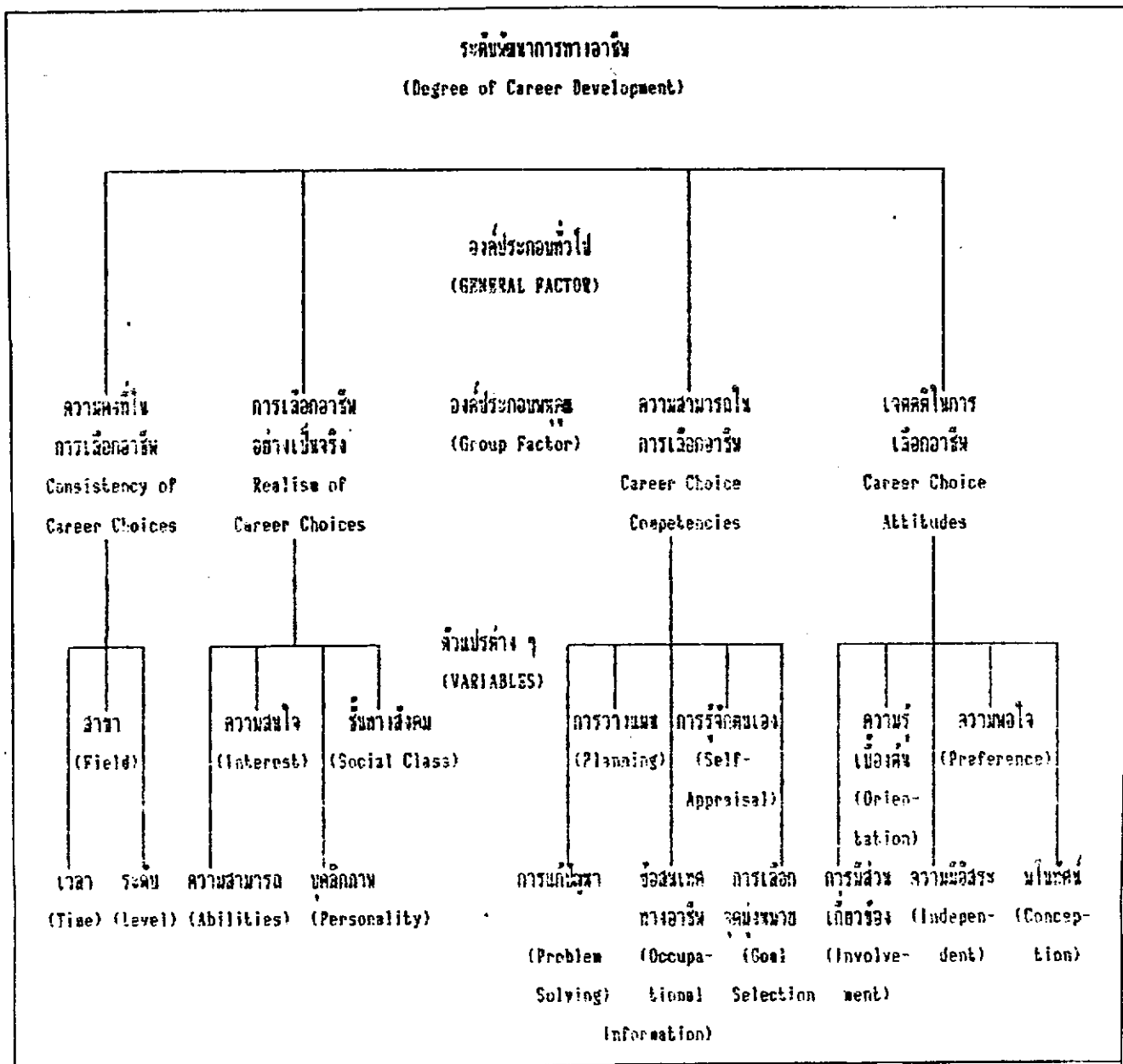
ฮอลแลนด์ (Holland, 1966 : 132) ได้แบ่งกลุ่มอาชีพเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1. Realistic เป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องการทักษะการทำงานเกี่ยวกับวัตถุและเครื่องมือต่าง ๆ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างกล ช่างแก้ไขเครื่องยนต์ พนักงานควบคุมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบจริงจัง นิยมสิ่งที่เป็นรูปธรรม ขาดทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นต้น
2. Investigative เป็นกลุ่มอาชีพทางวิชาการ การศึกษาค้นคว้าในเรื่องนามธรรม ตัวเลข กิจกรรมทางปัญญาและการแสวงหาความรู้ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักมานุษยวิทยา เป็นต้น บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพชอบใฝ่หาความรู้ สนใจทำงานที่สลับซับซ้อน ชอบคิดมากกว่าลงมือกระทำ
3. Artistic ได้แก่ กลุ่มอาชีพศิลปะ จิตรกร ปฏิมากร นักดนตรี นักเขียน และนักออกแบบ เป็นต้น บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบชอบแสดงตัว ชอบติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้คน มีทักษะทางภาษา มีความรู้สึกไว และชอบอิสระในการทำงาน
4. Social ได้แก่ อาชีพนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา ครู อาจารย์ ผู้ให้คำปรึกษาและแนะแนว บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบสนใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและพัฒนาการอย่างกว้างขวาง
5. Enterprising ได้แก่ อาชีพนักธุรกิจ ผู้ประกอบการค้าขาย นักบริหาร นักการเมือง พนักงานขาย เป็นต้น บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบเปิดเผย กล้าแสดงออก กล้าเสี่ยง มีความคิดริเริ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีทักษะทางภาษา เป็นต้น
6. Conventional ได้แก่ อาชีพเสมียน ผู้ตรวจสอบบัญชี เลขานุการ พนักงานบริการในโรงแรมและธนาคาร เป็นต้น บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพในกลุ่มนี้ ได้แก่ บุคลิกภาพแบบชอบความสวยงาม ความมีระเบียบและระบบการทำงานที่แน่นอนตายตัว ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะการยอมตาม และชอบเป็นผู้ได้บังคับบัญชา

ทั้งนี้ ฮอลแลนด์มีความเชื่อว่า ถ้าบุคคลได้ทำงานในอาชีพที่ตรงกับลักษณะบุคลิกภาพของตน บุคคลนั้นจะมีความสุขในงานที่ทำ เนื่องจากบุคลิกภาพของบุคคลมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างมาก หากบุคคลใดมีบุคลิกภาพไม่คงที่ ไม่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพหนึ่งดังกล่าวข้างต้น หรือไม่มีความสนใจ ไม่ชอบอาชีพใดเลย บุคคลนั้นก็จะประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ และต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางอาชีพ และฮอลแลนด์เสนอว่า "ถ้าบุคคลใดไม่สามารถเลือกอาชีพตามความสนใจ และความต้องการเป็นลำดับแรกของตนได้ก็จะเลือกอาชีพในลำดับรองลงมา ซึ่งจะเหมาะกับบุคลิกภาพของตนต่อไป แต่ถ้าความต้องการ หรือความชอบอาชีพต่าง ๆ ก้ำกึ่งกัน ก็จะทำให้บุคคลนั้นประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ โดยจะทำให้การเลือกอาชีพนั้นยากขึ้น" นอกจากนี้ ฮอลแลนด์ยังได้กล่าวว่า "ความคาดหวังเกี่ยวกับระดับการเลือกอาชีพของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความสามารถประเมินตนเอง และรู้จักบุคลิกภาพของตนเองมากน้อยเพียงใด ประกอบทั้งมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด"

โครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ

จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ จะเห็นว่า วุฒิภาวะทางอาชีพเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นระดับของความสำเร็จของงานในแต่ละขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล การพิจารณาโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพจึงมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของตัวแปรต่าง ๆ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ แผนภูมิโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ (The Construct of vocational maturity) ของ จอห์น โอ คไรท์ส (John O. Crites)

องค์ประกอบทั่วไป 4 ประการ ในแผนภูมิแสดงโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ อธิบายได้ดังนี้

1. เจตคติในการเลือกอาชีพ (Career Choice Attitude) ประกอบด้วย

1.1 การมีส่วนร่วม (Involvement) คือ การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ

1.2 ความรู้เบื้องต้น (Orientation) คือ การที่บุคคลได้รับทัศนคติที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการเลือกอาชีพ

1.3 ความมีอิสระ (Independence) คือ การที่บุคคลสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

1.4 ความพอใจ (Preference) คือ การที่บุคคลเลือกอาชีพ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ความสามารถในการทำงาน

1.5 มโนทัศน์ (Conception) คือ การที่บุคคลมีมโนทัศน์ในการเลือกที่ถูกต้อง

2. ความสามารถในการเลือกอาชีพ (Career Choice Competencies)

หมายถึง การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

2.1 การแก้ปัญหา (Problem Solving) คือ การที่บุคคลทราบว่าเขาจะทำอะไร

2.2 การวางแผน (Planning) คือ การที่บุคคลมองถึงอนาคตข้างหน้า

2.3 ข้อมูลอาชีพ (Occupational Information) คือ การที่บุคคลทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานและรู้จักงาน

2.4 การประเมินตนเอง (Self Appraisal) คือ การที่บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตน

2.5 การเลือกจุดมุ่งหมาย (Goal Selection) คือ การที่บุคคลเลือกงานที่เหมาะสมกับตนเอง

3. การเลือกอาชีพอย่างเป็นจริง (Realism of Career Choice)

หมายถึง การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงตนเองและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนโอกาสที่จะเป็นไปได้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างความสามารถของตน (Abilities) ความสนใจ (Interests) บุคลิกภาพ (Personality) และชั้นทางสังคม (Social Class)

4. ความคงที่ในการเลือกอาชีพ (Consistence of Career Choice)

เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้น บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เขาชอบ และคิดว่าจะเหมาะสมระหว่างเวลา (Time) สาขาอาชีพ (Field) และระดับอาชีพ (Level) อย่างแน่นอนและเที่ยงตรงขึ้น คือ ไม่คิดเปลี่ยนอาชีพไปเรื่อย ๆ

ลักษณะของวุฒิภาวะทางอาชีพ

ซูเปอร์ (Super. 1960 ; อ้างอิงมาจาก สุดา อ่อนน้อย. 2520 :

13 - 14) ได้แบ่งลักษณะของวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคล เป็น 2 ลักษณะ คือ

วุฒิภาวะทางอาชีพ 1 (Vocational Maturity I หรือ VM. I)

หมายถึง ระยะเวลาของชีวิตซึ่งแต่ละบุคคลเป็นอยู่จริง ๆ ในช่วงนั้น ซึ่งจะดูได้จากงานพัฒนาการ ซึ่งบุคคลผู้นั้นกำลังปฏิบัติอยู่ นามาสัมพันธ์กับสิ่งที่เขาคาดหวังไว้ว่าเขาจะทำ

วุฒิภาวะทางอาชีพ 2 (Vocational Maturity II หรือ vm. II)

หมายถึง พฤติกรรมทางอาชีพในลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว กล่าวคือ เกิดขึ้นจริง ๆ (โดยไม่คำนึงถึงช่วงชีวิตที่หวังไว้) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นจากงานพัฒนาการในช่วงชีวิตขณะนั้น เปรียบเทียบกับงานพัฒนาการของคนอื่นในงานชิ้นเดียวกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า วุฒิภาวะทางอาชีพแบบที่ 1 จะชี้เฉพาะไปที่ขั้นตอนของชีวิต คือ ช่วงอายุของบุคคล แต่วุฒิภาวะทางอาชีพแบบที่ 2 จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเผชิญปัญหาของบุคคล ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละระดับอายุ จากการวิจัยของ ฮีธ (Bartlett. 1971 : 218 ; citing Heath. 1965) เสนอว่าบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพจะมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับกระบวนการเลือกอาชีพ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ที่ได้รับน้อยมาก

2. สามารถรับข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับตนเองและเกี่ยวกับอาชีพได้
 3. รับทราบข้อมูลที่เป็นจริง มากกว่าจะนึกคิดเอาเอง
 4. รู้จักตนเองและรู้จักโลกของงาน
 5. มีอิสระในการเลือกงาน โดยปราศจากค่านิยมที่ได้รับมาจากเด็ก ๆ
- สำหรับบุคคลที่ไม่มีวุฒิภาวะทางอาชีพนั้น อีทส์ กล่าวว่า จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้

คือ

1. เป็นบุคคลที่ขาดจุดมุ่งหมายที่ดี สำหรับอนาคตของตนเอง
2. เป็นบุคคลที่ติดกับค่านิยม ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

มิติของวุฒิภาวะทางอาชีพของวัยรุ่น

สุคา อ่อนช้อย (2520 : 25 - 16 ; อ้างอิงมาจาก Crites. 1965)

ได้กล่าวถึงมิติของวุฒิภาวะทางอาชีพของวัยรุ่นว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการคือ

1. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการเลือกอาชีพ และการใช้แหล่งทรัพยากรในการแก้ปัญหา (Orientation to Vocational Choice)
2. ความมั่นคงในการเลือกอาชีพระยะยาว (Consistency of Vocational Choice)
3. การแสวงหาข้อมูลและการวางแผนเลือกอาชีพ (Information and Planning)
4. การมีความถนัด และความพึงพอใจในอาชีพ (Crystallization of Traits)
5. การรู้ขอบเขตของการเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ และข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตน (Wisdom of Vocational Choice)

สำหรับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะประกอบด้วย การมีความตั้งใจจะประกอบอาชีพ รู้จักเลือกสาขาอาชีพและแผนการเรียนด้วยตนเองเพื่อศึกษาต่อในสาขาอาชีพนั้น ๆ หรือเรียนเพื่อประกอบอาชีพเบื้องต้น โดยพิจารณาเลือกจากลักษณะ

ความสนใจ ความสามารถ คุณสมบัติอื่น ๆ ของตน และลักษณะอาชีพ สามารถพัฒนาความสามารถและความสามารถพิเศษของตน ตลอดจนมีความสนใจที่จะลองประกอบอาชีพ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 107 - 108 ; อ้างอิงมาจาก Super and others. 1957)

โครสท์ (Crites. 1978 : 3 - 4) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของมิติของวุฒิภาวะทางอาชีพดังกล่าว แล้วสรุปเป็นองค์ประกอบของวุฒิภาวะทางอาชีพ 2 ส่วน คือ

1. กระบวนการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย
 - 1.1 เจตคติในการเลือกอาชีพ
 - 1.2 สมรรถภาพในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
2. ผลลัพธ์หรือสิ่งที่เกิดจากการเลือกอาชีพประกอบด้วย
 - 2.1 การเลือกอาชีพที่เป็นไปได้
 - 2.2 ความคงที่ในการเลือกอาชีพ

หลักในการวัดวุฒิภาวะทางอาชีพ

ในการวัดวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคลจะวัดองค์ประกอบส่วนที่ 1 คือ เจตคติในการเลือกอาชีพ และสมรรถภาพในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Crites. 1979 : 4) เพราะการวัดวุฒิภาวะทางอาชีพนับเป็นการติดตามและส่งเสริมพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล (Super. 1960 : 123) ซึ่งจะมีผลกระทบต่องค์ประกอบส่วนที่ 2 อันได้แก่ ความคงที่ในการเลือกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เป็นไปได้

โครสท์ (Crites. 1973 : 6 - 8) ได้สร้างแบบวัดวุฒิภาวะทางอาชีพ โดยแบ่งมิติการวัดเป็น 2 มิติ คือ

1. เจตคติในการเลือกอาชีพ
2. สมรรถภาพในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ในการประเมินผลการให้คำปรึกษาและการแนะแนวทางอาชีพที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคล มักนิยมใช้แบบวัดวุฒิภาวะทางอาชีพด้านเจตคติในการเลือกอาชีพ (Career Inventory - Attitude Scale) ซึ่งแบ่งเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงวุฒิภาวะทางอาชีพ 5 ส่วน คือ

1. การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกอาชีพของตนเอง โดยไม่ปล่อย
ภาระในการเลือกอาชีพให้กับบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา หรือเพื่อน ฯลฯ
2. การที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและเห็นคุณค่าในการทำงาน
3. การที่บุคคลมีความพอใจในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งในการเลือกอาชีพ
4. การที่บุคคลมีอิสระในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยตนเอง
5. การที่บุคคลมีความเข้าใจในกระบวนการเลือกอาชีพที่ถูกต้อง คงที่ไม่
เปลี่ยนแปลง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางอาชีพ

งานวิจัยต่างประเทศ

ไฟรด์เบิร์ก (Friedberg. 1982 : 73 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของ
ภาวะทางอาชีพ กับระดับชั้น เพศ และบทบาททางเพศ ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ที่เป็นชนชั้นกลาง โดยมีจำนวนนักเรียนชายและหญิงอย่างละ 40 คน ที่ศึกษาอยู่ในระดับ
10, 11 และ 12 รวมทั้งสิ้น 240 คน ผลการศึกษาพบว่าบทบาททางเพศ ระดับชั้น และเพศ
ไม่ใช่ตัวทำนายภาวะทางอาชีพ แดวีเนอร์ (Weener. 1983 : 1341 - A) ได้ศึกษา
ลักษณะของการศึกษาและลักษณะส่วนตัวของบุคคลในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีภาวะทางอาชีพและ
ไม่มีภาวะทางอาชีพ โดยทำการศึกษาระยะยาวตั้งแต่กลุ่มตัวอย่างเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา
จนกระทั่งกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 24-27 ปี ผลการศึกษาพบว่า เพศ หลักสูตร เกรดเฉลี่ย และ
ภาวะทางอาชีพเมื่ออยู่ระดับ 12 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับภาวะทางอาชีพเมื่อ
อายุ 24-27 ปี

บูท (Booth. 1985 : 789 - A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับภาวะ
ทางอาชีพของนักศึกษาในวิทยาลัยโอเดสสา (Odessa College) พบว่า อายุและเชื้อชาติเป็น
ตัวทำนายภาวะทางอาชีพ และพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนภาวะทางอาชีพ
ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย นักศึกษาที่เลือกวิชาเอกแล้ว กับนักศึกษาที่ยัง ไม่ได้เลือกวิชาเอก
นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนภาวะทางอาชีพระหว่างนักศึกษาที่

ตัดสินใจเลือกวิชาเอกแล้ว กับนักศึกษาที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกวิชาเอก สอดคล้องกับ กรีนวูด (Greenwood. 1983 : 2981 - A) ซึ่งได้ศึกษาความแตกต่างของบุคลิกภาพทางอาชีพของนักศึกษาที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกวิชาเอกแล้วเข้าร่วมเรียนวิชาการตัดสินใจทางอาชีพ กับนักศึกษาที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกวิชาเอกแต่ไม่ได้ร่วมเรียนวิชาการตัดสินใจทางอาชีพ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ฟิลลิส (Phyllis. 1987 : 420 - 422) ได้ศึกษาถึงค่านิยมทางอาชีพอันได้รับอิทธิพลจากแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก กับบุคลิกภาพทางอาชีพ ของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่เรียนอยู่ในระดับ 9 และ 11 ในเมืองแถบตะวันออกเฉียงกลาง จำนวน 885 คน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับต่างกันมีคะแนนบุคลิกภาพทางอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของไฟร์ด์เบิร์ก (Friedberg. 1982 : 73 - A) ที่พบว่าระดับชั้นไม่ใช่ตัวทำนายบุคลิกภาพทางอาชีพ แต่ผลการศึกษาของฟิลลิสพบว่า นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีบุคลิกภาพทางอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของไฟร์ด์เบิร์ก นอกจากนี้ฟิลลิสยังพบว่า ค่านิยมทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพทางอาชีพ ขณะที่ คอลลินส์ (Collins. 1985 : 357 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพทางอาชีพกับการปรับตัวในการทำงานแล้ว พบว่าบุคลิกภาพทางอาชีพในระยะสำรวจ (Exploration Stage) มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอาชีพในระยะวางรากฐาน (Establishment Stage) ผลการศึกษาของฟิลลิสและคอลลินส์สนับสนุนผลการศึกษาของ นาซูกู (Nwachukwu. 1983 : 922 - A) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของบุคลิกภาพทางอาชีพและอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ในกระบวนการพัฒนาการทางอาชีพของนิสิตในมหาวิทยาลัยมาร์ควेट (Marquette University) พบว่าบุคลิกภาพทางอาชีพมีความสัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์

จากผลการศึกษาวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางอาชีพสามารถสรุปได้ว่า บุคลิกภาพทางอาชีพของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ หลักสูตรวิชาเรียนและการตัดสินใจทางอาชีพก็มีผลให้บุคลิกภาพทางอาชีพของบุคคลแตกต่างกันด้วยเช่นกัน สำหรับตัวทำนายบุคลิกภาพทางอาชีพที่พบจากการศึกษาวิจัย ได้แก่ อายุ และเชื้อชาติ โดยพบว่าบุคลิกภาพทางอาชีพของนักเรียนเมื่ออยู่ในระดับ 12 มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพทางอาชีพเมื่อ

นักเรียนอายุ 24 - 27 ปี นอกจากนี้พบว่า อัตมโนทัศน์และค่านิยมมีความสัมพันธ์กับวิถีทางอาชีพ และพบว่า วิถีทางอาชีพในระยะสำรวจมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอาชีพในระยะวางรากฐาน

งานวิจัยในประเทศ

พกา บุญเรือง (2524 : 114) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ วิถีทางอาชีพ และการควบคุมภายใน ภายนอก ของนิสิตในคณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จำนวน 185 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่เลือกอาชีพอย่างเป็นจริงมีวิถีทางอาชีพ และมีการควบคุมภายในสูงกว่าผู้ที่เลือกอาชีพอย่างไม่เป็นจริง และนิสิตที่มีการควบคุมภายในมีวิถีทางอาชีพสูงกว่าผู้ที่มีการควบคุมภายนอก แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของการตัดสินใจเลือกอาชีพ วิถีทางอาชีพ การควบคุมภายใน ภายนอก ระหว่างคณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ แต่กึ่งแก้ว พูลคลองตัน (2528 : 406) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิถีทางอาชีพของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีภูมิหลังต่างกันแล้วพบว่า นิสิตที่มีระดับชั้นปี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรแตกต่างกัน มีคะแนนวิถีทางอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ อรอนงค์ แจ่มผล (2528 : 457) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันของวิถีทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตชั้นปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวทำนายถึงการตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่ดีที่สุดคือ วิถีทางอาชีพ

สุดา อ่อนช้อย (2520 : 61) ได้ศึกษาผลของการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อวิถีทางอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีปัญหาในการเลือกอาชีพ จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า การแนะแนวอาชีพทำให้นักเรียนมีวิถีทางอาชีพสูงขึ้น โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และปานกลาง มีวิถีทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนต่ำ สอดคล้องกับ อรุณี ชาตด้วยกิจ (2528 : 70) ที่ได้ศึกษาผลของการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มย่อยที่มีต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การเข้าร่วมกระบวนการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มย่อยมีผลต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียน มากกว่าการแนะแนวอาชีพในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ บทุมมาศ พูนเกษม (2529 : 70) ได้ศึกษาผลของการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการพัฒนาภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ และการสอนแบบปกติ สามารถทำให้ภาวะทางอาชีพของนักเรียนสูงขึ้น

จากผลการศึกษาวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางอาชีพ สามารถสรุปได้ว่าภาวะทางอาชีพของบุคคลจะแตกต่างกันตามระดับอายุ ภูมิหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน การควบคุมจากภายในและภายนอก ภาวะทางอาชีพเป็นตัวทำนายการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ และสามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้โดยการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่ม การแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มย่อย การสอนด้วยคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ และการสอนแบบปกติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพ และภาวะทางอาชีพ

ไดนุซโซ (Dinuzzo. 1978 : 6529 - A) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อภาวะทางอาชีพ และความเจริญงอกงามส่วนบุคคลของนิสิตหญิงที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่มสามารถเพิ่มภาวะทางอาชีพ การประเมินตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง สอดคล้องกับ แชมเปญ (Champagne. 1983 : 2679 - A) ซึ่งได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่มีต่อการพัฒนาการทางอาชีพของนักศึกษาที่เรียนในสถาบันการศึกษาเบื้องต้นสำหรับผู้ใหญ่ (Adult Basic Education) จำนวน 266 คน ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพมีผลทางบวกกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางอาชีพของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและหญิง นอกจากนี้ เดวิส (Davis. 1984 : 2763 - A) ยังพบว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่ม สามารถทำนายทิศทางของการตัดสินใจและภาวะทางอาชีพของนักศึกษาระดับวิทยาลัยได้

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาทางอาชีพและภาวะทางอาชีพในต่างประเทศ สามารถกล่าวได้ว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการทางอาชีพ สามารถเพิ่มภาวะทางอาชีพ และท้านายทิศทางการตัดสินใจและภาวะทางอาชีพของนักเรียน นักศึกษาได้

สำหรับในประเทศไทยยัง ไม่มีผู้ใดศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่มีต่อภาวะทางอาชีพ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทดลองศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่มีต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียน โดยยึดทฤษฎีการให้คำปรึกษาตามแบบไครท์ส และจัดเป็นโปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพ เพื่อพัฒนาภาวะทางอาชีพให้แก่แก่นักเรียนต่อไป โดยทดลองเปรียบเทียบกับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ซึ่งอาศัยกระบวนการกลุ่ม การบรรยาย และการใช้สื่อการเรียน การสอนต่าง ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีภูมิลำเนาทางอาชีพค้า จำนวน 51 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีภูมิลำเนาทางอาชีพค้าและสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 16 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. นามแบบสำรวจภูมิลำเนาทางอาชีพไปทดสอบนักเรียน จำนวน 189 คน แล้วเรียงคะแนนจากสูงไปต่ำ
2. คัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีภูมิลำเนาทางอาชีพค้า โดยใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ ตั้งแต่ 24-28 (พรตธราย ทรัพย์ะประภา. ม.ป.ป. : 4)
3. สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง แล้วสุ่มอย่างง่าย จำนวน 16 คน
4. สุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
2. โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. แบบสำรวจจิตภาวะทางอาชีพ

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โฮ โครทส์ โดยกระทำเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีการเลือกอาชีพ
2. ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ
3. ศึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษา และวิธีการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
4. จัดโปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพ โดยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน

ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุจนา หาลิตะพันธุ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์พรณิศา วาณิชยการ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมกับจุดมุ่งหมาย

5. นำโปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

6. นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ลักษณะของโปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบของ จอห์น โฮ โครทส์ นี้ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยให้คำปรึกษากลุ่มทดลองเป็นกลุ่ม 2 ครั้ง และเป็นรายบุคคล 7 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวมทั้งหมด 9 ครั้ง ซึ่งแนวทางในการให้คำปรึกษาทางอาชีพแต่ละครั้งผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นรายบุคคลแก่กลุ่มทดลอง แบ่งเป็น
 - 1.1 การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 1 ได้แก่ การปฐมนิเทศ

1.2 การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 2-3 ได้แก่
การสำรวจปัญหา

1.3 การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 4-6 ได้แก่
การวิเคราะห์ปัญหา และการรวบรวมข้อมูล

1.4 การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 7-8 ได้แก่
การสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา

1.5 การให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นกลุ่ม ครั้งที่ 9 ได้แก่
การปัจฉิมนิเทศ

2. กระบวนการและเทคนิคในการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ
จอห์น โอ ไครท์ส ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 2-8 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ตามลำดับขั้นตอนการให้คำปรึกษา ดังนี้คือ

1. ขั้นวินิจฉัย (Diagnosis)
2. ขั้นกระบวนการ (Process)
3. ขั้นผลลัพธ์ (Outcomes)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคของการให้คำปรึกษาดังต่อไปนี้ คือ

1. การสัมภาษณ์ (Interview)
2. การแปลผลการสอบ (Test Interpretation)
3. การใช้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Use of Occupational

Information)

ดังแสดงรายละเอียดในภาคผนวก

2. โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ผู้วิจัยได้จัดโปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม
และอุปกรณ์ต่าง ๆ สร้างคู่มือหรือแผนการสอนสำหรับกลุ่มควบคุมโดยกระทำเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีการเลือกอาชีพ

2. ศึกษาคู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 พ.ศ. 2521 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

3. ศึกษาทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ และการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการแนะแนว

4. ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ด้านการแนะแนวอาชีพ และวิธีการสร้างชุดการสอน

5. จัดโปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยสร้างเป็นแผนการสอน

กิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร.กาตุจนา ทาสิตะพันธุ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และอาจารย์

พรเทพศ วาณิชยการ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมและจุดมุ่งหมาย

6. นำโปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ได้ตรวจสอบแล้ว ไปทดลอง
ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่อง

7. นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแล้ว ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ตามแนวความคิดของ จอห์น โอ
โครท์ส ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

1. การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ครั้งที่ 1-4 ได้แก่ การปฐมภูมิและการ
สำรวจปัญหา ประกอบด้วยกิจกรรมที่ใช้ในการสอน 5 กิจกรรม ใช้เวลา 4 คาบ คาบละ 50
นาที

2. การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ครั้งที่ 5-9 ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาและ
การรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยกิจกรรมที่ใช้ในการสอน 3 กิจกรรม ใช้เวลา 5 คาบ
คาบละ 5 นาที

3. การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ครั้งที่ 10-11 ได้แก่ การสรุปปัญหาและ
แนวทางแก้ไขปัญหา และการปัจฉิมภูมิเทศ ประกอบด้วยกิจกรรมที่ใช้ในการสอน 1 กิจกรรม
ใช้เวลา 2 คาบ ๆ ละ 50 นาที

รวมกิจกรรมที่ใช้ในการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ 9 กิจกรรม ใช้เวลา
11 คาบ ๆ ละ 50 นาที

สำหรับวิธีดำเนินการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ประกอบด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

คือ

1. การบรรยาย
 2. การใช้กิจกรรมกลุ่ม
 3. การอภิปรายในชั้นเรียน
- ดังแสดงรายละเอียดในภาคผนวก

3. แบบสำรวจจิตภาวะทางอาชีพ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาและดัดแปลงแบบสำรวจจิตภาวะทางอาชีพ จากแบบสำรวจจิตภาวะทางอาชีพของ พรรณราย ทรัพย์ะประภา แห่งภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งดัดแปลงมาจาก The Career Maturity Inventory - Attitude Scale ของ ไครท์ส (Crites. 1973 : 15)

2. ผู้วิจัยนำข้อคำถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา หาสิตะพันธุ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และ อาจารย์พรเทพศ วาณิชยการ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและระดับของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสำรวจจิตภาวะทางอาชีพไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจจิตภาวะทางอาชีพ โดยใช้ Kuder-Richardson สูตรที่ 20 (อนันต์ ศรีโสภณ. 2520 : 150 - 153) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.631

ลักษณะของแบบสำรวจ

แบบสำรวจจิตภาวะทางอาชีพเป็นแบบปรนัย 2 ตัวเลือก (เห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วย) จำนวน 50 ข้อ โดยให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วเลือกตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยลงในกระดาษคำตอบ ในแบบสำรวจนี้จะมีค่าเฉลยไว้เพื่อการตรวจสอบ

ตัวอย่างแบบสำรวจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" ตามความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อที่		ใช่	ไม่ใช่
0	เมื่อนักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งแล้ว นักเรียนจะไม่เลือกอาชีพอื่นอีก		✓
00	นักเรียนยังไม่คิดถึงเรื่องการทํางานในขณะนี้ แม้ว่าทุกคนจะต้องทํางานในไม่ช้า	✓	

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนเป็นระบบการให้คะแนนแบบ Dichotomous คือ ตอบถูกได้

1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เมื่อรวมคะแนนแล้วนำคะแนนไปเทียบกับค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้ทราบระดับพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียน

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control

Group Pretest-Posttest Design (บุศรี วงศ์รัตนะ. 2528 : 77) ดังแสดงไว้

ในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลอง

การกำหนดเข้ากลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
(R)	T1 _E	X	T2 _E
(R)	T1 _C	~X	T2 _C

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

(R)	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มต่าง ๆ อย่างสุ่ม
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
T1 _E , T2 _E	แทน	การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มทดลองตามลำดับ
T1 _C , T2 _C	แทน	การสอบก่อนและสอบหลังในกลุ่มควบคุมตามลำดับ
X ₁	แทน	การทดลองให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไครท์ส
~X	แทน	การสอบกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

2. วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยกำหนดลำดับขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสำรวจ
วุฒิการะทางอาชีพ
2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการที่ต่างกัน ดังนี้

1. กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไคร์ส ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ รวม 9 ครั้ง โดยกำหนดให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม 2 ครั้ง คือ การปฐมนิเทศ และปัจฉินิเทศ ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล คนละ 7 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 09.00-15.30 น. วันละ 4 คน โดยหมุนเวียนช่วง เวลารับคำปรึกษาของนักเรียนแต่ละคน ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2532 ถึง วันที่ 22 มีนาคม 2535

2. กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพโดยใช้เวลา สอนสัปดาห์ละ 2 คาบ ๆ ละ 50 นาที ในวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 08.00-08.50 น. ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2535 ถึง วันที่ 24 มีนาคม 2535

3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทดสอบหลังทดลองนักเรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสำรวจภาวะทางอาชีพฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบครั้งแรก

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลกระทำเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนภาวะทางอาชีพก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนในกลุ่มทดลอง
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนภาวะทางอาชีพ ภายหลังการทดลองของ นักเรียนในกลุ่มควบคุม
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนภาวะทางอาชีพ ภายหลังการทดลองของ นักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร (บุศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

ΣX แทน คะแนนรวมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 74)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

X^2 แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจคุณภาพทางอาชีพ โดยใช้สูตรของ

Kuder-Richardson สูตรที่ 20 (อนันต์ ศรีโสภณ. 2520 : 150 - 153)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ

n แทน จำนวนข้อ

p แทน สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ

q แทน สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ = $1-p$

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

3. สถิติทดสอบสมมุติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพก่อนและหลังการทดลอง
ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2528 : 227 - 228)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

$$df = N - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่

3.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพก่อนและหลังการทดลอง
ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2528 : 228 - 229)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$\text{โดยมี } df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
ตามลำดับ

s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ
กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ ซึ่งหาจากสูตร

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n - 1)}$$

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2
ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มโดยใช้ t-test แบบ Dependent และ t-test แบบ Independent โดยแยกวิเคราะห์ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพที่ได้จากการทดสอบเมื่อสิ้นสุดการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอลำดับของการวิเคราะห์ดังนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้คำปรึกษาทางอาชีพของจอห์น โอ ไครท์ส
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 3, 4 และ 5 ตามลำดับ ดังนี้

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนทดลอง	8	24.50	1.77	8.15**
หลังทดลอง	8	36.12	3.27	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทางอาชีพสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีพฤติกรรมทางอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไครท์ส ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนกิจกรรม
แนะแนวอาชีพ

กลุ่มควบคุม	n	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนทดลอง	8	24.00	2.50	4.26**
หลังทดลอง	8	31.12	4.88	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทางอาชีพสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีพฤติกรรมทางอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอน
กิจกรรมแนะแนวอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนทดลอง กลุ่ม /	8	36.12	3.27	2.41**
กลุ่มควบคุม	8	31.12	4.88	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมทางอาชีพแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โฮ ไครท์ส มีพฤติกรรมทางอาชีพแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส กับนักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2534 ที่มีพฤติกรรมทางอาชีพจำนวน 16 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรและสมัครใจที่จะเข้ารับการทดลอง จากนั้นสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
2. โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. แบบสำรวจพฤติกรรมทางอาชีพ

การดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบ Pre-test ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสำรวจ
ภาวะทางอาชีพ
2. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการที่ต่างกันดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นรายบุคคล
ตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส ตามโปรแกรมที่วางไว้ โดยกำหนดให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม 2 ครั้ง
และเป็นรายบุคคล 7 ครั้ง ๑ ละ 1 ชั่วโมง รวม 9 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2535
ถึงวันที่ 22 มีนาคม 2535
 - 2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยใช้เวลา
สอนสัปดาห์ละ 2 คาบ ๑ ละ 50 นาที รวม 11 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2535
ถึงวันที่ 24 มีนาคม 2535
3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองทำการทดสอบ Post-test นักเรียนทั้งกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสำรวจภาวะทางอาชีพฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบครั้งแรก
4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนภาวะทางอาชีพก่อนและหลังการทดลอง
ของนักเรียนในกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนภาวะทางอาชีพก่อนและหลังการทดลอง
ของนักเรียนในกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Dependent
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนภาวะทางอาชีพก่อนและหลังการทดลอง
ของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โฮ ไรท์ส มีภาวะทางอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับคำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า นักเรียนจะมีภาวะทางอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับคำปรึกษาทางอาชีพ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีภาวะทางอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนจะมีภาวะทางอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ
3. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โฮ ไรท์ส มีภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพจะมีภาวะทางอาชีพแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

อภิปรายผล

จากผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โฮ ไรท์ส ที่มีต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โฮ ไรท์ส มีภาวะทางอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับคำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เพราะกระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพนี้ได้ช่วยเพิ่มพูนภาวะทางอาชีพให้แก่เด็กซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 11-18 ปี และมีพัฒนาการทางอาชีพในขั้นการก่อตัวของความสนใจในอาชีพ (วัชร ทรัพย์มี. 2523 : 31 ; อ้างอิงมาจาก Super. n.d.) และนักเรียนผู้รับคำปรึกษาก็อยู่ในช่วงนี้ โดยช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองในด้านความสามารถ ทักษะ จุดเด่น ความสนใจ สิ่งแวดล้อมของตน และยอมรับตนเอง ตลอดจนได้รับการพัฒนาทักษะ ความสามารถในการสร้างจุดมุ่งหมายด้านอาชีพ การฝึกการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ให้เหมาะสมกับตนเอง ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไอล์นิน (Ilenin. 1985 : 642 - 653) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพมีความสนใจในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพ

อนึ่ง กระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส ยังบูรณาการหลักการจากทฤษฎีให้คำปรึกษาดังต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาปรับใช้กับผู้รับคำปรึกษาตามสภาพปัญหาซึ่งสอดคล้องกับหลักการให้คำปรึกษาทางอาชีพดังที่ วัชรีย์ ทรัพย์มี (2523 : 91 - 94) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันหลายขั้นตอนของชีวิต ตั้งแต่วัยเด็ก โดยมีแบบแผนเฉพาะของแต่ละบุคคล และในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน การให้คำปรึกษาทางอาชีพจึงควรมีความหลากหลายจากทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเลือกใช้กับผู้รับคำปรึกษาที่มีความแตกต่างกันดังกล่าว การให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส นี้จึงสามารถช่วยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองแต่ละคนได้พัฒนาทักษะทางอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน ทั้งนี้ได้มีการศึกษาที่พบว่า การให้คำปรึกษาทางอาชีพนั้นสามารถทำให้ผู้พัฒนาทางอาชีพเพิ่มขึ้นได้ เช่น การศึกษาของพิคเคอริง (Pickering. 1986 . 102 - 112) ด้วยเหตุนี้ นักเรียนในกลุ่มทดลองครั้งนี้จึงมีทักษะทางอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับคำปรึกษาทางอาชีพ

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีทักษะทางอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่า การบรรยาย การใช้กิจกรรมกลุ่ม และการใช้สื่อการเรียนการสอนในกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีผลให้ทักษะทางอาชีพของนักเรียนสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปริฎดา บุญศิลาเลิศ (2520 : 45) สุดา อ่อนน้อย (2520 : 46) จินดาภรณ์ อังสุวรรณาติ (2525 : 62) กฤษณา จันทรวินาศ (2527 : 34) บัณฑิต พูนเกษม (2529 : 60) อรุณี ขาญด้วยกิจ (2529 : 70) และเกษมีย์ สัมมาศาล (2531 : 87) ที่พบว่า การสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางอาชีพสูงขึ้น โดยทำให้นักเรียนมีปัญหาในการเลือกอาชีพลดลง และมีทักษะทางอาชีพสูงขึ้น

3. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงว่า วุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคลสามารถเพิ่มพูนได้ ทั้งโดยวิธีการให้คำปรึกษาทางอาชีพและวิธีการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ สำหรับวิธีให้คำปรึกษาทางอาชีพที่จัดให้กับนักเรียนในกลุ่มทดลองนี้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนมากกว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการและการดำเนินการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นกระบวนการตามลำดับขั้นตอนที่เอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนได้วิเคราะห์ปัญหาของตนเองอย่างถ่องแท้ เพื่อค้นหาและระบุปัญหาที่ชัดเจน จากนั้นจึงดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและเห็นผลของการแก้ปัญหานั้น ๆ ทั้งนี้ตลอดกระบวนการให้คำปรึกษาผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องมีส่วนร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการปะทะสัมพันธ์ที่มีความหมายตลอดเวลา (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2529 : 83 ; อ้างอิงมาจาก Herr and Cramer. 1984) ทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับการช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวจากผู้ให้คำปรึกษาด้วยความละเอียด รอบคอบ และครอบคลุม ผู้รับคำปรึกษาจึงมีความมั่นใจที่จะเปิดเผยตนเอง และปัญหาของตนเองอย่างอิสระ จึงได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้หลักการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส ยังได้บูรณาการจากทฤษฎีให้คำปรึกษา 5 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบ (Trait-and-Factor Theory) ทฤษฎีผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์พัฒนาการ (Client-Center Theory) ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Theory) ประกอบกับวิธีการสัมภาษณ์ การแปลผลแบบทดสอบ และการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การให้คำปรึกษาทางอาชีพในการทดลองนี้จึงทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้แก้ปัญหาทางอาชีพและได้พัฒนาตนเองด้านอื่น ๆ ในขณะเดียวกันด้วย เพราะปัญหาทุกประเภทมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งสิ้น (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528 : 82 ; อ้างอิงมาจาก Crites. 1981) ดังนั้นการให้คำปรึกษาทางอาชีพจึงมิใช่เพียงระบบการให้ข้อมูลทางอาชีพหรือการจับคู่ระหว่างความถนัด ความสามารถ และความสนใจของบุคคลกับลักษณะต่าง ๆ ของอาชีพ (วัชร ทรัพย์มี. 2522 : 125) เพราะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนทั้งภายในและภายนอก เช่น นักเรียนไม่ทราบความสามารถ ความ

สนใจของตนเอง ไม่มีข้อมูลทางอาชีพ สภาพสังคม ค่านิยมของนักเรียนและผู้ปกครอง เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนครั้งตลอดจนระยะเวลาการทดลองให้สอดคล้องกับกระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพและผู้ที่เคยทำการศึกษาแล้วประสบความสำเร็จ ได้แก่ อาณวย ทะพิงค์แก (2513 : 66) ภรณี ธรรมาภรณ์พิลาศ (2513 : 55) พเยาว์ พุนเจริญ (2524 : 49) วาสนา แฉล้มเขตร (2524 : 48 - 49) มานิดา ทองทวี (2526 : 72 - 75) และเกษนีย์ สีมหาศาล (2531 : 70 - 71) นอกจากนี้กระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพยังเป็นขั้นตอนชัดเจน ช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาเห็นแนวทางและเป้าหมายของการให้คำปรึกษา ทั้งยังเกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับคำปรึกษาในระยะเวลาที่เหมาะสม จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ดังที่ คมเพชร จัตรสุกุล (2521 : 35) กล่าวว่า โครงการแนะแนวอาชีพที่ดีและสมบูรณ์ต้องประกอบด้วยกระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพด้วยเสมอ

สำหรับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ จากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนด้วยตนเอง จึงมองเห็นความแตกต่างของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ถึงแม้ว่าจะได้กำหนดกิจกรรมและจำนวนครั้งที่สอนให้สอดคล้องกับผู้ที่เคยทำการศึกษาแล้วประสบความสำเร็จในการช่วยให้เด็กเรียนมีพัฒนาการทางอาชีพอย่างเหมาะสมกับวัย ได้แก่ ปทุมมาศ พูนเกษม (2529 : 60) อรุณี ชาตุด้วยกิจ (2529 : 70) และเกษนีย์ สีมหาศาล (2531 : 71) เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพแล้วการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส จะช่วยให้เด็กเรียนมีพัฒนาการทางอาชีพรวดเร็วกว่า และยังมีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ได้พัฒนาความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การวางแผน และฝึกการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยมีผู้ให้คำปรึกษาช่วยนักเรียนให้สามารถมองเห็นปัญหา และแนวทางแก้ไข ตลอดจนช่วยให้นักเรียนสามารถผสมผสานองค์ประกอบและข้อมูลของตนกับภายนอกได้อย่างเหมาะสม ด้วยความสอดคล้องทั้งด้านเวลาและวิธีการให้คำปรึกษาทางอาชีพดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ครูแนะแนวอาจจะนำวิธีการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไครท์ส ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมให้คำปรึกษาทางอาชีพให้แก่นักเรียน ซึ่งสามารถจัดทำได้อย่างเป็นระบบง่ายต่อการปฏิบัติงาน และเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการพัฒนาตนเองทั้งด้านอาชีพ การศึกษาส่วนตัวและสังคม
2. ในการให้คำปรึกษาทางอาชีพจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน ผู้ให้คำปรึกษาสามารถดำเนินการให้คำปรึกษาทางอาชีพแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดตารางเวลาสำหรับนักเรียนผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน แล้วดำเนินการตามกำหนดนั้น
3. ผู้ให้คำปรึกษาทางอาชีพควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการให้คำปรึกษาเนื่องจากการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น โอ ไครท์ส นี้เป็นการบูรณาการหลักการจากทฤษฎีให้คำปรึกษาปรึกษาต่าง ๆ หลายทฤษฎีด้วยกัน
4. ในโครงการแนะแนวอาชีพควรประกอบด้วยทั้งการให้คำปรึกษาทางอาชีพและการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เพราะทั้งสองวิธีมีผลทางบวกต่อการพัฒนาการทางอาชีพและสามารถเพิ่มพูนคุณภาวะทางอาชีพได้

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัย

1. ควรทดลองให้คำปรึกษาทางอาชีพเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพอิสระแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มที่มีต่อคุณภาวะทางอาชีพของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางเลือกใช้วิธีการพัฒนาคุณภาวะทางอาชีพแก่นักเรียน
3. ควรทดลองให้คำปรึกษาทางอาชีพโดยใช้วิธีการตามทฤษฎีอื่น ๆ เช่น การให้คำปรึกษาทางอาชีพโดยยึดหลักพัฒนาการด้านอาชีพ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษียะ ลีมหาศาล. ผลของการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคลที่มีต่อทัศนคติในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- กฤษณา จันทรวินาศ. ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- กิ่งแก้ว พูลคลองตัน. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางอาชีพของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีภูมิหลังต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ขวัญแนะแนว. (นามแฝง) "วิธีการแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษา," วารสารแนะแนว. 20(104) : 12 - 17 ; เมษายน - พฤษภาคม 2529.
- คมเพชร จิตรศุภกุล. บริการสนเทศ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- ชุติรัตน์ วัชรจรสกุล. การศึกษาค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- _____. แบบแผนการทดลองและสถิติ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- จินดาภรณ์ อังสุวรรณชาติ. การทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) กรุงเทพมหานคร. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ. เทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2522.

นวลละอ อสุภาผล. "การให้คำปรึกษาทางอาชีพ," วารสารแนะแนว. 58 : 76 - 83 ;
สิงหาคม - กันยายน 2521.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การจัดการบริการให้คำปรึกษา
และแนะแนวอาชีพ. ม.ป.ป., 2527.

_____. พัฒนาการทางอาชีพ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2528.

_____. "เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการแนะแนวอาชีพ ตอนที่ 1," วารสารแนะแนว.
107 : 29 - 38 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2529.

_____. "เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการแนะแนวอาชีพ ตอนที่ 2," วารสารแนะแนว.
108 : 41 - 49 ; ธันวาคม 2529 - มกราคม 2530.

บทมมาศ พูนเกษม. ผลการใช้คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อภาวะทางอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร. ปรดิฎฐานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ปรดิฎดา บุญศิลาเลิศ. การทดลองใช้ชุดการแนะแนวอาชีพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนพนมสาร์คาม "พนมอดุลวิทยา" จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรดิฎฐานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

อัดสำเนา.

▶ ประสาท อิศรปริดา. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

ประเสริฐ วิเศษกิจ. การจัดการเรียนการสอนในชั่วโมงแนะแนว. ม.ป.ท., 2524.

ประสงค์ บุญพรวงศ์. การศึกษาองค์ประกอบในการเลือกแผนการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์

ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.

- เป็รื่อง จันดา. การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันในโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคเหนือ. ปรดิฎฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ผกา บุญเรือง. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ ภูติภาวะทางอาชีพ และการควบคุมภายใน - ภายนอก. ปรดิฎฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- พเยาว์ พุนเจริญ. เปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับแบบรายบุคคลที่มีต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลรามธิบดี กรุงเทพมหานคร. ปรดิฎฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา. คู่มือแปลผลแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ : หน่วยฝึกอบรมทางวิชาการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- พิไล แยมงามเหลือ และคนอื่น ๆ. คู่มือวิชากิจกรรมสำรวจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สานิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. วัฒนธรรมการทำงานของคนไทย. ปรดิฎฐานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- กรณี ธรรมภรณ์พิลาศ. การศึกษาสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียน 5 คน พร้อมทั้งวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อการช่วยเหลือ. ปรดิฎฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2513. อัดสำเนา.
- มานิดา ทองทวี. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรดิฎฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

ลัดดาวัลย์ ไคว้ตระกูล. การศึกษาของคํ่าประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือก
แผนการเรียนวิชาอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัฐบาล
ในจังหวัดลำปาง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

* วัชร ทรัพย์มี. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2523.

_____. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในโรงเรียน. ไทยวัฒนาพานิช,
 2522.

วันทนา ศิริรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางอาชีพ สังกัณแห่งตน และค่านิยมในงาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในและนอกโครงการทดลองฝึกอาชีพ. ปรินทิพนิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
 อัดสำเนา.

วาสนา แฉล้มเขตร. ผลของการให้คำปรึกษาแบบโรเจอร์ต่อการแก้ปัญหาทางอารมณ์.
ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2525. อัดสำเนา.

วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม. แปลโดย พรรณพิศ
วานิชย์การ อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

วินัย บุญยู่. ปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ปีการศึกษา 2528. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, สมาคม. การฝึกทักษะในการให้คำปรึกษา.
ไอเอชพรินติ้งเฮาส์, 2527.

* สวัสดิ์ เรืองฉาย. "ผลการวิเคราะห์ปัญหาการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3,"
วารสารแนะแนว. 43 : 61 - 85 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2519.

สำเนา ขจรศิลป์. การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2526.

- สาลี ทองอิ้ว. การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สุคา อ่อนช้อย. ผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อภาวะทางอาชีพ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520. อุดสาเนา.
- สุวิมล คีลัน. การศึกษาแนวโน้มของการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดโรงเรียนรัฐบาลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อุดสาเนา.
- สมพงษ์ มั่นระวัง. การศึกษาแนวโน้มของการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2512. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2513. อุดสาเนา.
- สมพร นาคนาคินทร์. ปีการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการสอนวิชากิจกรรมแนะแนวของครูแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษาที่ 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อุดสาเนา.
- อนันต์ ศรีโสภณ. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- อรุณี ชาญด้วยกิจ. ผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มย่อยต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- อุทัย บุญประเสริฐ. "การศึกษาและการพัฒนาประเทศ," พัฒนศึกษาศาสตร์ : ประมวลบทความซึ่งเน้นการประยุกต์เพื่อการพัฒนาประเทศ. 29 - 30 ; 2527.
- อรอนงค์ แจ่มผล. ความสัมพันธ์ระหว่างกันของภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อุดสาเนา.

อานวย ทะพินค์แก. "การศึกษาอิทธิพลของการให้คำปรึกษาหาหรือต่อผลการเรียนของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่," วารสารแนะแนว. 4 : 66 - 72 ; มกราคม - มีนาคม
2513.

Bartlett, Willis E. "Vocational Maturity its past present and
future development," Journal of Vocational Behavior.
217 - 229 ; 1971.

Booth, Janis Crawford. "Factors Associated with Career Maturity
in Community College Student," in Dissertation Abstracts
Internatioinal. 47 : 789 - A. Texas : East Texas State
University, 1985.

Champagne, Delight Eva. The Impact of Career Counseling on Selected
Career Development Variable of Adult Basic Education
Students," in Dissertation Abstracts International.
44 : 2679 - A. Connecticut : The University of Connecticut,
1983.

Collins, John Edward. "Career Maturity as a Predictor of Job
Adaptation. A longitudinal Study," in Dissertation
Abstracts International. 47 - 357 - A. Kent : Kent State
University, 1985.

Crites, John O. and D.E. Super. Appraising Vocational Fitness.
Delhi : University Book Stall, 1968.

Crites, John O. Vocational Psychology. New York : McGraw - Hill,
1969.

_____. Theory and Research Handbook CMI. New York : McGraw -
Hill, 1973.

_____. Administration and Use Manual CMI. New York : McGraw -
Hill, 1978.

_____. "Career Counseling : A Comprehensive Approach,"
in Career Development in the 1980 S. p.67 - 87. Illinois :
Thomas Books, 1981.

Davis, Keith. Human Relation at Work. New York : McGraw - Hill,
1962.

Dinuzzo, Therasa Maria. "Effect of a Group Career Counseling Model
On Vocational Maturity and Personal Growth of Female
Undergraduates over Age 25," in Dissertation Abstracts
International. 44 : 6529 - A. Floride : The University of
Florida, 1978.

- Friedberg, Sharon Ann. "The Relations of Vocational Maturity, Grade, Sex, and Sex - Role Orientation," in Dissertation Abstracts International. 44 : 73 - A. New York : New York University, 1982.
- Greenwood, Susan Cresap. "Effect of a Decision Making Course on the Career Maturity of First Semester College Freshman Students," in Dissertation Abstracts International. 44 : 2981 - A. Oklahoma : Oklahoma State University, 1983.
- Holland, John L. The Psychology of Vocational Choice, and Theory of personality types and model environments. Mass, Blaisdell, 1966.
- Ilenin, Imrich. "The Benefits of career counseling of secondary school students : Longitudinal comparative study," Jednotna Skola. 37(7) : 642 - 653 ; September, 1985.
- Montermuro, Larry P. "Two Approaches to the Development of Career Maturity in Economically Disadvantaged Adolescents," in Dissertation Abstracts International. 40 : 4414 - A. February, 1980.
- Montross, David H. Career Development in the 1980 S. Illinois : Thomas Books, 1981.
- Nwachukwu, Uchena Ignatius. "A study of the Relationship between Levels of Career Maturity and Self - Concept in the Career Development of College Undergraduate Students," in Dissertation Abstracts International. 47 : 992 - A. Marquette : Marquette University, 1983.
- Phyllis, Post - Kammer. "Intrinsic and Extrinsic Work Values and Career Maturity of 9th and 11th Grade Boys and Girls," Journal of Counseling and Development. 65 : 420 - 422 ; April, 1987.
- Pickering, James W. "A Comparison of three methods of career planning for liberal arts majors," Career Development Quarterly. 35(2) : 102 - 112 ; December, 1986.
- Pyle, R. Richard. "The Relationship of Group Career Counseling and Computer - Assisted Career Guidance to the Career Maturity of Community College Students," in Dissertation Abstracts International. 37(7) : 4143 - A ; 1977.
- Samsel, Ruth Louise. "Effect of Group Counseling on Career Maturity of Students Grades Seven. Through Twelve," in Dissertation Abstracts International. 37(6) : 3428 - A ; 1976.

Seifert, Karl H. "Evaluation of guidance and counseling in Austria," International Journal for the Advancement of Counseling. 8(1) : 55 - 74 ; 1985.

Sullivan, Susan Elizabeth. "The Effect of Decision Making Group and Individual Career Counseling on the Career Maturity of College Freshman," in Dissertation Abstracts International. 37(6) : 2430 - A ; 1976.

Super, Donald E. The Psychology of Careers. New York : Harper & Row, 1960.

_____. "Vocational Adjustment : Implementing a self - concept," Career Development Quarterly. 36(4) : 351 - 357 ; June, 1988.

Weener, Joan and M. Baker. "The Educational and Personal Characteristics of the Vocationally Immature Young Adult," in Dissertation Abstracts International. 44 : 1341 - A ; Pennsylvania : The Pennsylvania State University, 1983.

ภาคผนวก

ตาราง 6 แสดงคะแนนพฤติกรรมทางอาชีพ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนในกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม

คะแนนพฤติกรรมทางอาชีพ			คะแนนพฤติกรรมทางอาชีพ		
คนที่	กลุ่มทดลอง		คนที่	กลุ่มควบคุม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	24	38	1	22	37
2	26	35	2	24	26
3	25	41	3	27	37
4	23	37	4	21	23
5	27	30	5	27	32
6	26	38	6	26	31
7	22	34	7	21	33
8	23	36	8	24	30

ตาราง 7 แสดงการเทียบเปอร์เซ็นต์ของแบบสำรวจภาวะทางอาชีพของ จอห์น โอ
ไครท์ส (John O. Crites) ตามเกณฑ์ของ พรรณราย ทรัพย์สินประภา

คะแนนดิบ	เปอร์เซ็นต์ไต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	ระดับภาวะทางอาชีพ
47		
46		
45	99	
44	98	
43	97	
42	95	สูง
41	92	
40	87	
39	82	
38	75	
37	68	
36	59	ปานกลาง
35	52	
34	42	
33	35	
32	30	ต่ำ
31	25	

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	เปอร์เซ็นต์ไต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3	ระดับคุณภาพทางอาชีพ
30	21	ต่ำมาก
29	16	
28	13	
27	10	
26	8	
25	6	
24	4	
23	4	
22	3	
21	3	
20	2	
19	2	
18	1	
17	1	
N	1,690	
Mean	35.31	
S.D.	5.28	

(พรพรชัย ทวีพยะประกา. ม.ป.ป. : 4)

โปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โฮ คริธส์

ครั้งที่	เรื่อง	จุดประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษา 2. เพื่ออธิบายจุดมุ่งหมาย วิธีการ บทบาท หน้าที่ ทั้งของผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนโปรแกรมทั้งหมดในกระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจ	1. กิจกรรมกลุ่ม 2. การบรรยาย
2-3	การสำรวจปัญหา	1. เพื่อวิเคราะห์และจำแนกประเภทของปัญหา 2. เพื่อเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ 3. เพื่อให้คำจำกัดความของปัญหา 4. เพื่อพิจารณาแนวทางการให้คำปรึกษา	1. การสัมภาษณ์ 2. การแปลผล การสอบ แบบสำรวจ
4-6	การวิเคราะห์ปัญหาและรวบรวมข้อมูล	1. เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา 2. เพื่อรวบรวมข้อมูลอันเป็นมูลเหตุของปัญหา 3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา 4. เพื่อให้พนักงานเรียนได้ทดลองแก้ปัญหาตามแนวทางที่ได้ร่วมกันพิจารณา	1. การสัมภาษณ์ 2. การแปลผล การสอบ 3. การใช้ข้อมูลทางอาชีพ

โปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพ (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	จุดประสงค์	วิธีดำเนินการ
7-8	การสรุปปัญหาและ แนวทางแก้ไขปัญหา	1. เพื่อติดตามผลการทดลองแก้ปัญหา 2. เพื่อตรวจสอบว่า ผู้รับคำปรึกษา ได้รับการช่วยเหลือตรงตาม ความต้องการและปัญหา	1. การสัมภาษณ์ 2. การสำรวจจุดภาวะ ทางอาชีพ
9	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อติดตามและประเมินผลการให้ คำปรึกษาทางอาชีพ	

ตารางเวลาการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

เวลา วัน เดือน ปี				
	09.00 - 10.00	10.30 - 11.30	13.00 - 14.00	14.30 - 15.30
กุมภาพันธ์-มีนาคม 2535	ผู้รับคำปรึกษา			
1 ก.พ. 35.	ปฐมนิเทศ			
2 ก.พ. 35	รุ่งลาวรรณ	นพมาศ	อัยรา	สมรักษ์
8 ก.พ. 35	ศิยามล	สุกัญญา	พรรติพา	สมศักดิ์
9 ก.พ. 35	สมรักษ์	รุ่งลาวรรณ	นพมาศ	อัยรา
15 ก.พ. 35	สมศักดิ์	ศิยามล	สุกัญญา	พรรติพา
16 ก.พ. 35	อัยรา	สมรักษ์	รุ่งลาวรรณ	นพมาศ
22 ก.พ. 35	สุกัญญา	พรรติพา	สมศักดิ์	ศิยามล
23 ก.พ. 35	นพมาศ	อัยรา	สมรักษ์	รุ่งลาวรรณ

ตารางเวลาการให้คำปรึกษาทางอาชีพ (ต่อ)

เวลา วัน เดือน ปี	09.00 - 10.00	10.30 - 11.30	13.00 - 14.00	14.30 - 15.30
	ผู้รับคำปรึกษา			
กุมภาพันธ์-มีนาคม 2535				
29 ก.พ. 35	ศิยามล	สมศักดิ์	สุกัญญา	พรรณทิพา
1 มี.ค. 35	รุ่งลาวรรณ	นพมาศ	อัยรา	สมรักษ์
7 มี.ค. 35	พรรณทิพา	ศิยามล	สมศักดิ์	สุกัญญา
8 มี.ค. 35	สมรักษ์	รุ่งลาวรรณ	นพมาศ	อัยรา
14 มี.ค. 35	สุกัญญา	พรรณทิพา	ศิยามล	สมศักดิ์
15 มี.ค. 35	นพมาศ	อัยรา	สมรักษ์	รุ่งลาวรรณ
21 มี.ค. 35	สมศักดิ์	สุกัญญา	พรรณทิพา	ศิยามล
22 มี.ค. 35	ปัจฉิมนิเทศ			

บันทึกการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

ครั้งที่ 1 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 09.00 - 10.00 น.

สถานที่ ห้องให้คำปรึกษา

การประเมินผล

- จุดประสงค์
1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา
 2. เพื่ออธิบายจุดมุ่งหมาย วิธีการ บทบาทหน้าที่ทั้งของผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนโปรแกรมทั้งหมดในกระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจ

ข้อมูล นักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งหมด 8 คน มีความสมัครใจจะรับคำปรึกษาทางอาชีพเนื่องจากนักเรียนมีความวิตกกังวลที่ได้คะแนนจากแบบสำรวจภาวะทางอาชีพต่ำ เมื่อให้พูดถึงอาชีพที่ใฝ่ฝันอยากจะทำในอนาคต นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ทราบและยังไม่แน่ใจ จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงและมอบตารางเวลาการให้คำปรึกษาทางอาชีพแก่นักเรียนในกลุ่มทดลองทุกคน

ตัวอย่างบันทึกการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

เด็กหญิงสฤติ สวัสดิ์ (นามสมมุติ)

ครั้งที่ 2 - 3 วันที่ 2 และ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 09.00 - 10.00 น. และ
10.30 - 11.30 น.

สถานที่ ห้องให้คำปรึกษา

1. ขั้นวินิจฉัย

จุดประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์และจำแนกประเภทของปัญหา
2. เพื่อเข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้
3. เพื่อให้คำจำกัดความของปัญหา
4. เพื่อพิจารณาแนวทางการให้คำปรึกษา

ครั้งที่ 2

วิธีดำเนินการ

การสัมภาษณ์

ข้อมูล นักเรียนมีผลการเรียนปานกลาง เรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ค่อนข้างดี ต้องการประกอบอาชีพโดยไม่ต้องใช้เวลาศึกษาต่อมากนัก เนื่องจากครอบครัวมีบุตรหลายคน ไม่ต้องการศึกษาต่อและประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมตามที่บิดาต้องการ ถ้าถูกบังคับเช่นนั้นนักเรียนก็จะไม่เรียนต่อใด ๆ และไม่สนใจว่าจะเกิดปัญหาใด ๆ กับตนและบิดา นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อบิดาเพราะบิดาไม่ทำงานและดื่มสุราเสมอ ไม่รับผิดชอบบุตร ปล่อยให้มารดารับผิดชอบเพียงผู้เดียว องค์กรประกอบเหล่านี้ทำให้นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคตของตนหลังจากจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่ 3

การสำรวจข้อมูล

ผลจากการทบทวนแบบสำรวจปัญหาในด้านต่าง ๆ

1. ปัญหาด้านความรู้สึกเกี่ยวกับอาชีพและตลาดแรงงาน

- 1.1 นักเรียนไม่แน่ใจว่าอาชีพอะไรที่หางานทำได้ง่าย
- 1.2 ไม่ทราบว่าแต่ละอาชีพต้องการคนที่มีคุณสมบัติอย่างไร
- 1.3 นักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการเลือกอาชีพ
- 1.4 นักเรียนไม่ทราบว่าแต่ละอาชีพมีความมั่นคงในการ
ทำงานเพียงใด
- 1.5 นักเรียนไม่ทราบว่าอาชีพที่ตนสนใจมีลักษณะการทำงาน
อย่างไร
- 1.6 นักเรียนไม่ทราบวิธีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ
ที่ตนสนใจ
- 1.7 นักเรียนไม่ทราบว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายและระยะเวลา
เท่าใดในการเรียนและฝึกงานแต่ละอาชีพ

2. ปัญหาด้านการรู้จักตนเองเพื่อการเลือกอาชีพ

- 2.1 ไม่ทราบว่าตนมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพใด
- 2.2 ไม่แน่ใจว่าจะเรียนเพื่อประกอบอาชีพที่ตนชอบได้สำเร็จ

3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ

- 3.1 ผู้ปกครองต้องการให้มีอาชีพที่นักเรียนไม่ชอบ
- 3.2 ผู้ปกครองมีความคิดเห็นขัดแย้งกับนักเรียนในเรื่องอาชีพ
ของนักเรียน
- 3.3 ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่นักเรียน
เลือก

สาเหตุของปัญหา

1. นักเรียนและผู้ปกครองขาดข้อมูลทางอาชีพ
2. นักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์ประกอบ
ส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

แนวทางการให้คำปรึกษา

1. ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเองด้านบุคลิกภาพ ความสามารถ
ค่านิยม เป็นต้น
2. ช่วยให้นักเรียนทราบข้อมูลทางอาชีพอย่างถูกต้องและกว้างขวาง
3. ร่วมมือกับนักเรียนทดลองวางแผนเลือกศึกษาต่อและอาชีพ

บันทึกการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
เด็กหญิงสฤดี สวัสดิ์ (นามสมมติ)

ครั้งที่ 4 - 6 วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 13.00 - 14.00 น.
วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 14.30 - 15.30 น.
วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2535 เวลา 09.00 - 10.00 น.

สถานที่ ห้องให้คำปรึกษา

2. ขั้นตอนการ

จุดประสงค์

1. เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลอันเป็นมูลหลังของปัญหา
3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา
4. เพื่อให้นักเรียนได้ทดลองแก้ปัญหาตามแนวทางที่ได้ร่วมกันพิจารณา

ครั้งที่ 4

การสำรวจบุคลิกภาพ

จากการทำแบบสำรวจบุคลิกภาพ นักเรียนเป็นคนชอบการสมาคม
มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น มีลักษณะความเป็นผู้นำ สติปัญญา
อยู่ในเกณฑ์ดี มีความสามารถทางการวิเคราะห์ การพูดต่อหน้าชุมชน
ผลการเรียนระดับปานกลาง วิชาที่เรียนได้ดี ได้แก่ วิชาภาษาไทย
คณิตศาสตร์และสังคมศึกษา มีคา่นิยมเกี่ยวกับอาชีพที่เห็นผลงานชัดเจน
มีความมั่นคงและมีโอกาสได้เป็นผู้นำ

ครั้งที่ 5การสัมภาษณ์

ข้อมูล นักเรียนเป็นบุตรสาวคนกลาง ไม่สนิทสนมกับบิดามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดา ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นศัตรูกับบิดาและต้องการเอาชนะ โดยการเลือกอาชีพและศึกษาต่อในทางที่บิดาไม่เห็นด้วย อันนี้อาจเป็นการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น นักเรียนคาดหวังว่าถ้า ไม่ได้ศึกษาต่ออย่างที่ตั้งใจไว้ก็จะไม่ศึกษาต่อในระบบ และไม่ประกอบอาชีพตามที่บิดาคาดหวัง

ครั้งที่ 6สรุปสาเหตุของปัญหา

1. นักเรียนมีความมุ่งมั่นจะเรียนสายพาณิชยกรรม
2. บิดาของนักเรียนขาดความเข้าใจและไม่ยอมรับหลักการเลือกอาชีพ ซึ่งอาจจะเนื่องจากขาดข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนเลือกอาชีพและข้อมูลรายละเอียดของอาชีพทางพาณิชยกรรม
3. นักเรียนและบิดามีความขัดแย้งกันในด้านอื่น ๆ อยู่ก่อนแล้ว

แนวทางแก้ไขปัญหา

1. นักเรียนต้องสำรวจตนเองเพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง
2. ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาค้นคว้าข้อมูลอาชีพด้วยตนเอง จากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ วิทยุ ข้อมูลอาชีพ การสัมภาษณ์ เป็นต้น
3. นักเรียนทดลองวางแผนเลือกศึกษาต่อและอาชีพโดยอาศัยผลการทดสอบ
4. นักเรียนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวทางศึกษาต่อและการประกอบอาชีพโดยการชี้แจง ให้ข้อมูล และปรึกษาเลือกแนวทางที่เป็นที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่าย

บันทึกการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
เด็กหญิงสุกดี สวัสดิ์ (นามสมมติ)

ครั้งที่ 7

วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2535 เวลา 09.00 - 10.00 น.

สถานที่

ห้องให้คำปรึกษา

3. ขั้นผลลัพธ์

จุดประสงค์

1. เพื่อติดตามผลการทดลองแก้ปัญหาของผู้รับคำปรึกษา
2. เพื่อตรวจสอบผลของการให้คำปรึกษาที่มีต่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนผู้รับคำปรึกษา

ครั้งที่ 7

การสัมภาษณ์

ข้อมูล นักเรียนสรุปข้อมูลของตนเองเกี่ยวกับบุคลิกภาพ สติปัญญา ความสามารถและนำมาพิจารณาพร้อมกับข้อมูลทางอาชีพได้ โดยคำนึงถึงหลักการเลือกอาชีพ นักเรียนสามารถวางแผนทางศึกษาต่อได้ และกล่าวถึงขอบข่ายของอาชีพทางพาณิชยกรรมได้อย่างกว้างขวางขึ้น โดยสามารถยกตัวอย่างอาชีพและอธิบายลักษณะการทำงาน คุณวุฒิที่ต้องการของแต่ละอาชีพได้ นักเรียนสามารถรับความเข้าใจของบิดา โดยการนำข้อมูลและแนวทางของการศึกษาด้านพาณิชยกรรมไปชี้แจงให้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากพี่สาวและมารดาในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพตลอดระยะเวลาที่นักเรียนทำความเข้าใจกับบิดา

บันทึกการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
เด็กหญิงสุกศรี สวัสดิ์ (นามสมมติ)

ครั้งที่ 8

วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2535 เวลา 13.00 - 14.00 น.

สถานที่

ห้องให้คำปรึกษา

การสำรวจภาวะทางอาชีพ

นักเรียนได้คะแนนภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้น สามารถแสดงความคิดเห็น
และซักถามข้อมูลเกี่ยวกับผลการทดสอบเพื่อวางแผนการศึกษาและอาชีพ
(S.D.S.) ของฮอลแลนด์ได้อย่างเข้าใจดี นักเรียนสามารถ
อภิปรายผลการให้คำปรึกษาทางอาชีพพร้อมกับนักเรียนในกลุ่มทดลองและ
ผู้ให้คำปรึกษาได้ จากการสังเกตพบว่านักเรียนคลายความตึงเครียด
และวิตกกังวลน้อยลง

บันทึกการให้คำปรึกษาทางอาชีพ
เด็กหญิงสฤดี สวัสดิ์ (นามสมมุติ)

ครั้งที่ 9

วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 เวลา 09.00 - 10.00 น.

สถานที่

ห้องให้คำปรึกษา

การปัจฉินิเทศ

จุดประสงค์

เพื่อติดตามและประเมินผลการให้คำปรึกษาทางอาชีพ

ข้อมูล นักเรียนในกลุ่มทดลองสามารถสรุปขั้นตอนการวางแผนเพื่อ
การศึกษาต่อและอาชีพของตนได้โดยอาศัยลำดับขั้นตอนและข้อมูลที่ได้
เรียนรู้จากกระบวนการให้คำปรึกษาทางอาชีพครั้งนี้ ผลการทำงานแบบ
สำรวจจิตภาวะทางอาชีพที่นักเรียนทุกคนในกลุ่มทดลองได้คะแนนสูงขึ้น

โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	กิจกรรม	จุดประสงค์	วิธีดำเนินการ	หมายเหตุ
1	ปฐมนิเทศ	1. ท้าความรู้จัก	-นักเรียนได้ทราบ ลักษณะของโปรแกรม การสอนกิจกรรม แนะแนวอาชีพและระบุ วิธีปฏิบัติตนในการ เข้าร่วมกิจกรรมได้ -นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคย ซึ่งกันและกัน	1. การบรรยาย 2. การใช้ กิจกรรมกลุ่ม	1 คาบ
2-4	การสำรวจ ปัญหา	2. ทักทายติดต่อ การทำงาน 3. การตรวจสอบ ความต้องการ ด้านอาชีพของ ตนเอง	-นักเรียนเข้าใจถึง อิทธิพลของการทำงาน ต่อการดำรงชีวิตของ มนุษย์ -นักเรียนเห็นความ สำคัญของการทำงาน -นักเรียนได้สำรวจ ความต้องการด้าน อาชีพของตนและได้ เปรียบเทียบตนเอง กับผู้อื่นในเรื่องอาชีพ	1. การบรรยาย 2. การใช้ กิจกรรมกลุ่ม 3. การอภิปราย ในชั้นเรียน	1 คาบ 1 คาบ

โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	กิจกรรม	จุดประสงค์	วิธีดำเนินการ	หมายเหตุ
		4. สืบหาปัญหาในการเลือกอาชีพของนักเรียน	-นักเรียนได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ		1 คาบ
		5. ระบุปัญหา	-นักเรียนสามารถบอกปัญหาความขัดแย้งในด้านการเรียนและการเลือกอาชีพ		
5-9	การวิเคราะห์ปัญหาและการรวบรวมข้อมูล	6. การรู้จักตนเอง	-นักเรียนได้สำรวจตนเองและรู้จักตนเองอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง	1. การสัมภาษณ์ 2. การแปลผลแบบทดสอบ	3 คาบ
		7. วิธีการหาข้อมูลและการใช้ข้อมูลทางอาชีพ	-นักเรียนมีความรู้ในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องแนะแนว เป็นต้น	3. การใช้ข้อมูลทางอาชีพ	1 คาบ

โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	กิจกรรม	จุดประสงค์	วิธีดำเนินการ	หมายเหตุ
		8. องค์กรประกอบ สำคัญในการ เลือกอาชีพ	-นักเรียนทราบ ประโยชน์และวิธีการ ใช้ข้อมูลเพื่อการ ตัดสินใจเลือกอาชีพ -นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ องค์ประกอบสำคัญใน การเลือกอาชีพ		1 คาบ
10 - 11	การสรุปปัญหา และแนวทาง แก้ไขปัญหา และปัจจัย ในเทศ	9. อาชีพที่ เหมาะสม	-นักเรียนสามารถบอก ได้ว่าบุคลิกภาพของ ตนเป็นอย่างไรและ สัมพันธ์กับอาชีพกลุ่มใด ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์	1. การสัมภาษณ์ 2. การสำรวจ วิเคราะห์ ทางอาชีพ 3. การทดสอบ	2 คาบ

รายละเอียดของโปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 1

ทำความรู้จักกัน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกันเอง
2. เพื่อให้นักเรียนทราบลักษณะของโปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ และ
ระบุวิธีปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรมได้

สื่อการจัดกิจกรรม

โปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

วิธีดำเนินการ

1. ครูและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน ครูแจกโปรแกรมการสอนกิจกรรม
แนะแนวอาชีพให้แก่นักเรียนทุกคน
2. ให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำชื่อ นามสกุล อาชีพที่ต้องการจะเป็นในอนาคต
1 อาชีพ โดยครูจะต้องเน้นให้นักเรียนพยายามจำสิ่งที่เพื่อนแต่ละคนบอก
3. ให้นักเรียนแต่ละคนบอกชื่อ นามสกุล และอาชีพที่ต้องการจะเป็นในอนาคตของ
เพื่อนคนอื่น ๆ ให้ได้มากที่สุด
4. ครูชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลอง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์ของ
การทดลอง ตลอดจนการปฏิบัติตนในการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งเปิดโอกาส
ให้นักเรียนถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ และช่วยกันสรุปเรื่องที่ครูชี้แจงเพื่อให้เข้าใจ
ตรงกัน
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 2

การสำรวจปัญหาจุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจอิทธิพลของการทำงานที่มีต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงาน

สื่อการจัดกิจกรรม

รูปภาพบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างนา กรรมกร ตำรวจ คนขับรถ
บุรุษไปรษณีย์ ฯลฯ

วิธีดำเนินการ

1. จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 คน เพื่อร่วมกันอภิปรายปัญหาที่ครูกำหนด
2. ครูแจกข้อปัญหาให้นักเรียนทีละข้อ โดยใช้เวลาข้อละ 5 นาที ข้อปัญหา ได้แก่
 - 2.1 บิดา มารดา และตัวนักเรียนมีชีวิตความเป็นอยู่จนถึงปัจจุบันได้อย่างไร
 - 2.2 เพราะเหตุใดทุกคนจึงต้องทำงาน
 - 2.3 แต่ละอาชีพมีความสำคัญต่อส่วนรวมอย่างไร ถ้าขาดอาชีพใดอาชีพหนึ่งจะเกิดอะไรขึ้น
 - 2.4 การทำงานกับการดำรงชีวิตมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
3. ครูสรุปคุณค่าของการทำงานและอาชีพสุจริต โทษของอาชีพที่ไม่สุจริตโดยยกตัวอย่างจากข่าวจากสื่อมวลชนต่าง ๆ

ครั้งที่ 3

การสำรวจปัญหา

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสำรวจความต้องการด้านอาชีพของตน และเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น
ในเรื่องอาชีพ

สื่อการจัดกิจกรรม

แบบสำรวจความต้องการด้านอาชีพ

วิธีดำเนินการ

1. ให้นักเรียนทำแบบสำรวจความต้องการด้านอาชีพ
2. แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม

แบบสำรวจความต้องการด้านอาชีพ

ชื่อ นามสกุล _____ เลขที่ _____ ชั้น _____

วันที่ _____

1. ให้นักเรียนบอกชื่ออาชีพที่คุณสนใจต่อไปนี้ อย่างน้อย 2 อาชีพ
 1. เป็นอาชีพที่นักเรียนต้องการจะทำ
 2. เป็นอาชีพที่นักเรียนคิดว่าสามารถทำได้
 3. เป็นอาชีพที่นักเรียนคิดว่าจะทำได้อย่างมีความสุข
 -
 -
 -
2. ให้นักเรียนบอกชื่ออาชีพที่คุณสนใจต่อไปนี้ อย่างน้อย 2 อาชีพ
 1. อาชีพที่นักเรียนไม่ต้องการจะทำ
 2. เป็นอาชีพที่นักเรียนคิดว่าไม่มีความสามารถทำได้
 3. เป็นอาชีพที่นักเรียนคิดว่าทำแล้วจะต้องไม่มีความสุข
 -
 -
 -
3. อาชีพที่นักเรียนต้องการจะทำต้องการคนที่มีลักษณะทางกายอย่างไร (เช่น ส่วนสูง สายตา บุคลิกภาพ ฯลฯ)

.....
4. ให้อธิบายการความต้องการของนักเรียนที่มีโอกาสเป็นไปได้ยาก

.....

5. ความสุขที่จะได้จากอาชีพที่นักเรียนต้องการจะทำ ได้แก่

6. ทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพที่นักเรียนต้องการจะทำ ได้แก่

7. จำนวนปีที่ต้องใช้ในการศึกษาจนกว่าจะมีอาชีพที่ต้องการ
 ระดับมัธยมศึกษา ปี
 ระดับอาชีวศึกษา ปี
 ระดับอุดมศึกษา ปี
8. จำนวนปีที่นักเรียนต้องการในการศึกษาต่อ
 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปี
 ระดับอาชีวศึกษา ปี
 ระดับอุดมศึกษา ปี
9. จำนวนเงินที่คาดว่าจะได้รับจากการประกอบอาชีพที่นักเรียนต้องการจะทำ
 ปีแรก บาท
 หลังจาก 5 ปี บาท
 หลังจาก 10 ปี บาท
10. จำนวนเงินที่นักเรียนต้องการจะได้รับเพื่อทำให้ตัวเองมีความสุขและความพอใจ
 ปีแรก บาท
 หลังจาก 5 ปี บาท
 หลังจาก 10 ปี บาท
11. ความต้องการอื่น ๆ ที่จะได้รับจากการประกอบอาชีพนี้

12. ความต้องการอื่น ๆ ที่ยากจะได้รับจากการประกอบอาชีพนี้

.....

13. ชุมชนต้องการผู้ประกอบการอาชีพที่นักเรียนต้องการจะทำ จำนวนเท่าใด

.....

14. อาชีพที่นักเรียนคิดว่าจะหางานได้ง่ายในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ ได้แก่

.....

ความพอใจในการทำงาน

ให้นักเรียนศึกษางานของคนซึ่งกำลังทำอาชีพที่นักเรียนต้องการ และดูว่า (15 และ 16)

15. เขาชอบทำอะไรมากที่สุด 3 อย่าง

1.....

2.....

3.....

16. เขาไม่ชอบทำอะไรมากที่สุด 3 อย่าง

1.....

2.....

3.....

17. เพราะเหตุใดอาชีพที่นักเรียนต้องการจึงเป็นอาชีพที่สำหรับตัวนักเรียน

.....

18. เหตุผลที่นักเรียนคิดว่าอาชีพนี้ไม่เหมาะสมสำหรับตัวนักเรียน

.....

สรุป

ให้นักเรียนกลับไปคุยที่นักเรียนตอบตอนต้น

1. เหตุผลที่นักเรียนคิดว่าอาชีพนี้เหมาะสมสำหรับตัวนักเรียน ได้แก่

.....

2. สิ่งที่ไม่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในการจะทำอาชีพนี้ ได้แก่

.....

3. สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเลือก หรือไม่เลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ได้แก่

.....

ครั้งที่ 4

การสำรวจปัญหาจุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสำรวจตนเองเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

สื่อการจัดกิจกรรม

แบบสำรวจปัญหาในการเลือกอาชีพ

วิธีดำเนินการ

1. จัดนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน เพื่อช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จำเป็นในการเลือกอาชีพ แล้วให้ตัวแทนกลุ่มเสนอผลการอภิปราย
2. ครูสรุปและเพิ่มเติมให้สมบูรณ์
3. ให้นักเรียนทุกคนทำแบบสำรวจปัญหาในการเลือกอาชีพ
4. นักเรียนแต่ละคนสรุปปัญหาของตน

แบบสำรวจปัญหาในการเลือกอาชีพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

ตัวอย่าง

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
ก. นักเรียนไม่ทราบว่าอาชีพอะไรหางานทำได้ง่าย					
ข. นักเรียนไม่ทราบว่าสุขภาพของนักเรียนเหมาะสมกับอาชีพใด					
ค. นักเรียนไม่ทราบว่าตัวนักเรียนเองมีความถนัดในอาชีพใด					
ง. นักเรียนเกรงว่าจะเรียนไม่สำเร็จเพราะต้องทำงานด้วย					
จ. นักเรียนเชื่อว่าอาชีพที่ดีควรผ่านการศึกษามากจากมหาวิทยาลัย					

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
<u>ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับอาชีพและตลาดแรงงาน</u>					
1. นักเรียนไม่ทราบว่าในท้องถิ่นของนักเรียนมีการประกอบอาชีพอะไรบ้าง					
2. นักเรียนไม่แน่ใจว่าอาชีพอะไรที่หางานทำได้ง่าย					
3. นักเรียนไม่ทราบว่า จะหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ได้จากที่ไหน					
4. นักเรียนไม่ทราบว่าอาชีพสำคัญของคนไทยขณะนี้คืออะไรบ้าง					
5. นักเรียนไม่ทราบว่า จะปรึกษาใครเกี่ยวกับการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับตัวนักเรียน					
6. นักเรียนไม่ทราบว่าแต่ละอาชีพต้องการคนที่มีคุณสมบัติอย่างไร					
7. นักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการเลือกอาชีพ					
8. นักเรียนไม่ทราบว่าแต่ละอาชีพมีความมั่นคงในการทำงานเพียงใด					
9. นักเรียนไม่ทราบว่าอาชีพใดมีความก้าวหน้าเพียงใด ..					
10. นักเรียนไม่ทราบว่าวิธีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่นักเรียนสนใจ					
11. นักเรียนไม่ทราบว่าอาชีพที่นักเรียนสนใจมีลักษณะการทำงานอย่างไรบ้าง					

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
12. นักเรียนไม่ทราบว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าใดในการ เตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ					
13. นักเรียนไม่ทราบว่าต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดใน การเรียนและฝึกงานแต่ละอาชีพ					
14. นักเรียนไม่ทราบว่าอาชีพใดมีข้อได้เปรียบเสียเปรียบ อย่างไร					
15. นักเรียนไม่ทราบว่าอาชีพใดต้องการบุคคลที่สำเร็จ การศึกษาระดับใด					
<u>ปัญหาเกี่ยวกับการรู้จักตนเองเพื่อการเลือกอาชีพ</u>					
1. นักเรียนไม่ทราบว่าตัวนักเรียนชอบหรือไม่ชอบ อาชีพใด					
2. นักเรียนไม่ทราบว่านักเรียนมีความถนัดในอาชีพใด ...					
3. นักเรียนคิดว่าสติปัญญาและความสามารถของนักเรียน ไม่เหมาะสมกับอาชีพที่นักเรียนชอบ					
4. นักเรียนไม่ทราบว่าตัวนักเรียนต้องการดำเนินชีวิตแบบใด					
5. นักเรียนไม่ทราบว่าตัวนักเรียนมีความสามารถด้านใด เป็นพิเศษ					
6. นักเรียนไม่ทราบว่าบุคลิกลักษณะของนักเรียน เหมาะสมกับอาชีพใดที่สุด					

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
7. นักเรียนไม่แน่ใจว่าจะสอบเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา ที่เปิดสอนวิชาที่นักเรียนสนใจได้					
8. นักเรียนไม่แน่ใจว่าจะเรียนเพื่อประกอบอาชีพที่ ชอบได้สำเร็จ					
9. นักเรียนรู้สึกไม่มีความมั่นใจในการเลือกอาชีพ ในขณะนี้					
10. นักเรียนรู้สึกว่าตัวนักเรียนไม่เก่งในด้านใดเลย					
11. นักเรียนไม่ทราบว่าอยากประกอบอาชีพอะไรใน อนาคต					
12. ในการเลือกอาชีพไม่จำเป็นต้องสำรวจตนเอง					
13. นักเรียนคิดว่าควรสอบเข้าเรียนให้ได้เสียก่อน ไม่จำเป็นต้องดูความสามารถ ความสนใจหรือ ความถนัด					
<u>ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและร่างกายที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ</u>					
1. นักเรียนรู้สึกว่าความสามารถทางสมองของนักเรียน มีน้อย คงทำงานดี ๆ ไม่ได้					
2. นักเรียนไม่ทราบว่าสุขภาพของนักเรียนเหมาะสม กับอาชีพใด					

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
3. นักเรียนไม่ทราบว่าแต่ละอาชีพต้องการผู้มีสุขภาพกาย อย่างไร					
4. นักเรียนรู้สึกว่โรคประจำตัวที่กำลัง เป็นอยู่จะทำให้ ทำงานไม่ได้ดี					
5. นักเรียนรู้สึกว่ทำงานหนักไม่ได้เพราะไม่แข็งแรง					
6. นักเรียนรู้สึกว่นักเรียนมีรูปร่างหน้าตาไม่ดี และ คงหางานทำได้ยาก					
7. นักเรียนรู้สึกว่ร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อย ๆ จะทำให้ทำงานไม่ได้					
8. นักเรียนใช้มือในการทำงานได้ไม่คล่อง					
9. นักเรียนรู้สึกว่สายตาไม่ปกติทำให้เลือกอาชีพที่ชอบ ไม่ได้					
10. นักเรียนคิดว่การเลือกอาชีพไม่จำเป็นต้องคำนึงถึง สุขภาพ					
11. นักเรียนคิดว่นักเรียนไม่สามารถทำงานกลางแจ้งได้ .					
12. รูปร่างหน้าตาและสุขภาพไม่สำคัญสำหรับการเลือก อาชีพ ขอให้มีความสามารถก็เพียงพอแล้ว					

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
<u>ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติต่ออาชีพต่าง ๆ</u>					
1. นักเรียนรู้สึกว่ามีอายุน้อยควรเรียนไปเรื่อย ๆ					
2. นักเรียนคิดว่าควรเลือกอาชีพที่ผู้ปกครองเลือก เพราะท่านต้องรู้ดีกว่าเรา					
3. นักเรียนรู้สึกว่ายังไม่จำเป็นที่จะต้องคิดถึงเรื่อง อาชีพในตอนนี้อยู่					
4. บิดามารดาของนักเรียนมีฐานะคืออยู่แล้ว ไม่ต้อง รับทำงานก็ได้					
5. นักเรียนอยากเป็นข้าราชการ เพราะมีศักดิ์ศรี เด่นกว่าอาชีพอื่น ๆ					
6. ผู้ประกอบอาชีพที่ดีควรผ่านการศึกษาจาก มหาวิทยาลัย					
7. นักเรียนคิดว่าทำอาชีพอะไรก็คงไม่ก้าวหน้า เพราะ ไม่มีพรคนพวก					
8. นักเรียนคิดว่าการเลือกอาชีพได้เหมาะสมต้อง อาศัยดวงชะตา					
9. นักเรียนคิดว่าเกิดมาเป็นคนจนก็ต้องเป็นลูกน้องเขา วันยังค่ำ					
10. ความสามารถในการทำงานน้อยไม่สำคัญเท่าทำให้ เจ้านายรัก					

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
11. อาชีพที่ต้องใช้กำลังกายเป็นงานที่ต่ำต้อยสูล่งาน ประเภทนี้ดิฉันจะไม่ได้					
<u>ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ</u>					
1. ผู้ปกครองของนักเรียนไม่เคยวางโครงการเรื่อง อาชีพ					
2. ผู้ปกครองของนักเรียนต้องการให้มีอาชีพที่เกิน ความสามารถของนักเรียน					
3. ผู้ปกครองบอกว่านักเรียนเรียนเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว ...					
4. ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนมีอาชีพที่นักเรียนไม่ชอบ .					
5. นักเรียนเกรงว่าจะเรียนไม่สำเร็จเพราะต้องทำงาน หารายได้ด้วย					
6. นักเรียนไม่ทราบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็น อย่างไร ในเรื่องอาชีพของนักเรียน					
7. นักเรียนไม่มีทุนเรียนต่ออาชีพที่นักเรียนสนใจ					
8. ผู้ปกครองไม่มีความรู้ในเรื่องอาชีพให้คำแนะนำ แก่นักเรียนไม่ได้					
9. ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนเป็นข้าราชการ จะได้ไม่ต้องลำบากเหมือนท่าน					

ข้อความ	จริง มาก ที่สุด	จริง มาก	จริง ปาน กลาง	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
10. นักเรียนไม่ทราบว่าฐานะอย่างนักเรียนควรจะ เรียนเพื่อทำอาชีพอะไร					
11. อาชีพไม่สำคัญขอให้เรียนเก่งก็พอ					
12. เกิดเป็นคนจนคงไม่มีโอกาสได้ประกอบอาชีพดี ๆ.....					
13. นักเรียนไม่มีผู้สนับสนุนให้เรียนต่อในอาชีพที่ นักเรียนชอบ					

ครั้งที่ 5 - 7

การวิเคราะห์ปัญหาและการรวบรวมข้อมูลจุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสำรวจตนเอง และรู้จักตนเองอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

สื่อการจัดกิจกรรม

1. แบบฟอร์ม "ฉันคือใคร"
2. แบบสำรวจบุคลิกภาพ
3. แบบสำรวจผลการเรียน
4. กระดาษคำนิยม

วิธีดำเนินการ

1. ครูชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการสำรวจตนเองอย่างถูกต้อง ตรงตามที่เป็นจริง ไม่คิดเข้าข้างตนเอง หรือคล้อยตามคำกล่าวของผู้อื่นซึ่งไม่ตรงกับความจริง
2. ให้นักเรียนเติมคำหรือประโยคในแบบฟอร์ม "ฉันคือใคร"
3. ให้นักเรียนทำแบบสำรวจบุคลิกภาพ แล้วให้แต่ละคนสรุปผลจากแบบสำรวจ
4. ให้นักเรียนสรุปผลการเรียนแต่ละวิชาทุกภาคเรียนที่ผ่านมา ในรูปกราฟเส้นหรือกราฟแท่งก็ได้ โดยเรียงลำดับจากวิชาที่ได้เกรดสูงที่สุดไปจนถึงวิชาที่ได้เกรดต่ำที่สุด
5. ครูแจกกระดาษคำนิยมให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเลือกคำนิยมและเรียงลำดับตามความสำคัญสำหรับตัวนักเรียน 5 ลำดับ โดยเขียนหมายเลขตามความสำคัญลงหน้าข้อ

6. นักเรียนเข้ากลุ่ม ๆ ละ 4 คน ช่วยกันคิดถึงชื่ออาชีพที่ตรงกับคำนิยามที่นักเรียนแต่ละคนเลือก เช่น ถ้านักเรียนเลือกข้อ 7 เป็นอันดับ 1 ข้อ 10 เป็นอันดับ 2 อาชีพที่อาจเป็นไปได้สำหรับนักเรียนอาจได้แก่ ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร เป็นต้น
7. นักเรียนแต่ละคนสรุปผลการสำรวจทุกด้านตั้งแต่ต้น แล้วบันทึกไว้เป็นข้อมูลของแต่ละคน

แบบฟอร์ม "ฉันคือใคร"

1. ฉันชื่อ
2. ฉันอยู่บ้านเลขที่ ถนน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
3. ฉันเกิดที่..... วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....
ปัจจุบันอายุ..... ปี
4. ฉันเป็นบุตรคนที่.....ของครอบครัว มีพี่.....คน น้อง.....คน
5. สิ่งเพื่อน ๆ ชอบในตัวฉันคือ.....
6. ฉันคิดว่าสิ่งที่ดีของตัวฉัน คือ.....
7. ฉันคิดว่าสิ่งที่ไม่ดีของตัวฉัน คือ.....
8. คนที่ฉันอยากทำตัวเหมือน คือ.....เพราะ.....
9. สิ่งที่ทำให้ฉันภูมิใจที่ได้ทำ คือ.....
10. สิ่งที่ทำให้ฉันรู้สึกอายที่สุดในชีวิต คือ.....
11. งานหรือหน้าที่ของฉัน คือ.....
12. ฉันทำงานเพื่อ.....
13. ถ้าฉันเป็น ครู สอน
 หรือ ฉันจะ หรือ ดังนี้.....
 ผู้บังคับบัญชา แสดง
14. ที่โรงเรียน ฉันชอบที่จะทำงาน (คนเดียว หรือ กับคนอื่น ๆ).....
15. สิ่งฉันชอบที่สุด คือ..... สิ่งทำให้ฉันคิดถึง.....
16. อาหารที่ฉันชอบมากที่สุด คือ.....
17. งานอดิเรกของฉันคือ
18. สิ่งที่ไม่ชอบ คือ.....
19. ถ้าฉันสามารถทำอะไรที่ต้องการได้ ฉันจะซื้อ.....
20. ถ้าฉันสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบ ฉันจะ.....
21. สิ่งที่ทำให้ฉันเป็นสุขที่สุด คือ.....
22. สิ่งที่ทำให้ฉันมีความสุขที่สุด คือ.....

แบบสำรวจบุคลิกภาพ

แบบสำรวจบุคลิกภาพทั้งหมดมี 48 ข้อ ในแต่ละข้อเป็นข้อความสั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนพิจารณาว่า นักเรียนมีลักษณะตามข้อความนั้น ๆ หรือไม่ มากน้อยเพียงไร เมื่อพิจารณาแล้วให้นักเรียนตอบโดยการกาเครื่องหมาย X ลงในช่องที่กำหนดให้

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้ต้องการทราบคุณลักษณะทางบุคลิกภาพบางอย่างของนักเรียน ซึ่งจะนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา ทาความรู้จักและแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ฉะนั้นโปรดพิจารณาและกาเครื่องหมายให้ตรงกับลักษณะที่เป็นจริงของนักเรียน

ตัวอย่าง

			ไม่ใช่		ใช่	
			มากน้อยเรียงตามลำดับ			
<u>ข้อความ</u>	00	ข้าพเจ้าเป็นคนเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	3	2	1	1 2 3
<u>วิธีตอบ</u>		ถ้านักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย แสดงว่านักเรียนเห็นด้วยกับข้อความข้างต้น ให้นักเรียนพิจารณาในช่องทางขวามือและกาเครื่องหมาย X ลงบนตัวเลข "ใช่" มากหรือน้อยตามลำดับเช่นตัวอย่าง "นักเรียนคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะนั้นมากที่สุด ให้กาเครื่องหมาย X ที่ช่อง 3 ทางขวามือ"				

			ไม่ใช่		ใช่	
			มากน้อยเรียงตามลำดับ			
<u>ข้อความ</u>	00	ข้าพเจ้าเป็นคนเก็บตัว	3	X	1	1 2 3
<u>วิธีตอบ</u>		ถ้านักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเป็นคนไม่เก็บตัว แสดงว่า นักเรียนไม่เห็นด้วยกับข้อความข้างต้น ให้นักเรียนพิจารณาในช่องทางซ้ายมือและกาเครื่องหมาย X ลงบนตัวเลข "ไม่ใช่" มากหรือน้อยตามลำดับเช่นตัวอย่าง นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนเปิดเผยพอประมาณ ให้กาเครื่องหมาย X ที่ช่อง 2 ทางซ้ายมือ				

ข้อความ	ไม่ใช้		ใช้	
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		(มากน้อยเรียงตามลำดับ)	
14. ข้าพเจ้ามักปลีกตัวไปทำงานหรือใช้ความคิดคนเดียว	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
15. ข้าพเจ้าเลือกการเขียนมากกว่าการพูดในกรณีที่ต้องมีการแสดงความคิด	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
16. เมื่ออยู่ในกลุ่มคนมาก ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจในการสนทนากับบุคคลเหล่านั้น	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
17. ข้าพเจ้าชอบพูดในที่ชุมนุมชน เช่น หน้าชั้นเรียนหรือในที่ประชุม	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
18. ข้าพเจ้าชอบการผจญภัยตื่นเต้น	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
19. โดยปกติข้าพเจ้ามักมีความสุขและมีอารมณ์เบิกบาน	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
20. ข้าพเจ้ามักมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
21. ข้าพเจ้าชอบไปงานเลี้ยงที่มีการเต้นรำ หรือการเล่นเกม	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
22. ข้าพเจ้าชอบนั่งอยู่ร่วมกับคนมาก ๆ ในขณะทำงานหรือเล่น	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
23. ข้าพเจ้าพึงพอใจการแต่งกายและรูปร่างของตนเอง	/ 3	2	1 / 1	2 3 /

ข้อความ	ไม่ใช้		ใช้	
	(อย่างน้อยเรียงตามลำดับ)		(อย่างน้อยเรียงตามลำดับ)	
24. ข้าพเจ้าคิดว่าโลกนี้น่าอยู่	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
25. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ร้องไห้ง่าย	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
26. ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจเมื่อทำสิ่งที่ ไม่ถูกต้อง	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
27. ข้าพเจ้ามักกระวังคำพูด ไม่ให้กระทบ กระเทือนใจผู้อื่น	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
28. ข้าพเจ้ามักกระวนกระวายใจต่อโรค ภัยที่เกิดขึ้น	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
29. ข้าพเจ้ากลัวว่าใครจะคิดไม่ดีกับ ข้าพเจ้า	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
30. ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงการเผชิญกับ เหตุการณ์ร้ายแรงหรือยุ่งยาก	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
31. ข้าพเจ้ามักไม่สบายใจเมื่อทำสิ่ง ผิดพลาดในที่ชุมนุมชน	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
32. ข้าพเจ้ามักลงโทษตนเองก่อนอื่น เมื่อมีเรื่องร้ายแรงที่ข้าพเจ้ามีส่วน เกี่ยวข้อง	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
33. ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็น	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
34. ข้าพเจ้าชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ	/ 3	2	1 / 1	2 3 /

ข้อความ	ไม่ใช้		ใช้	
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		(มากน้อยเรียงตามลำดับ)	
35. ข้าพเจ้าพร้อมจะให้ความร่วมมือกับผู้อื่น	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
36. ข้าพเจ้าชอบการเป็นผู้นำมากกว่าเป็นผู้ตาม	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
37. ข้าพเจ้าสามารถเป็นผู้นำที่ดีเมื่อมีโอกาส	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
38. ข้าพเจ้ามักใช้เหตุผลแก้ปัญหา	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
39. ข้าพเจ้ามักพูดตรงไปตรงมาตามที่ใจคิด	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
40. ข้าพเจ้ามักคิดถึงความสำเร็จเมื่อต้องการทำอะไรก็ตาม	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
41. ข้าพเจ้ายึดมั่นในความซื่อสัตย์	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
42. เพื่อนโดยทั่วไปชอบทำให้ข้าพเจ้าผิดหวัง	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
43. ข้าพเจ้าชอบเก็บกตอารมณ์ความรู้สึก	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
44. ข้าพเจ้ามักระวังสิ่งของที่เป็นสมบัติของตนเอง	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
45. ข้าพเจ้ามักใจลอย	/ 3	2	1 / 1	2 3 /
46. ข้าพเจ้ารู้สึกอายเมื่อได้ยินเรื่องลามกอนาจาร	/ 3	2	1 / 1	2 3 /

ข้อความ	ไม่ใช้ ใช้						
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ) (มากน้อยเรียงตามลำดับ)						
47. ข้าพเจ้ามักเลิกล้มความตั้งใจที่จะ ทำอะไรหลายอย่าง เพราะคิดว่าไม่มี ความสามารถเพียงพอ	/	3	2	1	/	1	2 3 /
48. ข้าพเจ้ามักเลิกล้มความตั้งใจจะทำ อะไร ๆ เพราะคิดว่าทำไม่สำเร็จ	/	3	2	1	/	1	2 3 /

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสำรวจคุณภาพ

1. แบบสำรวจนี้ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ทำขึ้น
 - เพื่อใช้กับนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง ระดับ ม.ศ. 1 - 3
 - เพื่อพิจารณาแยกคุณลักษณะของนักเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือพฤติกรรมแบบแสดงตัว และพฤติกรรมแบบเก็บตัว
 - เพื่อค้นหาคุณภาพที่แท้จริงของนักเรียน และหาทางช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา
2. วิธีการพิจารณาแบบสำรวจคุณภาพ ใช้การให้เจ้าหน้าที่การพิจารณาออกเป็นคะแนน กล่าวคือ
 - ก. ผู้ได้รับคะแนนมาก หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะแสดงตัว
 - ข. ผู้ได้รับคะแนน หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะเก็บตัว

โดย ข้อความที่บ่งถึงลักษณะแสดงตัว ได้แก่ข้อ 1 - 8, 17 - 24, และ 33 - 40

ข้อความที่บ่งถึงลักษณะเก็บตัว ได้แก่ข้อ 9 - 16, 25 - 32, และ 41 - 48
3. การให้คะแนน
 - ก. ข้อที่แสดงพฤติกรรมแสดงตัวให้เจ้าหน้าที่คะแนนโดยเริ่มจาก ไม่ใช่ ที่สุด ซึ่งเท่ากับ 1 ไปหาน้ำหนักของใช่มากที่สุด ซึ่งเท่ากับ 7

ตัวอย่าง

ไม่ใช่			ใช่		
(มากน้อยเรียงตามลำดับ)			(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
3	2	1	~~X~~	2	3

ข้าพเจ้าเป็นคนชอบเข้าสังคม

น้ำหนักของคะแนน	1	2	3	4	5	6	7
-----------------	---	---	---	---	---	---	---

ผู้เลือกตอบช่วงที่ 1 ทางด้าน ใช่ จะได้คะแนน 5 คะแนน

- ข. ข้อที่แสดงพฤติกรรมเก็บตัว ให้คะแนนกลับกัน คือช่วงที่ไม่ใช่ที่สุดจะมีค่าเท่ากับ 7 และช่วงที่มากที่สุดจะมีค่าเท่ากับ 1

ตัวอย่าง

ឃុំរំ

ໃບ

(มากขึ้นเรื่อย ๆ) (มากขึ้นเรื่อย ๆ)

ข้าพเจ้า ไม่อยากอยู่กับคน

หมูปาก	3	2	1	~~4~~	2	3
น้ำตักของคะแนน	7	6	5	4 3	2	1

ผู้ที่เลือกตอบข้อที่ 1 ทางด้าน ไข่ จะได้คะแนน 3 คะแนน

4. การรวมคะแนน

เมื่อให้คะแนนทุก ๆ ข้อ ตามเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ 3 แล้ว นำคะแนนเหล่านั้นมารวมกัน แล้วใช้หลักเกณฑ์ข้อ 5 พิจารณาประเมินค่า จัดแยกคุณลักษณะทางพฤติกรรมของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

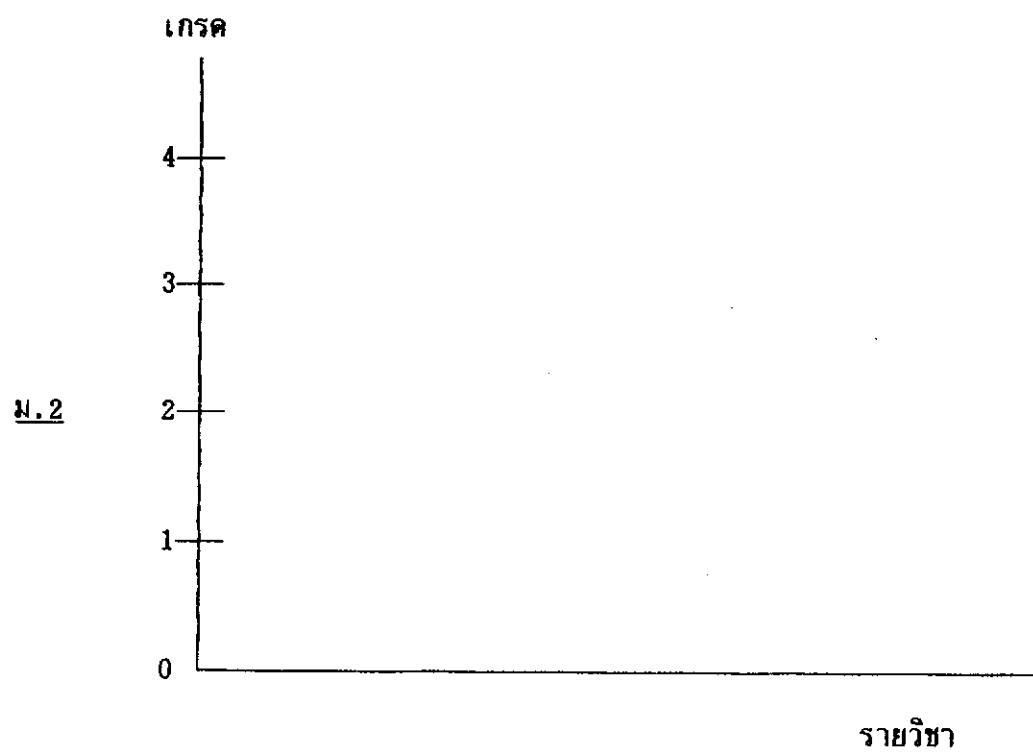
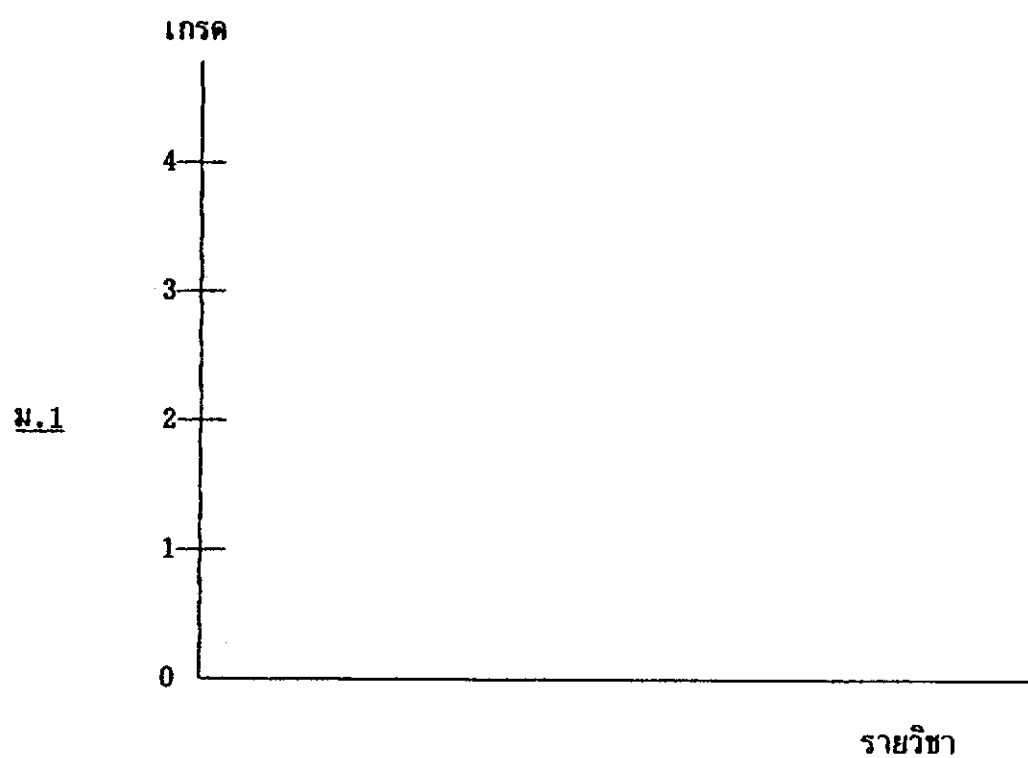
5. เกณฑ์การพิจารณาคะแนนมากน้อยของแบบสำรวจบุคคลิกภาพ

วิชาการพิจารณาแบบสำรวจคุณภาพช่วยการใช้หน้านักการพิจารณาออกเป็นคะแนนว่า

- ผู้ที่ได้รับคะแนนมาก หมายถึง ผู้มีลักษณะแบบแสดงตัว
- ผู้ที่รับคะแนนน้อย หมายถึง ผู้มีลักษณะแบบเก็บตัว

ในการพิจารณาคะแนนมากน้อยนั้น ให้ถือหลักเกณฑ์ ดังนี้

ลักษณะพฤติกรรมแบบแสดงตัว	ช่วงคะแนน	การประเมินค่า
	336 - 289	มาก
	288 - 240	ปานกลาง
	239 - 191	น้อย
ลักษณะพฤติกรรมแบบเก็บตัว	ช่วงคะแนน	การประเมินค่า
	190 - 142	น้อย
	141 - 93	ปานกลาง
	92 - 48	มาก

แบบสำรวจผลการเรียน

กระดาษคำตอบ

1. งานที่เปิดโอกาสให้ฉันได้คิดค้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์
สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ (ความคิดสร้างสรรค์)
2. งานที่เปิดโอกาสให้เราเป็นผู้วางแผนงาน สั่งการหรือกำหนดให้ผู้อื่นเป็นผู้กระทำ
(ผู้จัดการ)
3. งานที่ทำให้บรรยากาศรื่นรมย์ ไม่มีมลภาวะเป็นพิษ ไม่ร้อน ไม่หนาว ไม่สกปรก หรือ
ทรมาน น่าอยู่อาศัย (ภาวะสิ่งแวดล้อม)
4. งานที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่า ได้ทำสิ่งที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี (ความสัมฤทธิ์ผล)
5. งานที่ท้าทายให้การควบคุมดูแลจากหัวหน้าที่ใส่ใจแลเข้ากันไม่ได้ (ความสัมพันธ์กับ
ผู้บังคับบัญชา)
6. งานที่เปิดโอกาสให้ได้ใช้ชีวิตอย่างที่ตัวเราต้องการ และได้เป็นตามที่เราราวรณา
(วิถีชีวิต)
7. งานที่มีความมั่นคง ไม่ว่าสภาพบ้านเมืองจะเปลี่ยนไปอย่างไร ก็ยังทำงานต่อไปได้เสมอ
(ความมั่นคง)
8. งานที่เปิดโอกาสให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงานด้วยกัน (ความสัมพันธ์)
9. งานที่เปิดโอกาสให้เราได้สร้างสิ่งสวยงาม จรรโลงใจให้กับโลก (ความสุนทรีย์)
10. งานที่ทำให้เราถูกมองอย่างยกย่องนับถือจากผู้อื่น (ความมีเกียรติ)
11. งานที่เปิดโอกาสให้ทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ หลายอย่าง (ความเปลี่ยนแปลง)
12. งานที่ได้มีเงินดี ทำให้มีเงินทองซื้อสิ่งที่ต้องการได้ (ความมีฐานะทางเศรษฐกิจดี)
13. งานที่ทำให้เรามีเวลาทำตามใจชอบ ไม่กำหนดกฎเกณฑ์จะช้าหรือเร็วก็ได้
(ความเป็นอิสระ)
14. งานที่เปิดโอกาสทำประโยชน์ให้เพื่อนมนุษย์ (การทำตนให้เป็นประโยชน์)
15. งานที่เปิดโอกาสให้ค้นหา ศึกษาถึงการทำงาน (การถูกกระตุ้นทางวิชาการ)

ครั้งที่ 8

การวิเคราะห์ปัญหาและการรวบรวมข้อมูลจุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
เช่น ห้องสมุด ห้องแนะแนว และตัวบุคคล เป็นต้น
2. เพื่อให้นักเรียนทราบประโยชน์และวิธีการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ

สื่อการจัดกิจกรรม

สไลด์ วิดีโอเทป หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

วิธีดำเนินการ

1. จัดนักเรียนเป็นคู่ ทั้งหมด 4 คู่
2. ให้แต่ละคู่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพตามความสนใจในหัวข้อที่ครูกำหนดต่อไปนี้
 - ลักษณะอาชีพ
 - คุณสมบัติที่ต้องการ
 - สถานที่เปิดสอน
 - การเข้าสู่อาชีพ
3. แต่ละคู่เสนอผลการรวบรวมข้อมูล และวิธีการที่ได้ข้อมูล
4. ครูสรุปและเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการและแหล่งความสามารถหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ตลอดจนประโยชน์และวิธีการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 9

การวิเคราะห์ปัญหาและการรวบรวมข้อมูลจุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญในการเลือกอาชีพ

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ตารางข้อมูลทางอาชีพ
2. แผนภูมิแสดงองค์ประกอบในการเลือกอาชีพ

วิธีดำเนินการ

1. ให้นักเรียนแต่ละคนกรอกข้อความลงในตารางที่กำหนด เพื่อแสดงข้อมูลทางอาชีพของบุคคลที่นักเรียนรู้จัก อย่างน้อย 3 คน
2. ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในกลุ่มเล็ก แล้วส่งตัวแทนเสนอข้อสรุปของกลุ่มหน้าชั้นเรียน
3. ครูสรุปและเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญในการเลือกอาชีพ

ตารางข้อมูลทางอาชีพ

บุคคลชื่อ	อาชีพ	เหตุผลที่เลือก	ลักษณะ การทำงาน	ทัศนคติต่อ อาชีพ	อิทธิพลต่อการตัดสินใจ เลือกอาชีพ
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

หมายเหตุ ให้นักเรียนสังเกตและสัมภาษณ์บุคคลในอาชีพที่ตนสนใจ แล้วนำมาบันทึกในตาราง
เป็นการบ้านก่อนถึงชั่วโมงเรียนนี้

ครั้งที่ 10 - 11

การสรุปปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และปัจจัยมีเทศจุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่าบุคลิกภาพของตนเป็นอย่างไร และสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพใด ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์

สื่อการจัดกิจกรรม

1. แผนภูมิภาพทกเหลี่ยมแสดงลักษณะบุคคล 6 กลุ่มอาชีพ ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์
2. บัตรรายละเอียดของบุคคล 6 รูปแบบ เท่าจำนวนนักเรียน
3. บัตรสำหรับคำเนื่งกิจกรรมการเลือกอาชีพตามรหัสอาชีพของฮอลแลนด์
4. บัตรรายชื่ออาชีพตามรหัสอาชีพของฮอลแลนด์
5. เอกสารแนวทางสรุป

วิธีดำเนินการ

1. ครูแสดงภาพทกเหลี่ยมแสดงลักษณะบุคคล 6 กลุ่มอาชีพ ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ และชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลทั้ง 6 กลุ่ม อาชีพนี้
2. ครูแจกบัตรรายละเอียดของบุคคล 6 รูปแบบ ให้นักเรียนศึกษาที่ละรูปแบบจนครบทั้ง 6 รูปแบบ
3. ครูแจกบัตรสำหรับเขียนอักษรย่อในการเลือกให้นักเรียนทุกคน ๆ ละ 1 บัตร
4. ครูสร้างสถานการณ์สมมติว่า นักเรียนได้รับเชิญไปงานเลี้ยงสังสรรค์แห่งหนึ่งเมื่อนักเรียนไปถึงงานเลี้ยง เจ้าภาพได้แจ้งให้ทราบว่าในงานนี้มีบุคคลอยู่ 6 กลุ่ม ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกคุยกับกลุ่มใดก็ได้ที่ถุกใจที่สุด และนักเรียนมีสิทธิเลือกสนทนาได้เพียง 3 กลุ่มจาก 6 กลุ่ม เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วให้เขียนอักษรของกลุ่มลงไปในบัตรที่แจกให้ โดยเขียนอักษรย่อของกลุ่มเรียงตามลำดับความชอบที่จะเลือกคุยมากที่สุด และรองลงไปตามลำดับ 3 กลุ่ม

5. เมื่อนักเรียนเขียนอักษรย่อของกลุ่มบุคคล ซึ่งนักเรียนเลือกสรรมาจากสถานการณ์
สมมติเรียงตามลำดับแล้ว ครูแจกบัตรรายชื่อรหัสอาชีพของฮอลแลนด์ให้นักเรียน
1 ชุด
6. ครูให้นักเรียนค้นหาอาชีพที่ตรงกับรหัสตัวเลือกในบัตรของนักเรียนจากบัตรรายชื่อ
ที่แจกให้ โดยทดลองเลือกอาชีพที่สนใจเรียงตามลำดับ 1 - 5 ใส่ลงในบัตรที่
เขียนอักษรย่อนั้น
7. ครูให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มย่อยกับเพื่อนที่เลือกกลุ่มบุคลิกภาพที่รหัสตัวเลือกของ
ฮอลแลนด์เหมือนกัน ประมาณกลุ่มละ 2 - 3 คน
8. ครูสั่งงานให้นักเรียนทำสำหรับชั่วโมงถัดไป
 - 8.1 รายงานเดี่ยว ให้นักเรียนทุกคนทำแผ่นภาพอาชีพขนาด 9" X 15" ลงใน
กระดาษแข็ง ซึ่งเป็นอาชีพที่นักเรียนสนใจมากที่สุด 1 ใน 5 อันดับ โดย
แผ่นภาพอาชีพนั้น ๆ นักเรียนจะได้รับการสำรวจบุคคลที่ประกอบอาชีพ
นั้น ๆ ในท้องถิ่นหรือชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับอาชีพ
ถ้านักเรียนสำรวจพบว่าไม่มีบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ ให้นักเรียนศึกษา
จากเอกสารหรือหนังสือ สำหรับรายละเอียดของอาชีพที่นักเรียนเขียนไว้
ในแผ่นภาพนี้ก็คือ รูปภาพอาชีพชื่ออาชีพ ลักษณะของอาชีพ คุณสมบัติ
และการเตรียมตัวเข้าประกอบอาชีพ รายได้ ความก้าวหน้าของอาชีพ
และความต้องการของตลาดแรงงาน
 - 8.2 รายงานกลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนภาพอาชีพพาสุนัข ซึ่งมีลักษณะ
คล้ายเกมส์ทายภาพคาราพาสุนัขทางโทรทัศน์ และให้นักเรียนนำภาพอาชีพ
ของแต่ละกลุ่มมาแข่งขันทายกันระหว่างกลุ่ม โดยให้สีขนาดของภาพอาชีพ
8" X 12" จำนวนกลุ่มละ 6 ภาพ พร้อมกับเตรียมข้อมูลรายละเอียดของ
ภาพอาชีพนั้นโดยสรุปไว้
9. ในสัปดาห์ต่อมาครูสอบถามและตรวจสอบการบ้านที่ให้นักเรียนไปทำ ครูชี้แจงการ
เล่นเกม "อาชีพพาสุนัข" ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 9.1 นักเรียนนั่งตามกลุ่มที่ได้แบ่งไว้ หลังจากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มผลิตกันภาพอาชีพที่ได้ทำไว้มาทาบกัน โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มผลิตกันออกมาหน้าชั้นเรียน ครั้งละ 1 กลุ่ม พร้อมกับภาพอาชีพที่จะใช้ทาบกลุ่มอื่น ๆ
- 9.2 ในการทาบภาพอาชีพหาสนุกแต่ละภาพ นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ จะแข่งขันกันทาบอาชีพ โดยให้เวลาทาบภาพ 25 วินาที เมื่อกลุ่มใดทาบภาพได้ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ครูจะช่วยบันทึกคะแนนของแต่ละกลุ่มบนกระดานดำ
10. การเฉลยภาพอาชีพหาสนุก ให้แต่ละกลุ่มเฉลยพร้อมกับบอกรายละเอียดข้อมูลของอาชีพนั้น ๆ
11. ครูและนักเรียนช่วยกันรวมคะแนนเพื่อหากลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด
12. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ตามแนวทางดังนี้
 อาชีพ คือกิจกรรมที่สนองความพอใจให้แก่บุคคล เป็นสิ่งสร้างสรรค์คุณค่าความดีงามต่าง ๆ ให้กับอาชีพ ดังนั้นในการตัดสินใจเลือกอาชีพบุคคลจึงจำเป็นต้องตระหนักว่าอาชีพที่จะทำนั้นเป็นสิ่งที่ตนเองต้องการตลอดชีวิตการทำงาน และมีความเหมาะสมกับตนเองทั้งด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ตลอดจนบุคลิกภาพของตนเอง จึงจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานได้ด้วยเหตุนี้การได้สำรวจตนเองอย่างละเอียดทุก ๆ ด้านและการหาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่สนใจด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้บุคคลเกิดการเตรียมพร้อมและพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพนั้นต่อไป
13. ประเมินระดับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียน โดยใช้แบบสำรวจวุฒิภาวะทางอาชีพ

บัตรการเลือกอาชีพตามรหัสของฮอลแลนด์

1. ตัวอักษรย่อในการเลือกกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ของข้าพเจ้า คือ กลุ่ม.....
2. อาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจเรียงตามลำดับดังนี้คือ
 - 2.1.....
 - 2.2.....
 - 2.3.....
 - 2.4.....
 - 2.5.....

เอกสารแนวทางการสรุป

1. งานหรืออาชีพแต่ละอาชีพต้องการบุคคลที่มีทักษะ ความสามารถ และลักษณะบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ฉะนั้นถ้าบุคคลจะเลือกงานหรืออาชีพใดก็จะต้องสัมพันธ์กับทักษะ ความสามารถและบุคลิกภาพของตนด้วยจึงจะสามารถทำงานหรือประกอบอาชีพนั้น ๆ ด้วยความพอใจและประสบความสำเร็จ
2. การที่บุคคลจะเลือกอาชีพใดนั้น จะต้องศึกษาตนเองว่ามีทักษะ ความสามารถ และมีลักษณะบุคลิกภาพอย่างไร จึงจะทำให้บุคคลนั้นเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับอัธภาพของตนและเกิดความพึงพอใจ และมีความก้าวหน้า ตลอดจนประสบความสำเร็จในอาชีพที่เลือกได้

แผนภูมิภาพ 6 เพลี่ยม แสดงลักษณะของบุคคล 6 กลุ่มอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์

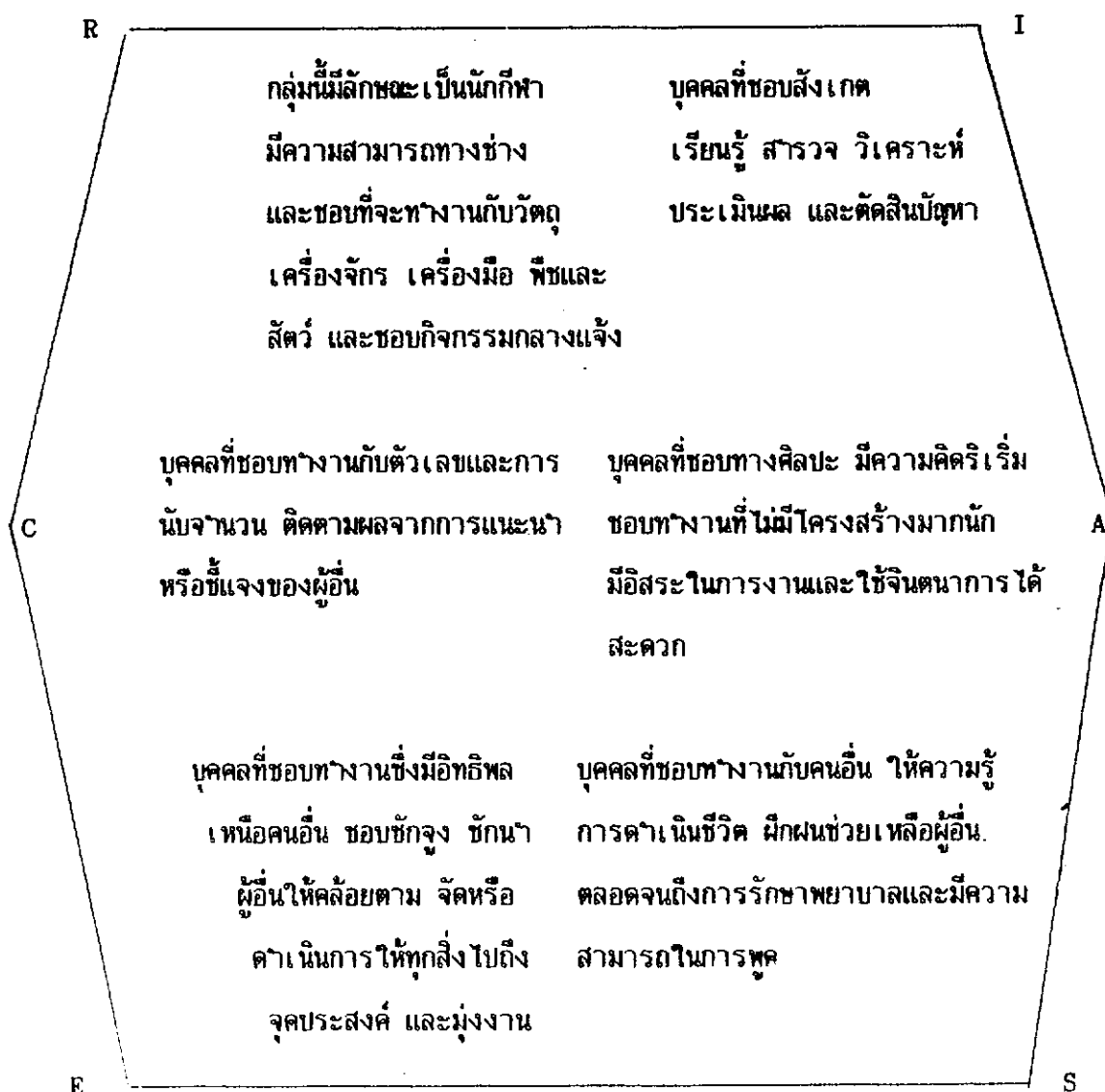
งานสังสรรค์

ถ้านักเรียนไปงานเลี้ยงแห่งหนึ่ง นักเรียนสามารถเลือกคุยกับกลุ่มใดก็ได้ที่นักเรียนพอใจ

นักเรียนจะคุยกับกลุ่มใดเป็นกลุ่มแรก

และถ้ากลุ่มนั้นได้ไปงานเลี้ยงอื่น นักเรียนจะเลือกไปคุยกับกลุ่มที่เลือกกลุ่มใด

ถ้ากลุ่มที่ 2 นี้เกิดไปที่อื่นอีก นักเรียนจะเลือกไปคุยกับกลุ่มใดเป็นกลุ่มสุดท้าย

รายละเอียดของบุคคล 6 กลุ่มอาชีพ ตามทฤษฎีของฮอลแลนด์

บุคคลประเภท REALISTIC (R)

บุคลิกลักษณะ

เป็นคนที่ชอบกิจกรรมเกี่ยวกับการควบคุมการปฏิบัติงานของเครื่องจักรกล เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ชอบแก้ไขซ่อมแซมวัสดุต่าง ๆ ทั้งไม้และโลหะ ชอบงานช่าง มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ชอบกิจกรรมกลางแจ้ง ชอบทำงานประเภทใช้กำลังกาย ชอบการเคลื่อนไหวและทักษะ ชอบงานที่มีลักษณะเป็นงานของผู้ชาย งานที่มองเห็นปัญหาที่จะแก้ไขได้ชัดเจน หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่จะต้องใช้วาจาอธิบายบุคคลประเภทนี้นักขาดทักษะทางสังคม

อาชีพ

พนักงานป่าไม้ ครูสอนอุตสาหกรรมศิลป์ ผู้จัดการรายการวิทยุ วิศวกรเครื่องยนต์ วิศวกรช่างกล วิศวกรเหมืองแร่ วิศวกรโยธา ครูสอนเกษตรกรรม เกษตรกร ช่างเทคนิคอุตสาหกรรม ช่างเครื่องบิน ช่างเครื่องยนต์ ช่างฟิต ช่างไฟฟ้า ผู้ช่วยทันตแพทย์ ผู้ค้าเพชรพลอย ช่างซ่อมผู้ดูแลสวนหรือป่า ผู้ทำเครื่องมือทางจักรกล ช่างทำกุญแจ ผู้เชี่ยวชาญทางเอกซเรย์ นักเดินเรือ ช่างเครื่องทำความเย็น ผู้คุมเครื่องไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างตัดเสื้อ ช่างซ่อมเครื่องพิมพ์ดีด คนขับรถ

ความสามารถ

อ่านพิมพ์เขียว ซ่อมและตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ ทำงานเกี่ยวกับเครื่องมือชนิดต่าง ๆ มีความรู้ทางคณิตศาสตร์และเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนวิธีใช้

กิจกรรม

แก้ไข ซ่อมวัสดุชนิดต่าง ๆ ทั้งไม้และโลหะ สามารถทำงานเกี่ยวกับเครื่องมือชนิดต่าง ๆ ได้ดี

บุคคลประเภท INVESTIGATIVE (I)

บุคลิกภาพ

เป็นคนที่ชอบการวิเคราะห์ การประเมิน อยากรู้อยากเห็น ชอบคิดค้น ยึดระเบียบ กฎเกณฑ์ ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ชอบทำงานในห้องทดลอง ชอบวิจัยในโครงการทางวิทยาศาสตร์ ชอบแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ มีความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สามารถทำงานโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ได้ มีความสามารถทางแพทยศาสตร์ สามารถวิเคราะห์ ส่วนผสมทางเคมีและรู้จักวิธีใช้เครื่องมือทางเทคนิคได้ สามารถฝึกฝนอบรมทางช่างบางสาขาได้ บุคคลประเภทนี้อาจจะขาดทักษะในการเป็นผู้นำ เป็นคนมุ่งมั่นเป็นใหญ่ สนใจสิ่งที่เป็นนามธรรม

อาชีพ

นักชีววิทยา นักเศรษฐศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักดาราศาสตร์ นักพยาธิศาสตร์ นักฟิสิกส์ นักเคมี นักวางแผนการผลิต ผู้ช่วยแพทย์ในห้องทดลอง ครูสอนคณิตศาสตร์ จักษุแพทย์ นักจิตวิทยา นักวิจัย นักวิเคราะห์ ผู้จำหน่ายยา ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ สมุทรศาสตร์ นักสถิติหรือนักคำนวณ แพทย์ สัตวบาล ผู้ดูแลสวนสัตว์ นักภูมิศาสตร์ ผู้บริหาร ทันตแพทย์ นักจุลชีววิทยา นักธรณีวิทยา เป็นต้น

ความสามารถ

มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มีความสามารถที่จะฝึกฝนอบรมทางช่างบางสาขาได้ มีความสามารถทำงานกับกล้องจุลทรรศน์ ทำงานกับกระแสคลื่นวิทยุ ความถี่ต่าง ๆ มีความสามารถทางคณิตศาสตร์และแพทยศาสตร์ สามารถวิเคราะห์ส่วนผสมทางเคมี และรู้จักวิธีการใช้เครื่องมือทางเทคนิค

กิจกรรม

เป็นคนชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ชอบทำงานในห้องทดลอง ชอบทำงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ มีความรู้กว้าง ๆ ทางฟิสิกส์ เคมีและชีววิทยา

บุคลประเภท ARTISTIC (A)

บุคลิกภาพ

เป็นคนที่ชอบแสดงออก ไม่คล้อยตามบุคคลอื่น เป็นคนชอบริเริ่ม ทำงานอย่างมีอิสระ เป็นคนชอบไตร่ตรอง ไม่ชอบสัมพันธ์เป็นส่วนตัวโดยตรงกับใคร ชอบคิดค้นเกี่ยวกับปัญหา สิ่งแวดล้อมและแสดงออกทางศิลปกรรม มีความสามารถทางดนตรี (เข้าร่วมวงประสานเสียง ร้องเพลง แสดงบทบาทต่าง ๆ ได้) ชอบฟังเพลง ดุละคร มีความสามารถเขียนภาพและปั้นได้ ไกล่เคียงความจริง เขียนหนังสือและแต่งกลอนได้ดี เป็นนักตกแต่ง เป็นนักดนตรี บุคลประเภทนี้อาจขาดทักษะทางงานสำนักงาน

อาชีพ

ผู้กำกับการแสดงละคร ครูสอนภาษา ผู้สื่อข่าว ครูสอนนาฏศิลป์ ผู้แปลภาษาต่างประเทศ นักปรัชญา ครูสอนวรรณคดี ครูสอนดนตรี นักดนตรี ผู้ทำงานทางโฆษณา นักแสดง นักประชาสัมพันธ์ นางแบบ นักเขียน ผู้ทำรายการวิทยุ ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้ตกแต่งอาคารภายใน นักวิจารณ์ ผู้ออกแบบเครื่องเรือน สถาปนิก จิตรกร นักถ่ายภาพ ผู้พิมพ์ นักแต่งเพลง นักแต่งบทละคร นักเขียนบทภาพยนตร์ เป็นต้น

ความสามารถ

เล่นดนตรีได้ ร้องเพลงประสานเสียงได้ แสดงบทบาทต่าง ๆ ได้ นิยมการไปฟังเพลง และดูละคร เขียนรูปได้ ไกล่เคียงความจริง ปั้นได้ เขียนหนังสือและแต่งกลอนได้ดี

กิจกรรม

ร่างภาพ ระบายสี ฟังดนตรี ดูละคร ตกแต่ง ออกแบบเครื่องเรือน อยู่ร่วมวงดนตรี ฝึกหัดเล่นดนตรี อ่านหนังสือ ฟังดนตรี เขียนรูป นักเขียน นักอ่านโคลงกลอน

บุคคลประเภท SOCIAL (S)

บุคลิกภาพ

เป็นคนชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยคนที่มีปัญหาทางจิตใจ ไม่ชอบให้ใครสั่ง ไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาใคร ชอบให้ความรู้ ชอบพบปะสังสรรค์กับเพื่อนใหม่ ชอบคุยกีฬา ชอบร่วมกิจกรรมบันเทิง ชอบเป็นสมาชิกองค์การ ชอบดูแลเด็ก ๆ ที่มีกิจกรรมสนุกสนาน ชอบช่วยและรักษาพยาบาลผู้อื่น มีความสามารถในการพูด มีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีอายุสูงกว่าได้ดี สามารถจัดกิจกรรมหรือวางโครงการได้ มองคนได้อย่างถูกต้อง ทำงานให้ชุมชนด้วยความสมัครใจ ชอบทำงานกับคนหนุ่มมาก ชอบทำกิจกรรมที่มีระบบ เป็นพนักงานประจำบาร์ได้ และเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวได้ บุคคลประเภทนี้จะขาดทักษะทางเครื่องจักรกล ขาดความสามารถในการวิเคราะห์อย่างมีกฎเกณฑ์และระเบียบวิธี

อาชีพ

ผู้อำนวยการทางสังคมสงเคราะห์ ผู้ดูแลหอพัก ผู้สัมภาษณ์ ผู้ประสานงาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการฝึกงาน นักประวัติศาสตร์ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้จัดการโรงแรม ผู้แทนนายจ้าง ผู้จัดการ ร้านอาหาร ผู้บริหารงานชุมชน ตัวแทนธุรกิจ ครูพลศึกษา ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง จิตแพทย์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักรัฐศาสตร์ นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล ผู้ทำงานให้กับชุมชน ครู ผู้อำนวยการด้านบุคลากร ผู้ตรวจคุณภาพอาหารและยา บรรณารักษ์ ผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ครูสอนประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ความสามารถ

มีความสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างดี สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีอายุสูงกว่าได้ดี สามารถจัดกิจกรรมหรือวางโครงสร้างให้กับวัดหรือโรงเรียน มองคนได้อย่างถูกต้อง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ชอบทำงานกับคนหนุ่มมาก และทำงานให้กับชุมชนโดยสมัครใจ

กิจกรรม

ชอบเขียนจดหมาย เป็นสมาชิกองค์การหรือศูนย์ช่วยเหลือผู้มีปัญหาจิตใจ ชอบพบปะสังสรรค์เพื่อนใหม่ ชอบคุยกีฬา ดูแลเด็ก เล่นร่า ร่วมกิจกรรมบันเทิง

บุคคลประเภท ENTERPRISING (E)

บุคลิกลักษณะ

เป็นคนที่ชอบกิจกรรมที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น มีทักษะทางการพูด มองเห็นตนเองเป็นผู้นำเต็มตัว ชอบชักจูงชักนำให้ผู้อื่นคล้อยตาม ชอบดำเนินการให้บรรลุเป้าประสงค์ ชอบถกเถียงปัญหาทางการเมือง อภิปรายและพูดตรงไปตรงมา ริเริ่มและดำเนินธุรกิจส่วนตัว ชอบกิจกรรมชนิดเป็นกลุ่มและองค์การ ชอบควบคุมผู้อื่น ชอบพบปะบุคคลสำคัญ เป็นผู้นำกลุ่มในการทำกิจกรรม ชอบการปราศรัย ร่วมขบวนในการรณรงค์หรือหาเสียง ชอบการบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ เป็นพวกมุ่งงาน ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องเขียนด้วยสำนวนภาษาอย่างสละสลวย หรือเป็นคำประพันธ์ ไม่ชอบเขียนภาพปั้น แกะสลัก หรือกิจกรรมที่มีระเบียบ สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นมาก และสามารถชักจูงผู้อื่นให้ทำสิ่งที่ตนต้องการได้ ขายนสินค้าเก่ง ชอบจัดการ ชอบเป็นตัวแทนในการเจรจาตกลงให้กับบุคคลหรือองค์การมักเคยได้รับเลือกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ สมัยเรียนอยู่ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย

อาชีพ

พนักงานเดินตลาด นายธนาคาร ผู้ขายประกันชีวิต นายหน้าซื้อขาย ผู้ดูแลสวนดอกไม้ วิศวกรทางอุตสาหกรรม ผู้ทำสัญญาซื้อขาย พนักงานขายสินค้า ทนายความ ผู้พิพากษา ไซเชก สถานีวิทยุกระจายเสียง ผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ผู้จัดการบริษัทประกันชีวิต ผู้จัดการร้านอาหาร ผู้จัดการสำนักงาน ผู้จัดการบริษัทห้างร้าน ผู้ประเมิน ผู้อำนวยการทางคมนาคมเห็นจบงานดู เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ผู้จัดการสำนักงานจัดหางาน ผู้จัดการสำนักงานท่องเที่ยว เป็นต้น

ความสามารถ

มันเคยถูกเลือกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ สมัยอยู่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นมาก สามารถชักจูงให้ผู้อื่นมาทำสิ่งที่ตนต้องการได้ ขายนสินค้าเก่ง ชอบจัดการ รวบรวมก่อตั้งเป็นสมาคมหรือองค์การ เป็นผู้นำการอภิปรายที่ดี เป็นตัวแทนเจรจาตกลงให้กับกลุ่มหรือองค์การ ชอบและริเริ่มกิจกรรมธุรกิจของตนเอง

กิจกรรม

มีกิจกรรมประเภทที่ต้องโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ตกเตียงปัญหาการเมือง คาเนินธุรกิจส่วนตัว
เข้าร่วมประชุมเปิดอภิปรายกิจกรรมกลุ่มและองค์การ ควบคุมผู้อื่น พบปะบุคคลสำคัญ เป็นผู้นำกลุ่ม
ทำกิจกรรม ร่วมในขบวนการรณรงค์หรือหาเสียง บรรยายหรือปาฐกถาเรื่องราวต่าง ๆ

บุคคลประเภท CONVENTIONAL (C)

บุคลิกภาพ

เป็นบุคคลที่ชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลข และการนับจำนวน ชอบบทบาทที่เป็นผู้บังคับบัญชา พอใจที่จะคล้อยตามหรือเชื่อฟังบุคคลอื่น เลี่ยงการโต้แย้ง ไม่ชอบงานที่ใช้ทักษะทางกาย การจัดเก็บบันทึกหรือจำลองแบบวัสดุอุปกรณ์ มีความสามารถในการควบคุมการทำงานของเครื่องจักรทางธุรกิจ เช่น คอมพิวเตอร์ จัดระเบียบงานเข้าหมวดหมู่ ดูแลไม่ให้เกิดความสับสนในการเก็บข้อมูลทางตัวเลข ใช้วิชาคณิตศาสตร์ทางธุรกิจ สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในสำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้วิชาตัวเลขทำงานตามเวลาที่กำหนดได้ พิมพ์หนังสือได้ ทัณฑ์รับจ่ายได้ เก็บประวัติ ข้อมูลการนัดหมาย ตลอดจนรายจ่ายในการซื้อขายได้เรียบร้อย มีความคุ้นเคยกับวัสดุครุภัณฑ์ทางธุรกิจ ชอบหลีกเลี่ยงกิจกรรมทางศิลปะ

อาชีพ

สมุห์บัญชี ครูสอนวิชาบริหารธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน ผู้จัดการฝ่ายกึ่งมี ผู้ประเมินพนักงานได้ตอบและติดต่อทางการค้า เสมียนประจำสำนักงาน เสมียนจ่ายเงินเดือน ผู้ดูแลเครื่องมือคีย์บอร์ด เสมียนฝ่ายบุคลากร เสมียนโปรเซส ตัวแทนฝ่ายขาย ตัวแทนฝ่ายอนุรักษ์ ผู้เบิกเงิน เลขานุการ เลขานุการทางการแพทย์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ พนักงานควบคุมเกี่ยวกับตัวเลข เลขานุการฝ่ายบุคลากร ผู้ตรวจบัญชี เป็นต้น

ความสามารถ

ควบคุมการทำงานของเครื่องจักรทางธุรกิจ (เช่น คอมพิวเตอร์) จัดระเบียบงานเข้าหมวดหมู่ใช้วิชาตัวเลขทำงานได้ในเวลาที่กำหนด พิมพ์หนังสือได้ ทัณฑ์รับจ่ายได้ เก็บประวัติ ข้อมูลและการนัดหมายต่าง ๆ ตลอดจนรายจ่ายในการซื้อขาย คุ้นเคยกับวัสดุครุภัณฑ์ทางธุรกิจ

กิจกรรม

พิมพ์หนังสือหรือจดหมาย ใช้เครื่องพิมพ์ดีด ดูแลไม่ให้เกิดความสับสนในการเก็บข้อมูลทางตัวเลขใช้วิชาคณิตศาสตร์ทางธุรกิจ รักษาความเป็นระเบียบของการเก็บข้อมูล สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในสำนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บัญชีรายชื่ออาชีพตามรหัสของ จอห์น แอล ฮอลแลนด์

จาก

The Occupations Finder

ซึ่งใช้คู่กับ

The Self - Directed Search

คู่มือสำหรับวางแผนการศึกษาและอาชีพ

แปลโดย วนิตา แดงสุภา

ศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

อาชีพประเภท REALISTIC

CODE : RIA

สถาปนิก นักวางแผนผังเมือง ช่างเขียนแบบสถาปัตยกรรม ช่างเทคนิคทางทันตกรรม
ช่างเทคนิคห้องมืด (ล้างอัดขยายภาพ)

CODE : RIS

ผู้จัดการสวนอุทยาน วิศวกรฝ่ายโฆษณา นักวิชาการป่าไม้ ครูอุตสาหกรรมศิลป์ ช่างไฟฟ้า
ช่างติดบานกระจก ช่างเจียรนัยพลอย ช่างติดตั้งเครื่องจักรทอผ้า ผู้แนะนำการเพาะโลหะให้เป็น
เฟืองหรือจักร ผู้ควบคุมเครื่องจักร ช่างเทคนิคเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้า พนักงานคุมเครื่องกำเนิด
ไฟฟ้า ช่างทำเครื่องมือและทำแบบกระสวนโลหะ ช่างทำขนมประเภทอบ ผู้ประกอบอาหาร
พนักงานประจําถิ่นน้ำมัน ช่างประกอบแว่น ช่างเชื่อมโลหะ ช่างแทนพิมพ์ออฟเซต ผู้ควบคุมการส่ง
วิทยุ ผู้ควบคุมโรงไม้ พนักงานแก้ไขข้อผิดพลาด ช่างตัดด้วยเลเซอร์

CODE : RIE

วิศวกรเครื่องกลรถยนต์ วิศวกรเครื่องจักรกล (ห้องน้ำและอุปกรณ์) วิศวกรเหมือง
น้ำมัน ผู้ควบคุมวิทยุการจราจรทางอากาศ ผู้ตรวจการก่อสร้าง ช่างเทคนิคเครื่องกลโรงงาน
อุตสาหกรรม วิศวกรเหมืองแร่ วิศวกรเครื่องปรับอากาศ ผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศ ดันหน
ประจำอากาศยาน ช่างเทคนิคเครื่องจักรกลอากาศยาน ช่างเทคนิคเครื่องยนต์ ช่างซ่อมนาฬิกา
ช่างทำหมอนน้ำ ช่างเครื่องกลดีเซล ช่างเขียนแบบ ช่างเทคนิคทางไฟฟ้า ช่างเครื่องจักรกลใน
ไร่นา เกษตรกร ช่างชุบโลหะด้วยไฟฟ้า พนักงานควบคุมเครื่องจักรกลหนัก ช่างเครื่อง
อากาศยาน ผู้ควบคุมอุ้งรถ ช่างปรับซ่อมตัวถังรถยนต์ ผู้รับแก้ไขเครื่องทอผ้า ช่างกลทั่วไป พนักงาน
ซ่อมเครื่องจักรกล ช่างเครื่องแกะสลัก ช่างวางท่อ ปรับท่อ ช่างซ่อมวิทยุ ช่างโลหะแผ่น
ช่างควบคุมเครื่องทออัดโลหะ ช่างทำเบาะเครื่องเรือน ผู้ควบคุมเครื่องจักรกล พนักงานดูแล
เครื่องมือต่าง ๆ พนักงานตัดไม้ ผู้ควบคุมห้องเครื่องอัดลม ช่างทำหลังคา ช่างเทคนิคไฟฟ้าวิทยุ

ผู้ควบคุมห้องเครื่องมือ ช่างซ่อมเรือ ช่างเทคนิคทางคอมพิวเตอร์ ช่างประกอบเครื่องจักรกล
วิศวกรประจำเครื่องบิน ช่างซ่อมและติดตั้งสายไฟ - โทรศัพท์ พนักงานฝ่ายบำรุงรักษา ช่างพิศ
ผู้ใช้เครื่องกลึง ผู้ให้คำแนะนำเรื่องบริการรถยนต์ ช่างเครื่องดีเซลไฟฟ้า

CODE : RIC

ช่างเทคนิคเครื่องอุปกรณ์อัตโนมัติ พนักงานช่างต่อชิ้นส่วนรถยนต์ ช่างเครื่องลิฟท์
ผู้ตรวจสอบน้ำหนักบรรทุก ช่างทำกุญแจ ผู้ควบคุมเครื่องอุปกรณ์ประมาณ ผู้จัดการสวนเพาะชำ
ช่างปรับเสียงเปียโน ผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานกลั่นน้ำมัน หรือน้ำตาล พนักงานย่อยและ
ตัดหิน พนักงานตัดแต่งต้นไม้ ผู้ควบคุมแท่นกลึงที่หมุนได้ ผู้ควบคุมเครื่องรีดโลหะขนาดใหญ่
พนักงานชักแท่ง ผู้ตรวจสอบ ช่างพิมพ์ ช่างแท่นพิมพ์ พนักงานคุมเครื่องเจาะน้ำมัน พนักงาน
ขนถ่ายสินค้า พนักงานซ่อมรองเท้า ช่างทำโครงเหล็ก ช่างทำเหล็กหล่อรถที่ไม่มียาง ผู้ดูแล
รักษาสนามหญ้า พนักงานขับรถบรรทุก คนงานชักกรีต พนักงานคุมแผงไฟฟ้า ช่างประกอบชิ้นส่วน

CODE : RAI

ช่างเรียงพิมพ์ ช่างทำปกหนังสือ

CODE : RSE

ช่างเหล็ก ช่างหล่อแบบพิมพ์ พนักงานคุมหม้อน้ำ ช่างปรับท่อ พนักงานควบคุมสับหลัก
รถไฟ คนขับรถแท็กซี่ พนักงานฆ่าและชำแหละเนื้อสัตว์ พนักงานควบคุมเครื่องอุปกรณ์ในเมือง
ช่างตัดผม คนขับรถยนต์ พนักงานดับเพลิง บริกรตามร้านอาหาร พนักงานเฝ้ารถตามสถานบริการ
รับฝากรถ ผู้บริการเครื่องคั้น คนงานโกดังเก็บสินค้า ช่างปรับก๊าซ พนักงานวางท่อ นักสืบ
นักการภารโรง

CODE : RSC

พนักงานกำจัดหนู แมลงสาบ และพาหนะนำโรคอื่น ๆ พนักงานคุมลิฟท์ พนักงานคุมสินค้า
ผู้ช่วยแม่ครัว พนักงานเก็บเงิน

CODE : RSI

ผู้สอนวิชาชีพทางเกษตรกรรม พนักงานซ่อมแซมเครื่องใช้ในบ้าน ช่างท่อ ช่างดัก
ช่างปั๊ก

CODE : REC

พนักงานชักรีด พนักงานชักแห้ง

CODE : REI

ทหารเรือ ผู้ควบคุมโรงงาน พนักงานวางรางรถไฟ

CODE : RES

พนักงานควบคุมการสงวนพันธุ์ปลาและสัตว์ป่า เจ้าของคอกบสุสัตว์ วิศวกรรถไฟ
ผู้บรรจุหีบห่อ พนักงานห้ามล้อรถไฟ ชาวประมง ผู้จัดการบิมน้ำมัน

CODE : RCI

นักสำรวจ ช่างไม้ ช่างเครื่องมือกล ผู้ฉายภาพยนตร์ ผู้บริการเครื่องกลตามสถานที่
ทำงาน ผู้ควบคุมสัญญาณรถไฟ ผู้ช่วยนักสำรวจ ช่างทาสี

CODE : RCS

ช่างตัดเสื้อ ช่างซ่อมและติดตั้งโทรศัพท์ คนขับรถโดยสาร ผู้ควบคุมระบบการระบาย
น้ำเสีย ช่างก่ออิฐ ช่างผสมปูน พนักงานคุมเตาถลุง ช่างตัดเสื้อผ้าในโรงงาน บุรุษไปรษณีย์
พนักงานตรวจมิเตอร์ คนงานเหมืองแร่ ช่างปิดกระดาษฝาผนัง ช่างฉาบปูน กลาสี ช่างบุ
กระเบื้อง ผู้ควบคุมรถบรรทุกในโรงงานอุตสาหกรรม ช่างปั้นด้วยมือหรือฝ่าย ช่างทาสีฉนวน

CODE : RCE

พนักงานปั้นจั่นและเครื่องยก ผู้ตรวจสอบโรงเลื่อยไม้ ผู้ควบคุมรถแทรกเตอร์ คนขับ
รถแทรกเตอร์ คนขับรถบรรทุก ผู้ควบคุมรถบรรทุกที่ขายของโดยมีแท่นเลื่อนขึ้นลงได้ พนักงานบด

อาชีพประเภท INVESTIGATIVE

CODE : IAS

นักเศรษฐศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ นักวิเคราะห์การตลาด

CODE : IAR

นักมานุษยวิทยา นักดาราศาสตร์ นักเคมี นักฟิสิกส์ นักอายุรพยาธิวิทยา

CODE : ISC

ครูสอนคณิตศาสตร์ ผู้วางแผนการผลิต ช่างซ่อมโทรทัศน์และวิทยุ ผู้ช่วยนักปฏิบัติการ
ทางการแพทย์

CODE : ISR

นักชีววิทยา ทันตแพทย์ แพทย์รักษาโรคด้วยวิธีนวดกระดูกและกล้ามเนื้อ
(Osteopathic Physicial) พนักงานอนามัย หมอนวดกระดูกสันหลังเพื่อรักษาโรค
(Chiropractor) ครูสอนวิทยาศาสตร์ ผู้ประกอบแว่น (Optometeist)

CODE : ISA

นักจิตวิทยาทดลอง แพทย์ทั่วไป จิตแพทย์ นักเทคโนโลยีทางการแพทย์

CODE : IES

นักบัญชี แพทย์ผ่าสายรุ้งวิทยา เภสัชกร นักวิจัย

CODE : IEC

ผู้ชำนาญการทางสถิติประกันภัย (Actuary)

CODE : ICR

ผู้ชำนาญด้านเทคนิคการควบคุมคุณภาพ พนักงานเครื่องคอมพิวเตอร์ พนักงานคุมเครื่อง
วัดขนาดคลื่นและตรวจเสียง ผู้ช่วยงานวิจัย

CODE : IRA

นักธรณีวิทยา ศัลยแพทย์ นักวางผังเมือง นักอุตุนิยมวิทยา

CODE : IRS

นักพืชสวนไม้ดอกไม้ผล นักสัตวศาสตร์ นักชีวเคมี นักพฤกษศาสตร์ นักเทคนิคทาง
ผลิตภัณฑ์นมเนย นักวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม นักชีววิทยาว่าด้วยพันธุศาสตร์ ผู้อนุรักษ์ดินและน้ำ
นักสมุทรศาสตร์ นักภูมิศาสตร์ สัตวแพทย์ พนักงานถ่ายเอกซ์เรย์ ช่างเทคนิคเครื่อง เจ้าหน้าที่
สวนสัตว์ ผู้ตรวจหัวใจ (Electrocardiograph Technician)

CODE IRE

นักบริหารงานวิศวกรรม วิศวกรเครื่องกลอากาศยาน วิศวกรเคมี วิศวกรโยธา วิศวกร
ไฟฟ้าวิทยุ วิศวกรทั่วไป วิศวกรโลหกรรม (การผลิต นักเทคนิคผู้ปฏิบัติการในห้องทดลองทาง
เคมี ผู้ช่วยวิศวกรโลหกรรม วิศวกรทดสอบเครื่องกล

อาชีพประเภท SOCIAL

CODE : SEC

ผู้อำนวยการทางด้านสังคมสงเคราะห์ ผู้แทนในสหภาพแรงงานฝ่ายธุรกิจ กรรมการ
 หอการค้า ผู้จัดการหอพัก ผู้ทำการสัมภาษณ์ตามหน่วยงาน ผู้จัดการโรงแรม นักวิเคราะห์งาน
 ผู้ดูแลสวัสดิการคนงาน ผู้ควบคุมแนะนำทางด้านอาหาร ผู้ผสมเหล้า พนักงานต้อนรับ (โรงแรม
 ร้านอาหาร) ผู้จัดการสำนักงานพิทักษ์ผลประโยชน์ ผู้บริหารโรงพยาบาล ผู้บริหารการศึกษา
 นักประวัติศาสตร์ ครูสอนประวัติศาสตร์ ผู้อำนวยการฝึกอบรมตัวแทนสถานบริการบ้านพัก

CODE : SEA

นักแนะแนวอาชีพของบริษัท เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ ทูต

CODE : SCE

เจ้าของสถานพักผ่อนหย่อนใจ ตัวแทนด้านธุรกิจ ผู้ดูแลบ้าน พนักงานบริการสาธารณสุข
 ชุมชน ผู้จัดการโรงแรมหรู ผู้ให้บริการด้านอาหาร (โรงแรม บินโต) ผู้จัดการร้านเหล้า ผู้แทน
 เจ้าหน้าที่

C9DE : SRI

พัฒนากร (Extension Worker)

CODE : SRE

ผู้ฝึกสอนกีฬา ครูสอนพลศึกษา ผู้ดูแลเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ผู้รับจ้างสอน
 พิเศษเด็ก ๆ ตามบ้าน ผู้สอนขับรถยนต์ ผู้ทำหน้าที่พ่อบ้านแม่บ้าน นักอาชีพบำบัด นักกีฬาอาชีพ
 เจ้าพนักงานตำรวจ ผู้ปกครองซึ่งทำหน้าที่ประหนึ่งบิดามารดาตามสถานสงเคราะห์เด็ก

CODE : SIA

นักจิตวิทยาคลินิก นักจิตวิทยาแนะแนว อาจารย์มหาวิทยาลัย นักรัฐศาสตร์
นักสังคมศาสตร์ นักสังคมวิทยา ครูการศึกษาผู้ใหญ่ ผู้ปฏิบัติงานกิจกรรมกลุ่ม ครูแนะแนว
นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลวิชาชีพหรือระดับปริญญาตรี หมอคุณ นักแนะแนวด้านฟื้นฟูบำบัด

CODE : SIE

อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน โภชนาการ หัวหน้าฝ่ายบุคลากร ผู้บริหาร
ราชการทั่วไป

CODE : SIC

ผู้จัดการโรงเรียน ผู้ตรวจสอบอาหารและยา ผู้ตรวจสอบความประพฤติเด็ก ครูสอน
สังคมศาสตร์ นักการเมือง

CODE : SIR

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางโรคเท้า นักกายภาพบำบัด นักบำบัดยาเสพติด ช่างเทคนิคทาง
ศัลยกรรม นักจิตวิทยาบำบัด

CODE : SAE

นักแนะแนว ครูสอนชั้นประถมศึกษา ครูสอนภาษาต่างประเทศ ครูสอนชั้นมัธยมศึกษา
ครูคหกรรม นักคหกรรมศาสตร์ แม่บ้าน ครูสอนเด็กก่อนวัยเรียน ครูทั่วไป นักแนะแนวอาชีพ
ผู้ช่วยครู ผู้ช่วยงานบริการสังคม ครูสอนศิลปการพูด

CODE : SAC

ช่างเสริมสวยด้วยเครื่องสำอาง ผู้ออกแบบทรงผม ผู้ช่วยนักกายภาพบำบัด ช่างแต่งเล็บ

CODE : SAI

พระสงฆ์ นักเทศน์ บรรณารักษ์ ครูสอนการศึกษาพิเศษ นักจิตเวช ผู้แก้ไขการพูด
(ออกเสียง) ผู้ช่วยทันตแพทย์ พยาบาลที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ บรรณารักษ์เอกสาร
ทางการแพทย์ ทันตอนามัย

อาชีพประเภท ENTERPRISING

CODE : ECI

นายธนาคาร

CODE : ECS

นักวิเคราะห์สินเชื่อ ผู้เขียนกรมธรรม์ประกันภัย ผู้ซื้ออัญมณี ตัวแทนและประเมิน
 ราคาอสังหาริมทรัพย์ ตัวแทนผู้ซื้อ ผู้จัดการบริการนายหน้า ผู้จำหน่ายดอกไม้ ผู้ขายเครื่องเรือน
 ผู้จัดการฝ่ายบริการลูกค้า ตัวแทนขายที่ดิน โรงเรือน ตัวแทนขายเครื่องจักรกลไรรุ่น ผู้ควบคุม
 การจำหน่ายบัตร ผู้ขายสินค้าทางศิลปะ

CODE : ERI

ผู้ทำสัญญา ผู้จัดการฟาร์ม วิศวกรทางอุตสาหกรรม

CODE ERS

ผู้ตรวจควบคุมคลังสินค้า

CODE : ERC

นายไปรษณีย์โทรเลข

CODE : EIS

วิศวกรฝ่ายขาย

CODE : EAR

ผู้ประกาศวิทยุและโทรทัศน์ ผู้จัดการรายการเพลง

CODE : EAS

นักกฎหมาย ผู้พิพากษา ทนายความ

CODE : ESC

ผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ผู้จัดการสาขา ผู้จัดการฝ่ายธุรกิจ ผู้จัดการสำนักงานใหญ่
ผู้อำนวยการฝ่ายแรงงานด้านอุตสาหกรรม ผู้อำนวยการฝ่ายจัดบุคลากร ข้าราชการ ผู้พิจารณา
ตัดสินคดีแรงงาน ผู้จัดการ ผู้บริหารทั่วไป ผู้จัดการตัวแทนหาประกัน ผู้จัดการกักตาดคาร บาร์
ผู้จัดการสำนักงาน ผู้จัดการฝ่ายดำเนินงาน ผู้จัดการฝ่ายบุคลากร ผู้สัมภาษณ์ฝ่ายนายจ้าง
ผู้จัดการฝ่ายผลิต ผู้จัดการฝ่ายเงินเดือน ค่าจ้างแรงงาน ผู้จัดการฝ่ายขาย เจ้าหน้าที่จราจร
ผู้จัดการบ้านเช่า ผู้ตรวจสอบการประกันภัย ผู้เสนอสินค้าตัวอย่าง ผู้ส่งหนังสือ เสมียนโรงแรม
พนักงานขาย ตัวแทนขายของ คนเร่ขายของ ตัวแทนลูกจ้าง ผู้ช่วยฝ่ายบุคคล ผู้จัดการธุรกิจ
ผู้ดูแลพาทเมนต์

CODE : ESR

พนักงานขับรถ ตัวแทนขายเครื่องกีฬา คนขับรถขายของ

CODE : ESI

ผู้บริหารด้านสวัสดิการสังคม นักวิเคราะห์ระบบงานธุรกิจ เจ้าหน้าที่ส่ง ผู้จัดการ
ร้านขายของชำราย ตัวแทนขายประกันชีวิต ผู้แทนฝ่ายโรงงาน ผู้ผลิต พ่อค้าขายปลีก ผู้จัดการ
ร้านจำหน่ายรองเท้า ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ผู้หน่วยเครื่องอุปโภคบริโภค

CODE : ESA

ตัวแทนขายประกันภัย เจ้าหน้าที่อุปกรณ์ถ่ายภาพและอะไหล่ มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยว
พนักงานการบิน เจ้าหน้าที่เครื่องดนตรีและอุปกรณ์เครื่องเสียง

อาชีพประเภท CONVENTIONAL

CODE : CRI

คนเฝ้ายาม ผู้คุมเครื่องจักรพิมพ์เครื่องหมายการค้าบนแผ่นโลหะ (Linotype)
 พนักงานเก็บเงิน ผู้คุมเครื่องเจาะบัตร (Key punch operator) ผู้ควบคุมเครื่องรวบรวม
 ข้อมูลอัตโนมัติ พนักงานคุมเครื่องถ่ายภาพเอกสาร

CODE : CRS

พนักงานจัดเก็บเอกสารตามประเภท

CODE CRE

ช่างประกอบเครื่องมือ พนักงานควบคุมเครื่องจักรเย็บผ้า

CODE : CIS

สมุห์บัญชี นักวิเคราะห์เวลาในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ปฏิบัติงาน
 เสมียนธนาคาร ผู้ประเมินราคา พนักงานควบคุมเครื่องทอผ้า เสมียนทางการค้าต่างประเทศ
 พนักงานดำเนินการเรื่องเช็ค พนักงานบัญชี พนักงานควบคุมเครื่องพิมพ์ความเร็วสูง พนักงาน
 คุมเครื่องคิดคำนวณ พนักงานทอผ้าแยกประเภท พนักงานคุมเครื่องพิมพ์

CODE : CIE

เจ้าหน้าที่สำนักงาน พนักงานจ่ายเงินเดือน พนักงานตรวจทางคำผิด

CODE : CIR

พนักงานคุมเครื่องบวกเลข พนักงานคุมเครื่องโทรเลข พนักงานคุมเครื่องจักรใน
 สถานที่ทำงาน

CODE : CSE

ครูผู้สอนธุรกิจศิลป์ เสมียนส่วนบุคคล ผู้ส่งจดหมายโต้ตอบติดต่อด้านขาย เสมียนพนักงาน
สำนักงานท่องเที่ยว พนักงานต้อนรับ พนักงานพิมพ์ดีด พนักงานประจำสายโทรศัพท์ ผู้จ่ายเงิน
ธนาคาร

CODE : CSR

ตัวแทนจำหน่ายตั๋วลงหน้า ผู้ตรวจสอบการจราจร พนักงานสื่อสารประจำสำนักงาน

CODE : CSI

พนักงานบัญชี พนักงานเก็บเงิน

CODE : CSA

ผู้ช่วยบรรณารักษ์ เลขานุการทางการแพทย์ พนักงานรับการสั่งซื้อของ เลขานุการทั่วไป
เลขานุการฝ่ายการติดต่อ ผู้ตรวจแผนงานฝ่ายสารบรรณ

CODE : CER

พนักงานจัดดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล พนักงานส่งจดหมาย

CODE : CET

นักวิเคราะห์เรื่องการเงิน เลขานุการส่วนบุคคล

CODE : CES

ผู้จัดการฝ่ายการกุศล เสมียนพนักงานทั่วไป ผู้บันทึกรายงานในศาล นักบัญชี ผู้ปฏิบัติงาน
เกี่ยวกับการพิมพ์ นักเขียนตัวเลข

The Self - Directed Search

คู่มือสำหรับการวางแผนเพื่อการศึกษาและอาชีพ

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้แปลจากแบบทดสอบ S.D.S. ของ John Holland

แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 อาชีพในความฝัน

ตอนที่ 2 มี 3 หมวด คือหมวดกิจกรรม หมวดความสามารถ และหมวดอาชีพ
อีก 2 หมวดเกี่ยวกับการประเมินความสามารถของตนเอง

คำแนะนำ ในการทำแบบทดสอบ S.D.S. โปรดอย่ารีบทำ จงใช้เวลาพิจารณาตามที่ท่านต้องการ เมื่อท่านทำแบบทดสอบนี้เสร็จแล้ว ท่านสามารถแปลความหมายของคะแนนได้ด้วยตนเอง โดยใช้คู่มือ "รายชื่ออาชีพตามรหัสของ จอห์น แอล ฮอลแลนด์" และ "การทำความเข้าใจกับคะแนนที่ได้ของแบบทดสอบ S.D.S." อย่างไรก็ตาม หากท่านไม่แน่ใจในผลของคะแนน หรือต้องการข้อสนเทศเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามรหัสของท่านเพิ่มเติม ขอให้ปรึกษากับครูแนะแนว หรือผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางการแนะแนว

The Self - Directed Search

ชื่อผู้ทดสอบ.....อายุ.....ปี เพศ.....

โรงเรียน.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

วันที่ทดสอบ.....

ตอนที่ 1 อาชีพในความฝัน

1. จงเขียนถึงอาชีพที่ท่านเคยใฝ่ฝันอยากจะเป็น อาชีพดังกล่าวอาจเป็นอาชีพที่ท่านนิยชมชอบ หรือเกิดจากการได้พูดคุยกับผู้อื่นก็ได้ พยายามนึกถึงความชอบของท่านตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และให้เขียนลงในบรรทัดสุดท้าย (ข้อ 8) ถึงอาชีพในอดีตสมัยท่านยังเป็นเด็กว่าเคยอยากเป็นอะไรบ้าง บรรทัดที่เหนือขึ้นมาเป็นอาชีพที่ท่านมีการเปลี่ยนแปลงในการเลือกถึงบรรทัดแรก (ข้อ 1) จะเป็นอาชีพที่ท่านตั้งใจจะเป็นในปัจจุบัน เช่น สมัยเด็กอยากเป็นพยาบาล ก็ให้ใส่พยาบาลเป็นอันดับ 8 ต่อมาโตขึ้นก็อยากเป็นครู นักสังคมสงเคราะห์ อาจารย์ นักแนะแนว ก็ให้ใส่ครูหมายเลข 7 นักสังคมสงเคราะห์หมายเลข 6 อาจารย์หมายเลข 5 นักแนะแนวหมายเลข 4 เป็นต้น

อาชีพ

รหัส

1. _____	☐	☐	☐
2. _____	☐	☐	☐
3. _____	☐	☐	☐
4. _____	☐	☐	☐
5. _____	☐	☐	☐
6. _____	☐	☐	☐
7. _____	☐	☐	☐
8. _____	☐	☐	☐

2. หลังจากเลือกอาชีพในความฝันแล้ว ขอให้ใช้คู่มือรหัสอาชีพของฮอลแลนด์ค้นหา รหัส 3 ตัว ของอาชีพที่ท่านเลือกเหล่านั้น การค้นหารหัสอาชีพจะทำให้ท่านค้นพบอาชีพเพิ่มเติม อีกมากมาย การค้นหาไม่ควรนานเกิน 15 นาที

ถ้ายังเอะใจท่านไม่สามารถพบรหัสอาชีพในฝันของท่านจากคู่มืออาชีพ ให้ใช้อาชีพที่มีใน รหัสอาชีพที่คล้ายกันกับอาชีพในฝันที่ท่านเลือก

หากท่านยังมีความสนใจในเรื่องการทดสอบทางอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์ และ ต้องการรู้จักตัวท่านในแง่ของความสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพเพิ่มเติม ขอให้ท่านทำแบบทดสอบ ฉบับนี้ ตอนที่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2

หมวดที่ 1

กิจกรรม ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง "ชอบ" สำหรับกิจกรรมที่ท่านชอบทำ และช่อง "ไม่ชอบ" สำหรับกิจกรรมที่ท่านไม่ชอบทำหรือรู้สึกเฉย ๆ ต่อไปนี้

R	ชอบ	ไม่ชอบ
1. แกะเครื่องไฟฟ้า	☐	☐
2. แกะเครื่องยนต์	☐	☐
3. แกะเครื่องจักรกลต่าง ๆ	☐	☐
4. สร้างสิ่งต่าง ๆ ด้วยไม้	☐	☐
5. ขับรถบรรทุก รถแทรกเตอร์	☐	☐
6. ใช้วัตถุโลหะหรือทำงานเกี่ยวกับโลหะ ใช้เครื่องมือ แกะสลักโลหะ หรือเครื่องมือที่เป็นเครื่องจักร	☐	☐
7. แกะซ่อมรถจักรยานยนต์	☐	☐
8. เรียนวิชาประเภทแกะซ่อม	☐	☐
9. เรียนวิชาช่างไม้	☐	☐
10. เรียนช่างเครื่องยนต์	☐	☐
11. เรียนวิชาเครื่องจักรกล ช่างเครื่องยนต์	☐	☐
จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด		☐

I	ชอบ	ไม่ชอบ
1. อ่านหนังสือ วารสารทางวิทยาศาสตร์	☐	☐
2. ทำงานในห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง	☐	☐
3. ทำงานในโครงการด้านวิทยาศาสตร์	☐	☐
4. สร้างจรวดทดลอง	☐	☐
5. ทำงานกับอุปกรณ์ทางเคมี	☐	☐
6. อ่านเรื่องความรู้ที่น่าสนใจ	☐	☐
7. แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ปัญหาอักษรไขว้ ฯลฯ	☐	☐
8. เรียนวิชาฟิสิกส์	☐	☐
9. เรียนวิชาเคมี	☐	☐
10. เรียนวิชาเรขาคณิต	☐	☐
11. เรียนวิชาชีววิทยา	☐	☐
จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด		☐

A	ชอบ	ไม่ชอบ
1. ร่าง วาด ระบาย	☐	☐
2. ศิลปะ	☐	☐
3. ออกแบบเครื่องเฟอร์นิเจอร์ อาคาร	☐	☐
4. เล่นดนตรี หรือวงดุริยางค์	☐	☐
5. ข้อมดนตรี	☐	☐
6. ไปฟังดนตรีหรือคอนเสิร์ต	☐	☐
7. อ่านนวนิยายที่นิยมแพร่หลาย	☐	☐

8. วาดรูปเหมือน	☐	☐
9. อ่านบทละคร	☐	☐
10. อ่าน หรือแต่งโคลง กลอน	☐	☐
11. เรียนวิชาศิลปะ	☐	☐

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด

☐

S	ชอบ	ไม่ชอบ
1. เขียนจดหมายถึงเพื่อน	☐	☐
2. เข้าร่วมทำบุญและฟังเทศน์ หรือพิธีทางศาสนา	☐	☐
3. เป็นสมาชิกองค์การหรือสโมสรทางสังคม	☐	☐
4. ช่วยคนแก้ปัญหาทางจิตใจ	☐	☐
5. ดูแลเด็ก ๆ	☐	☐
6. ไปงานสังคม หรืองานเลี้ยงสังสรรค์	☐	☐
7. เดินร่ำ	☐	☐
8. อ่านหนังสือทางจิตวิทยา	☐	☐
9. เข้าร่วมการประชุมทางวิชาการ	☐	☐
10. ดูการแข่งขันกีฬา	☐	☐
11. รู้จักเพื่อนใหม่	☐	☐

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด

☐

E	ชอบ	ไม่ชอบ
1. โฉมหน้าจิตใจผู้อื่น	☐	☐
2. ขาของ	☐	☐
3. อภิปรายเรื่องการเมือง	☐	☐
4. จัดการธุรกิจส่วนตัว	☐	☐
5. เข้าร่วมประชุม	☐	☐
6. แสดงปฏิกิริยา การอภิปราย	☐	☐
7. ทำงานมีตำแหน่งในกลุ่มหรือองค์การ	☐	☐
8. ให้คำปรึกษาเรื่องงานแก่ผู้อื่น	☐	☐
9. พบบุคคลสำคัญ	☐	☐
10. นำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย	☐	☐
11. มีส่วนร่วมในการรณรงค์ทางการเมือง	☐	☐
จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด		☐

C	ชอบ	ไม่ชอบ
1. เก็บรักษาโต๊ะและห้องให้สะอาดเรียบร้อย	☐	☐
2. พิมพ์หนังสือหรือจดหมายสำหรับตนเองและผู้อื่น	☐	☐
3. บวกลบ คูณ หาค่า เลขทางธุรกิจ หรือทาบัญชี	☐	☐
4. ควบคุมเครื่องกลทางธุรกิจชนิดต่าง ๆ (เช่น คอมพิวเตอร์)	☐	☐
5. จัดเก็บบันทึกอย่างละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณ รายจ่าย	☐	☐

6. เรียนวิชาขวเลข พิมพ์ดีด	☐	☐
7. เรียนวิชาธุรกิจ	☐	☐
8. เรียนการจัดทำบัญชีรายการต่าง ๆ	☐	☐
9. เรียนวิชาคณิตศาสตร์ทางธุรกิจ	☐	☐
10. จัดเก็บรวบรวมรายงานเกี่ยวกับทะเบียนประวัติ	☐	☐
11. เขียนจดหมายเกี่ยวกับธุรกิจ	☐	☐

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด ☐

หมวดที่ 2

ความสามารถ

จงอ่านกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้ และสำรวจว่าท่านมีความสามารถในกิจกรรมเหล่านี้หรือไม่ถ้ามีให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง "ใช่" ถ้าไม่มีให้ใส่เครื่องหมายในช่อง "ไม่ใช่" ช่องไม่ใช่ หมายความว่าทักษะที่ท่านไม่มี หรือถ้ามีก็ทำได้ไม่ชำนาญ

R	ชอบ	ไม่ชอบ
1. ฉันสามารถใช้เครื่องมือทางช่างไม้ เช่น เลื่อย
เครื่องกลึง	☐	☐
2. ฉันใช้เครื่องมือวัดไฟฟ้าได้	☐	☐
3. ฉันปรับคาร์บูเรเตอร์ได้	☐	☐
4. ฉันสามารถใช้เครื่องมือไฟฟ้าในการเจาะ บด บั่น
และจักรเย็บผ้าได้	☐	☐
5. ฉันสามารถชัก ถู ทา น้ำมันขัดเงา หรือซ่อมแซม
เครื่องเรือนได้	☐	☐

6. ฉันอ่านพิมพ์เขียวได้	☐	☐
7. ฉันแก้ ข้อมเครื่องไฟฟ้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้	☐	☐
8. ฉันซ่อมเครื่องเรือนที่ชำรุดได้	☐	☐
9. ฉันแก้ ข้อมทีวี เล็ก ๆ น้อย ๆ ได้	☐	☐
10. ฉันสามารถซ่อมท่อน้ำง่าย ๆ ได้	☐	☐
11. ฉันสามารถเขียนภาพเครื่องจักรกลได้	☐	☐

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด

☐

I	ชอบ	ไม่ชอบ
1. ฉันเข้าใจการทำงานของท่อสุญญากาศ	☐	☐
2. ฉันบอกชื่ออาหาร 3 ชนิดที่มีโปรตีนสูงได้	☐	☐
3. ฉันเข้าใจ "เวลาครึ่งชีวิต" ของสารกัมมันตภาพรังสี	☐	☐
4. ฉันรู้จักการใช้ตารางเลขกำลังที่ใช้ในการคำนวณ	☐	☐
5. ฉันรู้จักใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์สำหรับการคูณหรือหาร เช่น เครื่องคิดเลขได้	☐	☐
6. ฉันรู้จักวิธีใช้กล้องจุลทรรศน์	☐	☐
7. ฉันสามารถขึ้นบอหมุดดาว 3 หมุดได้	☐	☐
8. ฉันสามารถบรรยายเกี่ยวกับหน้าที่ของเม็ดเลือดขาวได้	☐	☐
9. ฉันสามารถแปลความหมายของสูตรโครงสร้างทางเคมีง่าย ๆ	☐	
10. ฉันเข้าใจเหตุผลว่าทำไมดาวเทียมไม่ตกมายังโลก	☐	
11. ฉันเคยร่วมงานแสดงและประกวดสิ่งของทางวิทยาศาสตร์	☐	

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด

☐

A	ชอบ	ไม่ชอบ
1. ฉันเล่นดนตรีบางชนิดได้	☐	☐
2. ฉันสามารถขับร้องเสียงประสานได้ ร่วมในการ ร้องเพลงหมู่ได้	☐	☐
3. ฉันเดี่ยวดนตรีบางชนิดได้	☐	☐
4. ฉันเล่นละครได้	☐	☐
5. ฉันอ่านบทละครได้ตามบทบาทของผู้แสดง	☐	☐
6. ฉันร้องรำทำเพลงได้อย่างสนุกสนาน	☐	☐
7. ฉันเขียนรูปเหมือนได้	☐	☐
8. ฉันระบายสี ตกแต่ง ปั้นรูปได้	☐	☐
9. ฉันทำเครื่องปั้นดินเผาได้	☐	☐
10. ฉันออกแบบเครื่องหมายแต่งกาย เครื่องเรือน ภาพโปสเตอร์ แบบประกาศโฆษณาได้	☐ ☐	☐ ☐
11. ฉันแต่งเรื่องหรือโคลง กลอนได้ดี	☐	☐
จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด		☐

S	ชอบ	ไม่ชอบ
1. ฉันสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้คนอื่นเข้าใจได้ดี	☐	☐
2. ฉันเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกุศล การบริจาค (เช่น ขั้บรณแข่งเพื่อหาเงินช่วยการกุศล)	☐	☐
3. ฉันทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	☐	☐
4. ฉันสามารถทำความสนุกสนานให้คนสูงอายุกว่าได้	☐	☐

5. ฉันเป็นเจ้าของบ้านที่ดีกับแขกของฉัน	☐	☐
6. ฉันชอบและรักที่จะสอนเด็ก ๆ	☐	☐
7. ฉันชอบจัดและวางแผนสำหรับงานปาร์ตี้
งานเลี้ยงสังสรรค์	☐	☐
8. ฉันชอบช่วยเหลือคนที่ไม่สบายใจให้คลายทุกข์ได้	☐	☐
9. ฉันเคยทำงานเป็นอาสาสมัครตามโรงพยาบาล
ชุมชน หรือบ้าน	☐	☐
10. ฉันสามารถจัดงานโรงเรียนหรืองานกุศลให้สังคม	☐	☐
11. ฉันมองลักษณะของคนออก	☐	☐

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด

☐

E

ชอบ

ไม่ชอบ

1. ฉันได้รับเลือกให้ช่วยเหลืองานในโรงเรียนหรือวิทยาลัย	☒	☐
2. ฉันสามารถให้คำแนะนำการทำงานให้แก่ผู้อื่นได้	☐	☐
3. ฉันมีความกระตือรือร้นมาก	☐	☐
4. ฉันสามารถชักจูงผู้อื่นให้ทำงานตามแบบวิธีของฉัน	☐	☐
5. ฉันมีความสามารถในการขายของ	☐	☐
6. ฉันได้แสดงตนเป็นหัวหน้าของกลุ่มคนในการให้
ข้อเสนอแนะหรือข้อเรียกร้องแก่ผู้มีอำนาจได้	☐	☐
7. ฉันได้รับรางวัลในการทำงาน ในฐานะผู้จำหน่ายหรือ
หัวหน้างาน	☐	☐
8. ฉันได้ริเริ่มดำเนินธุรกิจการค้า หรือบริหารของตนเอง	☐	☐
9. ฉันรู้วิธีที่จะเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ	☐	☐

10. ฉันเป็นนักตกเตียง นักไต่ราวที่	☐	☐
11. ฉันเป็นผู้จัดตั้งชุมชน รวมกลุ่มหรือแก๊งค์	☐	☐

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด

☐

C

ชอบ

ไม่ชอบ

1. ฉันสามารถพิมพ์ดีด 40 คำต่อนาที	☐	☐
2. ฉันสามารถใช้เครื่องคิดเลข เครื่องถ่ายเอกสารได้	☐	☐
3. ฉันสามารถจดชวเลขได้	☐	☐
4. ฉันสามารถจัดระเบียบเอกสาร และโต้ตอบจดหมายได้	☐	☐
5. ฉันสามารถทำงานในสำนักงานได้	☐	☐
6. ฉันสามารถใช้เครื่องมือทำบัญชีรายการต่าง ๆ ได้	☐	☐
7. ฉันสามารถจัดรวบรวมเอกสารเข้าที่ในเวลาอันรวดเร็ว	☐	☐
8. ฉันสามารถใช้เครื่องคำนวณได้ดี	☐	☐
9. ฉันสามารถใช้เครื่องมือ และวิธีจัดการกับข้อมูลง่าย ๆ	☐	☐
10. ฉันจัดระบบรายรับรายจ่ายได้	☐	☐
11. ฉันสามารถบันทึกการจ่ายและการขายได้	☐	☐

จำนวน "ชอบ" ทั้งหมด

☐

หมวดที่ 3

ความสนใจและเจตคติเกี่ยวกับอาชีพ

แบบทดสอบต่อไปนี้จะสำรวจความรู้สึกและเจตคติของท่านเกี่ยวกับงานหลายหลากชนิด หากอาชีพใดที่ท่านรู้สึกชอบ หรือน่าสนใจ ให้ใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง "สนใจ" และท่านเองเดียวกันหากท่านไม่ชอบอาชีพใด ให้ใส่เครื่องหมายลงในช่อง "ไม่สนใจ" ของอาชีพนั้น ๆ

R	สนใจ	ไม่สนใจ
1. ช่างเทคนิคเครื่องบิน	☐	☐
2. ผู้ชำนาญเรื่องสัตว์น้ำหรือสัตว์ป่า	☐	☐
3. ช่างเครื่องยนต์	☐	☐
4. ช่างไม้	☐	☐
5. ผู้คุมเครื่องตกคืนที่ใช้เครื่องจักร	☐	☐
6. นักสำรวจ	☐	☐
7. ผู้ตรวจงานก่อสร้าง	☐	☐
8. ผู้ควบคุมการส่งวิทยุ	☐	☐
9. ผู้ทำงานปั้มน้ำมัน	☐	☐
10. ผู้ดูแลสวนป่า พนักงานเพาะชำ	☐	☐
11. ผู้ขับรถประจำทาง	☐	☐
12. วิศวกรรถไฟ	☐	☐
13. ช่างเครื่องกล	☐	☐
14. ช่างไฟฟ้า	☐	☐

จำนวน "สนใจ" ทั้งหมด

☐

I	สนใจ	ไม่สนใจ
1. นักอุดมศึกษา	☐	☐
2. นักชีววิทยา	☐	☐
3. นักดาราศาสตร์	☐	☐
4. นักเทคนิคการแพทย์	☐	☐
5. นักมานุษยวิทยา	☐	☐
6. นักสัตวศาสตร์	☐	☐
7. นักเคมี	☐	☐
8. นักวิจัยทางวิทยาศาสตร์ซึ่งทำงานอย่างอิสระ	☐	☐
9. ผู้เขียนเรื่อง บทความทางวิทยาศาสตร์	☐	☐
10. บรรณาธิการ วารสารทางวิทยาศาสตร์	☐	☐
11. นักภูมิศาสตร์	☐	☐
12. นักพืชศาสตร์	☐	☐
13. ผู้ทำงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์	☐	☐
14. นักฟิสิกส์	☐	☐
จำนวน "สนใจ" ทั้งหมด		☐

A	สนใจ	ไม่สนใจ
1. นักกวี	☐	☐
2. วาทยากร	☐	☐
3. นักดนตรี	☐	☐
4. นักประพันธ์นวนิยาย	☐	☐

5. นักธุรกิจโฆษณา พาณิชยศิลป์	☐	☐
6. นักเขียน	☐	☐
7. นักเรียบเรียงเสียงประสาน	☐	☐
8. นักข่าว	☐	☐
9. นักเขียนรูป	☐	☐
10. นักร้อง	☐	☐
11. นักแต่งเพลง เนื้อร้อง ทำนอง	☐	☐
12. นักปฐมาภรณ์ ปั้นแกะสลัก	☐	☐
13. นักแต่งละคร	☐	☐
14. นักเขียนการ์ตูน	☐	☐

จำนวน "สนใจ" ทั้งหมด

☐

S	สนใจ	ไม่สนใจ
1. นักสังคมสงเคราะห์	☐	☐
2. ครูโรงเรียนมัธยม	☐	☐
3. ผู้เชี่ยวชาญทางเยาวชนที่มีความประพฤติไม่ดี	☐	☐
4. นักบำบัดทางการพูด	☐	☐
5. ผู้ให้คำปรึกษาผู้สมัครสอบที่บกพร่อง	☐	☐
6. ผู้บริหารโรงเรียน	☐	☐
7. ผู้อำนวยการสถานพักฟื้น/สวนสาธารณะ/
สนามเด็กเล่น	☐	☐
8. นักจิตวิทยา	☐	☐
9. ครูสอนวิชาสังคมศาสตร์	☐	☐

10. ผู้อำนวยการด้านสวัสดิภาพประชาชน	☐	☐
11. ผู้ให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว	☐	☐
12. ผู้ทำงานทางจิตเวช	☐	☐
13. ผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพ	☐	☐
14. ผู้อำนวยการค่ายเยาวชน	☐	☐

จำนวน "สนใจ" ทั้งหมด

☐

E

สนใจ

ไม่สนใจ

1. ผู้ซื้อขายหุ้น นักคาดการณ์ นักพยากรณ์	☐	☐
2. ผู้ซื้อ	☐	☐
3. ผู้อำนวยการฝ่ายโฆษณา	☐	☐
4. ตัวแทนจำหน่ายจากโรงงาน ผู้แทนฝ่ายโรงงานผู้ผลิต	☐	☐
5. ผู้จัดการรายการโทรทัศน์	☐	☐
6. ผู้จัดการโรงแรม	☐	☐
7. ผู้จัดการด้านธุรกิจ	☐	☐
8. ผู้จัดการภัตตาคาร	☐	☐
9. ผู้ดำเนินงานพิธีต่างๆ /พิธีกร	☐	☐
10. คนขายของ พนักงานเดินตลาด	☐	☐
11. ผู้ดำเนินธุรกิจทางซื้อขายที่ดิน บ้านจัดสรร	☐	☐
12. ผู้อำนวยการฝ่ายประชาสัมพันธ์	☐	☐
13. ผู้จัดการส่งเสริมด้านกีฬา	☐	☐
14. ผู้จัดการฝ่ายขาย	☐	☐

จำนวน "สนใจ" ทั้งหมด

☐

C	สนใจ	ไม่สนใจ
1. ผู้ทำบัญชีรายการต่าง ๆ	☐	☐
2. ครูสอนวิชาบริหารธุรกิจ	☐	☐
3. ผู้คำนวณรายรับรายจ่าย ผู้พิจารณางบประมาณ	☐	☐
4. ผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีใบอนุญาต	☐	☐
5. พนักงานตรวจสอบหลักทรัพย์	☐	☐
6. ผู้บันทึกในศาล	☐	☐
7. พนักงานธนาคาร (รับจ่ายเงินธนาคาร)	☐	☐
8. ผู้ชำนาญทางภาษี	☐	☐
9. ผู้ตรวจรายการสินค้า ผู้คุมสต็อกสินค้า	☐	☐
10. ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์	☐	☐
11. ผู้จัดการเงิน ผู้วิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงิน	☐	☐
12. ผู้ประเมินราคาสินค้า	☐	☐
13. พนักงานจ่ายเงิน	☐	☐
14. ผู้ตรวจสอบบัญชีธนาคาร	☐	☐

จำนวน "สนใจ" ทั้งหมด

☐

การประเมินความสามารถของตนเอง

จงให้คะแนนตัวท่านเองในความสามารถด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ โดยเปรียบเทียบกับ
ผู้ที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับท่าน

พยายามตอบด้วยความรู้สึกแท้จริง เพื่อให้คะแนนถูกต้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
และขอให้ท่านพยายามหลีกเลี่ยงการให้คะแนนซ้ำ ๆ กันในความสามารถด้านต่าง ๆ

ความสามารถ

	เครื่องจักรกล	วิทยาศาสตร์	ศิลปะ	การสอน	การขาย	สำนักงาน
สูง	7	7	7	7	7	7
	6	6	6	6	6	6
	5	5	5	5	5	5
กลาง	4	4	4	4	4	4
	3	3	3	3	3	3
	2	2	2	2	2	2
ต่ำ	1	1	1	1	1	1

R I A S E C

ทักษะทาง...

	เคลื่อนไหวข้อมือ	คำนวณ	ดนตรี	ผูกมิตร	บริหารงาน	งานสำนักงาน
สูง	7	7	7	7	7	7
	6	6	6	6	6	6
	5	5	5	5	5	5
กลาง	4	4	4	4	4	4
	3	3	3	3	3	3
	2	2	2	2	2	2
ต่ำ	1	1	1	1	1	1

R I A S E C

การจัดการกับคำตอบ

ให้บันทึกจำนวนคำตอบ "ชอบ" จากหมวดกิจกรรม จำนวน "ใช้" จากหมวดความสามารถ และจำนวน "สนใจ" จากหมวดอาชีพ ลงในตารางข้างล่างนี้

ตอนที่ 2

หมวดกิจกรรม	-	-	-	-	-	-
หมวดความสามารถ	-	-	-	-	-	-
หมวดอาชีพ	-	-	-	-	-	-
การประเมินตนเอง	-	-	-	-	-	-
ให้ลงหมายเลขตามที่ได้ประเมินในแต่ละรหัส						
	-	-	-	-	-	-
รวมคะแนนทั้งหมด	-	-	-	-	-	-
(บวกคะแนนทั้ง 5 ช่องของแต่ละรหัส)						
	R	I	A	S	E	C

หาตัวเลขสูงสุดอันดับ 1, 2 และ 3 ใส่ลงในช่องของรหัสอาชีพของท่านดังนี้

--	--	--

สูงสุดอันดับ 1 สูงสุดอันดับ 2 สูงสุดอันดับ 3

ความหมายของรหัสอาชีพ

รหัสอาชีพ หมายความว่า ความพยายามที่บุคคลจะสำรวจแบบแผนความสนใจ และ
ประเมินความสามารถของตนออกมาเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่เหมาะสม ถูกต้อง กับคุณลักษณะและอุปนิสัย
ของตนเอง

วิธีใช้ หลังจากที่ได้รับรหัสอาชีพแล้วให้เปิดคู่มือรหัสอาชีพและหากกลุ่มอาชีพที่ได้เรียบเรียง
ไว้ภายใต้หัวข้อรหัสของท่าน หากไม่มีรหัสอาชีพตรงกับของท่าน ขอให้อ่านย่อหน้าล่าง

อาชีพของท่านตามรหัสอาชีพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หากรหัสอาชีพของท่านไม่ปรากฏในคู่มืออาชีพ ขอให้ใช้วิธีจัดเรียงรหัสทั้ง 3 ตัวใน
ลักษณะอื่น ๆ ที่อาจเป็นไปได้ แล้วดูอาชีพจากการเรียงสลับตัวอักษรใหม่ของท่าน สมมติว่า
รหัสของท่านคือ และท่านหาไม่พบ ท่านอาจสลับอักษรไปมา เช่น AIR, IAR หรือ
RAI และตรวจสอบอาชีพที่เขียนไว้ภายใต้รหัสใหม่ทั้งสามนี้ก็ได้เช่นกัน

อาชีพตามรหัสใหม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ

ครั้งที่ 1 ประถมพิเศษ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.
บันทึก นักเรียนแนะนำตนเองและอาชีพ นักเรียนทุกคนจำชื่อและอาชีพของคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้ นักเรียนใช้เวลาในการคิดถึงชื่ออาชีพนานและเป็นอาชีพในกลุ่มพานิชยกรรม และช่างเทคนิคเป็นส่วนใหญ่ หลังจากผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองแล้ว นักเรียนบางคนซักถามเกี่ยวกับช่วงเวลาการทดลอง นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกันจึงไม่ค่อยกล้าแสดงออก

ครั้งที่ 2 - 4 การสำรวจปัญหา

ครั้งที่ 2 วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.
บันทึก นักเรียนกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาดีมาก นักเรียนยกตัวอย่างคุณค่าของการทำงานได้ กล่าวถึงคุณประโยชน์ของอาชีพสุจริตและโทษของอาชีพไม่สุจริตได้ ตลอดกิจกรรมนักเรียนแสดงความตั้งใจและสนใจดี

ครั้งที่ 3 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.
บันทึก นักเรียนทำแบบสำรวจความต้องการด้านอาชีพ ผลการทดสอบพบว่านักเรียนใช้เวลานานในการตอบแต่ละข้อ นักเรียนส่วนใหญ่ตอบชื่ออาชีพซ้ำ ๆ กัน และไม่สามารถตอบข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพได้ เช่น คุณสมบัติที่ต้องการในแต่ละอาชีพรูตการศึกษา รายได้ นอกจากนี้นักเรียนยังหลีกเลี่ยงการตอบคำถามเกี่ยวกับวิถีชีวิตของตนเมื่อได้เข้าสู่อาชีพนั้น ๆ ในครั้งนี้นักเรียนเริ่มเฉื่อยชาลง

ครั้งที่ 4 วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.
บันทึก นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับองค์ประกอบในการเลือกอาชีพได้อย่าง
 กว้างขวาง แต่ผู้วิจัยต้องเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ จากนั้นนักเรียน
 ทำแบบสำรวจปัญหาในการเลือกอาชีพ และสรุปปัญหาด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

ครั้งที่ 5 - 9 การวิเคราะห์ปัญหาและการรวบรวมข้อมูล

ครั้งที่ 5 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.
บันทึก ผู้วิจัยสุ่มข้อสรุปปัญหาในการเลือกอาชีพด้านต่าง ๆ ของนักเรียนใน
 กลุ่มควบคุม จากนั้นชี้แจงความสำคัญของการสำรวจตนเอง และให้นักเรียน
 ทำแบบสำรวจ "ฉันคือใคร"

ครั้งที่ 6 วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.
บันทึก นักเรียนทำแบบสำรวจบุคลิกภาพ

ครั้งที่ 7 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.
บันทึก นักเรียนทำแบบสำรวจการเรียนรู้และสำรวจค่านิยม ในช่วงเวลานี้ผู้วิจัย
 ได้เสนอแนะให้นักเรียนพิจารณาผลของการสำรวจตนเองด้านต่าง ๆ และ
 ยกตัวอย่างจากข้อมูลของนักเรียนผู้หนึ่งในกลุ่ม นักเรียนสนใจและตั้งใจทำแบบ
 สำรวจต่าง ๆ คือ

ครั้งที่ 8

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.30 น.

บันทึก นักเรียนแต่ละคู่สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพตามความสนใจของตนได้ตามหัวข้อที่กำหนดให้ แหล่งข้อมูลที่นักเรียนใช้มากที่สุด ได้แก่ ห้องสมุด รองลงมา ได้แก่ ห้องแนะแนว แต่ส่วนใหญ่จะค้นหาข้อมูลแบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูล แหล่งข้อมูลทางอาชีพเพิ่มเติม เช่น แฟ้มอาชีพ คู่มืออาชีพ การสัมภาษณ์บุคคล ศูนย์ข้อมูลอาชีพ ระเบียบการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น ในกิจกรรมนี้นักเรียนเริ่มแสดงความวิตกกังวลเนื่องจากยังไม่สามารถค้นหาข้อมูลอาชีพที่ตนสนใจได้ และบางคู่มาพบผู้วิจัยก่อนและหลังการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยสรุปนักเรียนเริ่มต้นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนทางอาชีพ นอกจากนี้พบว่า นักเรียนได้เรียนรู้วิธีลดความวิตกกังวลของตน โดยใช้การค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่ตนสนใจ และยึดข้อมูลจากการทดลองนี้เป็นพื้นฐาน เช่น จากผลการสำรวจปัญหาทางอาชีพ พบว่าตนขาดข้อมูลทางอาชีพก็พยายามแสวงหาข้อมูลนั้น ๆ จากแหล่งต่าง ๆ ตามคำแนะนำ

ครั้งที่ 9

วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.

บันทึก นักเรียนทุกคนบันทึกข้อมูลในตารางข้อมูลทางอาชีพได้ตามกำหนด ตัวแทนกลุ่มย่อยเสนอข้อสรุปได้ดี ในครั้งนี้นักเรียนคุ้นเคยกันมากขึ้น เนื้อหาการอภิปรายมีลำดับขั้นตอนถูกต้องตามหลักการเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 10 - 11 การสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา, การปัจฉิมนิเทศ

ครั้งที่ 10

วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.50 น.

บันทึก นักเรียนใช้บัตรอาชีพและคู่มืออาชีพของฮอลแลนด์ได้อาชีพที่นักเรียนสนใจเป็นอันดับ 1 ดังนี้

คนที่ 1 ช่างเครื่องยนต์

คนที่ 2 ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์

คนที่ 3 พยาบาล

คนที่ 4 ทนายความ

คนที่ 5 เลขานุการ

คนที่ 6 นักสังคมสงเคราะห์

คนที่ 7 สมุหบัญชี

คนที่ 8 ทันตแพทย์

นักเรียนค้นคว้าข้อมูลอาชีพที่ตนสนใจจากแฟ้มอาชีพ ส่วนใหญ่สามารถกล่าวถึงแนวทางการศึกษาเพื่ออาชีพตามความสนใจของตนได้ นักเรียนมีความวิตกกังวลลดลง สังเกตได้จากการกล่าวถึงแนวทางแก้ไขปัญหามาของแต่ละคนอย่างมั่นใจ

ครั้งที่ 11

วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2535 เวลา 08.00 - 08.30 น.

บันทึก นักเรียนร่วมกิจกรรมอาชีพพาสุนัข แต่ละกลุ่มเตรียมข้อมูลอาชีพได้ครบถ้วนพอควร นักเรียนสามารถร่วมสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมแนะแนวอาชีพครั้งนี้ได้และสามารถตอบคำถามได้ นักเรียนในกลุ่มควบคุมทุกคนได้คะแนนพฤติกรรมทางอาชีพสูงขึ้น

แบบสำรวจภาวะทางอาชีพ

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ให้นักเรียนอ่านข้อความต่าง ๆ เหล่านี้
ทุกข้อ แล้วตอบว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" ตามความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	นักเรียนยังไม่วิตกกังวลเรื่องการเลือกอาชีพในขณะนี้เพราะยังไม่สำเร็จการศึกษา		
2	นักเรียนจำเป็นต้องรู้ว่าตัวนักเรียนเองชอบอะไร และอาชีพใดมีลักษณะงานตามที่นักเรียนชอบ		
3	นักเรียนไม่ค่อยนึกถึงอาชีพที่อยากทำ		
4	ในการเลือกอาชีพนักเรียนต้องทราบว่าตัวนักเรียนเองเป็นคนอย่างไร		
5	นักเรียนมีความรู้เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ต้องการและข้อจำกัดของอาชีพต่าง ๆ		
6	นับตั้งแต่จำความได้นักเรียนรู้แล้วว่าตัวนักเรียนต้องการประกอบอาชีพอะไร		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
7	ถึงแม้จะยังไม่สำเร็จการศึกษานักเรียนก็ควรนึกถึงการประกอบอาชีพ		
8	นักเรียนไม่ทราบว่าตัวนักเรียนเองชอบอาชีพอะไร		
9	เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพนักเรียนมักปรึกษาและขอคำแนะนำจากบุคคลต่าง ๆ		
10	นักเรียนไม่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพเลย		
11	อาชีพเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะอาชีพจะกำหนดว่านักเรียนสามารถหาเงินได้มากน้อยเพียงใด		
12	งานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย		
13	การทำงานเปรียบเหมือนการไปโรงเรียน		
14	นักเรียนต้องการประสบความสำเร็จในอาชีพที่ทำ		
15	สิ่งสำคัญที่สุดของอาชีพคือความพึงพอใจที่ได้จากการทำอาชีพนั้น ๆ		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
16	แม้ว่าทุกคนจะต้องทำงาน แต่นักเรียนยังไม่คิดถึงเรื่องการทำงาน ในขณะนี้		
17	คุณค่าของอาชีพคือทำให้นักเรียนมีรายได้สำหรับซื้อหาสิ่งของที่ นักเรียนต้องการได้		
18	นักเรียนควรเลือกอาชีพที่จะทำให้นักเรียนมีชื่อเสียงในอนาคต		
19	นักเรียนควรเลือกอาชีพที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้อื่น		
20	สิ่งที่น่าคำนึงถึงอย่างยิ่งในการเลือกอาชีพคือโอกาสที่จะ เจริญก้าวหน้า		
21	วิธีที่ดีที่สุดในการเลือกอาชีพคือการทดลองทำหลาย ๆ อาชีพ แล้วเลือกอาชีพที่ชอบที่สุด		
22	นักเรียนจะมีความสุขมากถ้าได้ทำงานที่ตรงกับความถนัด		
23	การจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งนั้น ทำได้ยาก เนื่องจาก มีหลายสิ่งที่ต้องพิจารณา		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
24	สิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นอันดับแรกในการเลือกอาชีพคือ รายได้จากอาชีพนั้น ๆ		
25	นักเรียนมีความลำบากในการเตรียมตัวประกอบอาชีพที่นักเรียนอยากทำ		
26	อาชีพที่นักเรียนจะเลือกต้องเป็นอาชีพที่ทำให้นักเรียนมีอิสระมากที่สุดที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ		
27	ความสนใจในงานใด ๆ เป็นพิเศษไม่สำคัญเท่ากับนักเรียนสามารถทำงานนั้น ๆ ได้หรือไม่		
28	นักเรียนจะยอมเสียเวลาเพื่อพยายามทำงานที่นักเรียนทราบดีว่าตัวนักเรียนไม่มีความถนัด		
29	คนเราสามารถทำงานได้ทุกอย่าง ถ้ามีความพยายาม		
30	สิ่งสำคัญในการเลือกอาชีพคือ นักเรียนต้องรู้ว่านักเรียนควรประกอบอาชีพอะไร		
31	นักเรียนไม่ทราบว่าควรทำอย่างไรจึงจะทำงานที่อยากจะทำ		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
32	นักเรียนไม่ทราบว่าควรเรียนวิชาอะไรบ้างในโรงเรียน		
33	เพื่อให้ไม่ให้เกิดผลนักเรียนควรเลือกอาชีพตามที่บิดามารดาแนะนำ		
34	นักเรียนไม่แน่ใจว่าจะเลือกอาชีพอะไรดี		
35	เมื่อถึงเวลาที่จำเป็นต้องเลือกอาชีพ นักเรียนก็จะเลือกได้เอง		
36	นักเรียนจะตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยตนเอง		
37	นักเรียนคิดว่าในอนาคตนักเรียนจะประกอบอาชีพด้วยความบังเอิญ		
38	บิดามารดาของนักเรียนเป็นผู้ทราบว่าใคร ๆ ว่านักเรียนควรเลือกประกอบอาชีพอะไร		
39	นักเรียนไม่สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตัวนักเรียนได้เลย		
40	นักเรียนคิดว่าการเลือกอาชีพตามที่บิดามารดาแนะนำให้เป็นสิ่งที่เหมาะสม		
41	เมื่อนักเรียนเลือกอาชีพหนึ่งแล้ว นักเรียนจะไม่เลือกอาชีพอื่นอีก		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
42	นักเรียนยังไม่เคยเลือกอาชีพใด ๆ อย่างจริงจังเลย		
43	การทราบว่าตัวนักเรียนเองทำอะไรได้ดี สำคัญว่า การทราบว่า ตัวนักเรียนเองชอบอะไร		
44	นักเรียนยัง ไม่มีจุดหมายใด ๆ ในการเลือกอาชีพเพราะอนาคต เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน		
45	บุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพหนึ่งแล้ว ก็สามารถประสบ ความสำเร็จในอาชีพอื่น ๆ ได้โดยไม่ยาก		
46	เมื่อนักเรียนมีอายุ 15 ปี นักเรียนควรตัดสินใจเลือกอาชีพได้ เรียบร้อยแล้ว		
47	นักเรียนควรเลือกอาชีพก่อนแล้วจึงวางแผนว่าจะประกอบอาชีพนั้น ได้อย่างไร		
48	คนแต่ละคนจะมีอาชีพได้เพียงคนละหนึ่งอาชีพเท่านั้น		
49	นักเรียนเปลี่ยนแปลงการเลือกอาชีพของนักเรียนอยู่เสมอ		
50	นักเรียนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนประกอบ อาชีพ		

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสำรวจพฤติกรรมทางอาชีพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	5.333	14	1.650	27	3.150	40	2.224
2	2.187	15	2.560	28	1.870	41	1.756
3	2.433	16	1.672	29	3.833	42	2.184
4	5.222	17	4.763	30	2.028	43	1.903
5	2.656	18	3.488	31	1.890	44	1.675
6	3.028	19	6.473	32	2.011	45	2.023
7	2.324	20	1.987	33	1.877	46	1.867
8	2.185	21	5.433	34	2.122	47	3.011
9	2.122	22	2.203	35	2.322	48	2.145
10	3.027	23	2.249	36	1.877	49	2.224
11	1.870	24	1.677	37	2.029	50	2.029
12	3.012	25	2.396	38	1.095		
13	2.085	26	1.788	39	2.344		

(พรรณราย ทรัพย์ประภา. ม.ป.ป)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวพัชรา แยมสำราญ

เกิดวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2504

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 73 หมู่ 6 ตำบลหนองพลับ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายแนะแนว โรงเรียนบางสะพานวิทยา

อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2527 อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านศรีน่าน กิ่งอำเภอสันติสุข
จังหวัดน่าน

พ.ศ. 2528 - 2534 อาจารย์ 1 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519 - 2523 มัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ
อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ. 2523 - 2527 วท.บ. (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2531 กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ

ผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของจอห์น ไบรท์ส ที่มีต่อภาวะทางอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทคัดย่อ

ของ

พัชรา แยมสำราญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

สิงหาคม 2535

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น ไบโครทส์ ที่มีต่อภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2534

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียน 16 คน ซึ่งมีภาวะทางอาชีพต่ำ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับคำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น ไบโครทส์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น ไบโครทส์ และโปรแกรมการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแบบสำรวจภาวะทางอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test

ผลจากการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

1. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น ไบโครทส์ มีภาวะทางอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีภาวะทางอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น ไบโครทส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีภาวะทางอาชีพสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนกิจกรรมแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF JOHN O. CRITES'S MODEL OF CAREER COUNSELING ON CAREER
MATURITY OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS OF BANGSAPHANVITTAYA
SCHOOL IN AMPHOE BANG SAPHAN CHANGWAT PRACHUAPKHIRI KHAN

AN ABSTRACT

BY

PATCHARA YAEMSAMRAN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

August

The purpose of this experimental research was to study the effect of John O. Crites' model of career counseling on career maturity of Mathayom Suksa III students of Bangsaphanvittaya school in Changwat Prachuap Khiri Khan in the academic year 1991. The sample consisted of 16 students whose career maturity were low. The subjects were equally divided into an experimental group and a control group, each group consisted of 8 students. The experimental group participated in John O. Crites' model of career counseling program while the control group participated in career activities program. The research instrument were the John O. Crites's model of career counseling program, the career activities program were constructed by the experimenter and a career maturity checklist. The t-test was used in testing the research hypotheses.

The results were as follows :

1. The career maturity of the students who participated in John O. Crites' model of career counseling were significantly higher than the students who participated in career activities at .01 level.
2. The career maturity of the students who participated in John O. Crites' model of career counseling were significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. The career maturity of the students who participated in career activities were significantly higher than before the experiment at .01 level.